

ЦЕНТР ЕВАЛЮАЦІЇ НАУКОВО-ОСВІТНІХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ІНСТИТУТ СОЦІОЛОГІЇ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА

ЕВАЛЮАЦІЯ

НАУКОВІ, ОСВІТНІ, СОЦІАЛЬНІ ПРОЕКТИ

Випуск 1

**Матеріали інноваційного семінару
«Евалюація освітнього простору»**

Київ - Франкфурт-на-Майні - Луцьк
2015

УДК 37:005.585

ББК 74в62

Е 13

РЕДАКТОРИ:

- Євтух Володимир** доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України (Київ, Україна)
- Гунцінгер Морітц** доктор, Почесний професор у галузі зв'язків з громадськістю (PR) та комунікації (Франкфурт-на-Майні, Німеччина)
- Коцан Ігор** доктор біологічних наук, професор (Луцьк, Україна)
- Руйсс Міхаель** головний виконавчий директор та видавець «TOP Magazin» (Франкфурт-на-Майні, Німеччина)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Каплун Марія** кандидат соціологічних наук (Харків, Україна)
- Коваліско Наталія** доктор соціологічних наук, професор (Львів, Україна)
- Коротич Олександр** аспірант (Київ, Україна)
- Корпоровіч Лешек** доктор соціологічних наук, професор (Краків, Польща)
- Крячко Володимир** кандидат соціологічних наук, доцент (Київ, Україна)
- Савенкова Людмила** кандидат педагогічних наук, професор (Київ, Україна)
- Сюсель Юлія** викладач (Київ, Україна)

Е 13 Евалюація: наукові, освітні, соціальні проекти. Випуск 1 : матеріали інноваційного семінару «Евалюація освітнього простору» / Редактори : В. Євтух, М. Гунцінгер, І. Коцан, М. Руйсс. – Київ – Франкфурт-на-Майні – Луцьк : 2015. – 222 с.

У збірнику вміщені матеріали інноваційного семінару з питань евалюації, котрий став першим в історії освітнього простору України. Публікація знайомить читача з поняттям «евалюація», його поширеністю у сучасному науковому дискурсові, можливостями нового дослідницького конструкту у стимулюванні новацій в освітній сфері українського соціального простору. Досвідом у царині діляться теоретики і практики з Латвії, Німеччини, Польщі, України.

ISBN 978-617-696-313-4

© Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм, 2015
© Редакційна колегія, 2015

**CENTER FOR EVALUATION
OF SCIENTIFIC, EDUCATIONAL AND SOCIAL PROGRAMS
LESYA UKRAINKA EASTERN EUROPEAN NATIONAL UNIVERSITY
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY, PSYCHOLOGY AND SOCIAL COMMUNICATIONS
OF THE NATIONAL PEDAGOGICAL DRAGOMANOV UNIVERSITY**

EVALUATION

***SCIENTIFIC, EDUCATIONAL, SOCIAL
PROJECTS***

Issue 1

**Proceedings of Innovative Seminar
«Evaluation of Educational Space»**

**Kyiv - Frankfurt am Main - Lutsk
2015**

УДК 37:005.585

ББК 74Б62

E 13

EDITORS:

- Volodymyr Yevtukh** Doctor of Science (History), Professor, Corresponding Member of NAS of Ukraine (Kyiv, Ukraine)
- Moritz Hunzinger** Doctor phil. h. c., Honorary Professor of Public Relations and Communication (Frankfurt am Main, Germany)
- Igor Kotsan** Doctor of Sciences (Biology), Professor (Lutsk, Ukraine)
- Michael Ruiss** Chief Executive Officer and Publisher
«TOP Magazin»(Frankfurt am Main, Germany)

EDITORIAL BOARD:

- Mariya Kaplun** Ph.D. (Sociology) (Kharkiv, Ukraine)
- Oleksandr Korotych** Postgraduate Student (Kyiv, Ukraine)
- Leszek Korporowicz** Doctor hab. (Sociology), Professor (Kraków, Poland)
- Nataliya Kovalisko** Doctor of Science (Sociology), Professor (Lviv, Ukraine)
- Volodymyr Kryachko** Ph.D. (Sociology), Associate Professor (Kyiv, Ukraine)
- Lyudmyla Savenkova** Ph.D. (Pedagogy), Professor (Kyiv, Ukraine)
- Juliya Syusel** Lecturer (Kyiv, Ukraine)

E 13 Evaluation: Scientific, Educational, Social Projects. Issue 1:
Proceedings of Innovative Seminar «Evaluation of Educational Space»
/ Editors : V. Yevtukh, M. Hunzinger, I. Kotsan, M. Ruiss. – Kyiv – Frankfurt
am Main – Lutsk : 2015. – 222 p.

This volume presents the proceedings of the innovation seminar concerning questions of evaluation, which is the first one in the history of educational space of Ukraine. Published materials introduce readers the notion «evaluation», its use in a contemporary scientific discourse, the possibilities of a new researching construct in the stimulation of innovations in the Ukrainian social space. Theoretists and practitioners from Germany, Latvia, Poland, Ukraine share their experience in the field.

ISBN 978-617-696-313-4

© Center for Evaluation of Scientific,
Educational and Social Programs, 2015
© Editorial Board, 2015

ЗМІСТ

ВІТАННЯ

<i>Віктор Андрущенко (Київ, Україна)</i>	10
<i>Андріс Грінфельдс (Рига, Латвія)</i>	11

СТАТТІ

<i>Лешек Корпоровіч (Краків, Польща). Про необхідність міжкультурної евалюації</i>	14
<i>Ірена Жогла (Рига, Латвія). Дидактика вищої освіти: від теорії до практики. Програма подальшого педагогічного розвитку для освітян</i>	25
<i>Марія Каплун (Харків, Україна). Сучасні підходи до евалюації: навіщо вони українському суспільству?</i>	35
<i>Наталія Коваліско (Львів, Україна). Валідність магістерських програм українських вузів у контексті європейської освіти</i>	44
<i>Лариса Хижняк (Харків, Україна). Корпоративна культура в евалюації вищого навчального закладу</i>	58

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

<i>Морітц Гунцінгер (Франфурт-на-Майні, Німеччина). Роль німецької служби академічних обмінів (DAAD) у формуванні європейського освітнього простору</i>	72
<i>Ірена Жогла (Рига, Латвія). Акредитована навчальна магістерська програма з педагогіки (Латвійський університет)</i>	96
<i>Володимир Крячко (Київ, Україна). Презентація Центру евалюації науково-освітніх та соціальних програм</i>	122
<i>Міхаель Руїсс (Франкфурт-на-Майні, Німеччина), Юлія Сюсель (Київ, Україна). Презентація шкiцу журналу «Евалюація: наукові, освітні, соціальні проекти»</i>	126
<i>Володимир Євтух (Київ, Україна). Презентація науково-освітнього проекту (Етнoенциклопедія + підручник + Етносоціологічна школа + Центри етнічних досліджень)</i>	130
<i>Міхаель Руїсс (Франкфурт-на-Майні, Німеччина). Як успішно робити публічний журнал (майстер-клас)</i>	139

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

<i>Анджеї Жибала (Варшава, Польща). Державна політика та евалюація: польські практики</i>	152
---	-----

<i>Ганна Кісла (Київ, Україна). Евалюація-research в освітньому просторі.....</i>	155
<i>Світлана Цилюрик (Київ, Україна). Актуальність евалюації освітнього простору в контексті українського суспільства.....</i>	157
<i>Олександр Коротич (Київ, Україна). Українські школи у США: особливості та функції.....</i>	159
<i>Людмила Савенкова (Київ, Україна). Інструментальні ресурси евалюації: пошукові електронні системи.....</i>	161
<i>Анна Юрєєва (Київ, Україна). Популяризація світових наукових ресурсів університетською бібліотекою.....</i>	163

ІЗ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ СЕМІНАРУ

Запрошення та інформаційні листи.....	166
Прес-реліз.....	171
Програма.....	173
Учасники.....	189
Сертифікати.....	202
Подія на Facebook.com.....	204

ФІДБЕК (ВІДГУКИ ПРО СЕМІНАР)

Персональний сайт Володимира Євтуха (Київ, Україна).....	208
Сайт Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна).....	209
Сайт кафедри правознавства, соціології та політології Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна).....	212
Сайт Наукової бібліотеки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна).....	214
Лист професора Юрія Харкевича (Луцьк, Україна).....	216
Лист Міністра закордонних справ України Павла Клімкіна (Київ, Україна).....	217
НАГОРОДИ.....	219

CONTENTS

GREETINGS

<i>Viktor Andrushchenko (Kyiv, Ukraine)</i>	10
<i>Andris Grīnfelds (Rīga, Latvia)</i>	11

PAPERS

<i>Leszek Korporowicz (Kraków, Poland)</i> . About the Need for Intercultural Evaluation.....	14
<i>Irēna Žogla (Rīga, Latvia)</i> . Didactics of Tertiary Education: Theory into Practice. Programme for Educators' Further Pedagogical Development.....	25
<i>Mariya Kaplun (Kharkiv, Ukraine)</i> . Modern Approaches to Evaluation: Why Does Ukrainian Society Need Them?.....	35
<i>Nataliya Kovalisko (Lviv, Ukraine)</i> . Validity of Master Programs of Ukrainian Universities in the Context of European Education.....	44
<i>Larysa Khyzhniak (Kharkiv, Ukraine)</i> . Corporate Culture in Evaluation of Institution of Higher Education.....	58

PRESENTATIONS

<i>Moritz Hunzinger (Frankfurt am Main, Germany)</i> . The Role of German Academic Exchange Service (DAAD) in Forming of the European Educational Space.....	72
<i>Irēna Žogla (Rīga, Latvia)</i> . Accredited Master's Study Program in Pedagogy (The University of Latvia).....	96
<i>Volodymyr Kryachko (Kyiv, Ukraine)</i> . Presentation of the Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs.....	122
<i>Michael Ruiss (Frankfurt am Main, Germany), Juliya Syusel (Kyiv, Ukraine)</i> . Presentation of Sketch of Journal «Evaluation: Scientific, Educational, Social Projects».....	126
<i>Volodymyr Yevtukh (Kyiv, Ukraine)</i> . Presentation of Scientific-Educational Project (Ethnoencyclopedia + Textbook + Ethnosociological School + Centers of Ethnic Studies).....	130
<i>Michael Ruiss (Frankfurt am Main, Germany)</i> . How to be Successful in Publishing a Lifestyle-Magazine (Meister-Klasse).....	139

THESES

<i>Andrzej Zybala (Warsaw, Poland)</i> . Public Policy and Evaluation: Polish Experiences.....	152
--	-----

<i>Ganna Kisla (Kyiv, Ukraine). Evaluation-Research in the Scientific Space.....</i>	155
<i>Svitlana Tsilyurik (Kyiv, Ukraine). Topicality of Evaluation of Educational Space in the Context of Ukrainian Society.....</i>	157
<i>Oleksandr Korotych (Kyiv, Ukraine). Ukrainian Schools in the USA: Specifics and Functions.....</i>	159
<i>Lyudmyla Savenkova (Kyiv, Ukraine). Instrumental Resources of Evaluation: Electronic Searching Systems.....</i>	161
<i>Anna Yurieieva (Kyiv, Ukraine). Popularization of World-wide Scientific Resources by University Library.....</i>	163
FROM THE TECHNOLOGY OF THE SEMINAR'S PREPARING	
Invitations and informational letters.....	166
Press release.....	171
Program.....	173
Participants.....	189
Certificates.....	202
Ivent on Facebook.com.....	204
FEEDBACK	
Personal website of Volodymyr Yevtukh (Kyiv, Ukraine).....	208
Website of Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine).....	209
Website of Department of Law, Sociology and Politology of Ivan Franko Drogobych State Pedagogical University (Drogobych, Ukraine).....	212
Website of Scientific Library of National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine).....	214
Letter of the Professor Yuriy Kharkevych (Lutsk, Ukraine).....	216
Letter of the Minister for Foreign Affairs of Ukraine Pavlo Klimkin (Kyiv, Ukraine).....	217
AWARDS.....	219

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

ВІТАННЯ

GREETINGS

Віктор Андрущенко

Київ, Україна

**АСОЦІАЦІЯ
РЕКТОРІВ ПЕДАГОГІЧНИХ
УНІВЕРСИТЕТІВ ЄВРОПИ**01601, Україна, м.Київ, вул. Пирогова, 9
т/ф. +380 (44) 234-65-57
e-mail: arpue@ukr.net
www.arpue.org**ASSOCIATION
OF RECTORS OF PEDAGOGICAL
UNIVERSITIES IN EUROPE**Ukraine, 01601 Kyiv, 9 Pyrogova str.
tel/fax. +380 (44) 234-65-57
e-mail: arpue@ukr.net
www.arpue.org

Привітання учасникам інноваційного семінару «Евалюація освітнього простору»

Вельмишановні колеги та друзі!

Сердечно вітаю вас з проведенням першого в Україні інноваційного семінару «Евалюація освітнього простору». Це ще одна унікальна можливість почути думки й пропозиції щодо концепцій освітнього простору десятків провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, експертів з евалюації, лідерів освітніх громадських організацій, підприємців, журналістів, освітніх інноваторів.

Як Президент Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи і ректор я поділяю і підтримую вашу позицію щодо виняткової ролі інтелекту й освіти в сучасному інформатизованому і глобалізованому суспільстві. Саме розвиток інтелекту є тим визначальним чинником, який здатний забезпечити перспективу розвитку держави і цивілізації загалом. Евалюація освітнього простору сьогодні один з пріоритетних векторів дослідження, коригування й удосконалення освітньої сфери задля її максимально ефективного розвитку у системі загальнолюдських цінностей гуманізму, миролюбства, екологічної безпеки, співпраці і солідарності. Саме на таких цінностях ґрунтується Проект підготовки нового вчителя для об'єднаної Європи ХХІ століття під назвою «Педагогічна конституція Європи», запропонований Асоціацією ректорів педагогічних університетів Європи. Вагоме місце тут належить формуванню евалюаційної культури в Україні, що мусить стати демократичним чинником у визначенні цінності наукових та освітніх програм і проектів.

Започаткування подібних інноваційних семінарів з ініціативи і за активного сприяння вітчизняних і зарубіжних відомих наукових інституцій – велика актуальна справа у сучасному світі. Це дасть змогу виокремити роль освіти і культури у контексті людського розвитку, визначити подальші шляхи в удосконаленні освітнього простору, сприятиме формуванню міжнародних та міждисциплінарних науково-освітніх та дослідницьких мереж у галузі гуманітарних наук. Я переконаний, що саме такі наукові форуми стануть запорукою тісної співпраці та обміну інформаційними ресурсами з науково-дослідницькими, освітніми, громадськими, консультативними та просвітницькими організаціями України й інших країн.

Упевнений, спільними зусиллями ми забезпечимо подальшу еволюцію національної системи освіти та створимо умови для підготовки такого фахівця, який би відповідав найвищим європейським стандартам.

Щиро бажаю плідних дискусій, дієвих результатів, наснаги й невтомності у новаторському пошуку й реалізації усіх творчих ініціатив.

**З повагою,
президент Асоціації ректорів
педагогічних університетів Європи,
ректор Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова,
академік**

Віктор Андрущенко

Andris Grīnfelds
Rīga, Latvia

**Highly respected participants of the Innovative seminar
„EVALUATION OF EDUCATION SPACE”!**

Innovations in education become extremely topical in the period of rapid changes brought about by the realities of the 21st Century, such as globalization, development of Technologies, life-long learning and sustainable development. The long-lasting cooperation between the educators of the University of Latvia and Dragomanov University is already resulting in new research and academic ideas; seminars, scientific discussions, development of curricula are just several forms of cooperation.

I wish the participants of the seminar of Innovations creative and fruitful work for sustainability in education. No doubt, your ideas for improving evaluation will be a new input for innovations in all participating universities.

professor Andris Grīnfelds
Dean of the faculty of Education, Psychology and Arts

Rīga
25.08.2014.

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

CTATTI

PAPERS

Leszek Korporowicz
Kraków, Poland

POTRZEBIE EWALUACJI MIĘDZYKULTUROWEJ

Wstęp

Potrzeba praktycznego realizowania ewaluacji międzykulturowej wynika z prostego faktu nasilającego się zakresu ewaluacji międzynarodowych jako konsekwencji równie intensywnego rozwoju programów międzynarodowych we wszystkich obszarach życia gospodarczego, społecznego i kulturowego. Ewaluacja międzynarodowa jest także efektem narastającego umiędzynarodowienia i współpracy wielu instytutów badawczych, doradczych i szkoleniowych realizujących projekty ewaluacyjne na zapotrzebowanie globalizujących się działań we wszystkich sferach życia. Bardzo często jest ona inicjowana przez instytucje i urzędy międzynarodowe, które doskonalić chcą swoje funkcje technokratyczne, kontrolne i korporacyjne.

Istniejące programy ewaluacji międzynarodowych nie zawsze jednak uwzględniają istotne różnice w systemach wartości, potrzeb oraz kulturze organizacyjnej ewaluowanych środowisk unifikując przyjmowane kryteria ewaluacji wyznaczone przez dominujące ośrodki decyzji ewaluacyjnych, podporządkowanych zcentralizowanym ośrodkom decyzji menedżerskich i politycznych. Istniejący stan rzeczy w tak unifikowanych projektach nie uwzględnia faktu, iż procesy globalizacyjne, ale także umiędzynarodowienie działania wielu instytucji prowadzą nie tylko do unifikacji, ale także dywersyfikacji społecznych kontekstów faktycznej realizacji ewaluowanych działań. Sytuacja ta powoduje konieczny wzrost zainteresowania problemem adekwatności społecznej, środowiskowej i kulturowej

wielu badań ewaluacyjnych jeśli nie mają być one przejawem instytucjonalnej dominacji, a często i uprzedmiotowienia celu badań ewaluacyjnych, badanych aktywności oraz realizujących je społeczności.

Dominacja poprzez unifikację kryteriów ewaluacji przenika w sferę jej projektowania, metodologii, a następnie wnioskowania. Nie bez racji mówi się o swoistym «ewaluacyjnym imperializmie», który przejawia się nie tylko w narzucaniu celów i przedmiotu ewaluacji, ale także, metod, procedur a nawet mentalności ewaluatorów traktowanych jako «funkcjonariuszy systemu». Bez uwzględnienia różnorodności kontekstualnej ewaluowanych programów, a następnie uspołecznienia procesu projektowania i adaptacji kulturowej kryteriów ewaluacyjnych ewaluacja międzynarodowa zagrożona jest społecznym wyalienowaniem lub wkomponowaniem w mechanizmy reprodukcji istniejących stosunków władzy, często dominacji o ukrytym metodologicznym i społecznym charakterze. Ewaluacja międzykulturowa podnosi problem wrażliwości, podmiotowości ale i rzetelności badań ewaluacyjnych, nie tylko międzynarodowych, które mogą w ten sposób stać się elementem edukacji międzykulturowej, demokratyzacji procedur i strategii badawczych oraz stymulatorem partnerskich relacji uczestników całego procesu ewaluacyjnego jako rodzaju społecznej partycypacji, kooperacji, uczenia i rozwoju.

Znanięcki jako prekursor ewaluacji z współczynnikiem humanistycznym

Na potrzebę badania wartości systemu edukacyjnego w perspektywie zmian społecznych jakie wymagało modernizujące się społeczeństwo amerykańskie lat trzydziestych ubiegłego wieku, zwrócił uwagę z swoich pionierskich studiach Florian Znanięcki [Znanięcki, 1998]. Badanie wartości wymagało z kolei badań ewaluacyjnych, których konceptualizację odnieść należało do podstawowych pytań i potrzeb ówczesnego społeczeństwa rozpoznając rzeczywistych i potencjalnych liderów zmiany, a tym samym rozwojowo zorientowanej ewaluacji. Idea główna tak zorientowanej ewaluacji wynikała z przekonania, iż to nie badacz oraz zewnętrzne w stosunku do badanej społeczności kryteria stanowić mają o podstawie czynności wartościowania. Podstawy tej należy szukać w realnych doświadczeniach, potrzebach, potencjałach i intencjach przedstawicieli konkretnej społeczności. Oznacza to również iż wartościowane działania i inicjujące je systemy wartości traktujemy w sposób podmiotowy, jako wartości o własnym prawie do istnienia i w ramach których dokonać się musi właściwe projektowanie równie podmiotowo zorientowanej ewaluacji. Tylko w ten sposób całościowo pojęty proces ewaluacji, który powinien rozpoczynać się od rozpoznania właściwego danej grupie systemu wartości, może mieć autentycznie rozwojowy, wspierający i nie-przedmiotowy charakter.

Z opisanych powyżej względów podmiotowo zorientowana postawa społeczna badacza o jaką apelował Znaniecki w znanym dobrze w kręgu humanistycznie zorientowanej socjologii postulatcie «współczynnika humanistycznego» i znakomicie zaprojektowana w strategii badań nad wyzwaniem systemu edukacji w dobie strategicznych wyzwań zmiany społecznej społeczności amerykańskiego, jest jednym z kluczowych założeń ewaluacji humanistycznej. Jej sens coraz bardziej ujawnia się w sytuacji, gdy systemy wyznaczające kryteria oceny mają charakter anonimowy, wynikają z zewnętrznych do ewaluowanych społeczności odniesień, a szczególnie wtedy, gdy uwikłane są w obce im interesy i nie są przedmiotem żadnej negocjacji. Innymi słowy, projekt Znanieckiego wynika z głębokiego respektu do podmiotowego znaczenia wartości poszczególnych grup, niezależnie od możliwości i potrzeby ich zmiany w wyniku świadomego i refleksyjnego zamysłu.

Wrażliwość badacza ewaluatora na system wartości analizowanych działań i realizujących je ludzi jest więc fundamentalnym przesłaniem społecznej racjonalności i odpowiedzialności badań ewaluacyjnych. Wrażliwość ta otwierać powinna na sytuacje, w których rozpoznać należy realną odmienną systemów wartości konkretnych społeczności humanistycznego nakazuje ewaluatorowi w procesie projektowania ewaluacji zrekonstruować ów system poprzez realny udział osób, które go praktykują, doświadczają i respektują. Tak zorientowana ewaluacja staje się de facto nie tylko kulturowa, a więc wrażliwa na kontekstualny i lokalny charakter wyznaczników wartościowania, ale w równej mierze *międzykulturowa* poprzez próby negocjowania akceptowalnych kryteriów ewaluacji w programach realizowanych w różnych środowiskach społecznych. Odwołanie się do koncepcji współczynnika humanistycznego może uratować kulturową adekwatność badań ewaluacyjnych, a tym samym uchronić przed jej biurokratyczną rytualizacją, a czasami wręcz alienacją [Korporowicz, 2012]. Co jednak istotne, współczynnik humanistyczny inspirowane nas do czegoś więcej niż tylko «rozpoznanie» wartości oraz ich kulturowych odmienności, inspirowane do partycypacyjnej formuły w całym procesie ich «eksplorowania», a więc nie tylko rozpoznania, ale i analizy, wnioskowania i aplikacji.

Dialogiczny i partycypacyjny sens ewaluacji inspirowanej społeczną aksjologią Znanieckiego jest więc bardzo świadomym celem humanizacji stosowanych badań społecznych, o którym współcześnie zapomniano, a ewaluacja «czwartej generacji», zwana ewaluacją demokratyczną lub dialogiczną ma pod tym względem bardzo ważkiego poprzednika, który praktykował ją blisko pięćdziesiąt lat wcześniej. Postulat ten rozbija się o dyrektywne instrukcje ewaluacji międzynarodowych, które przyjmują z wielką atencją zestandaryzowane kryteria wartościowania, podobnie jak kontrolnie i nadzorczo zorientowane pomysły użycia ewaluacji w zadaniach na skalę

masową, ponadnarodową albo tylko sektorową. Wieloetapowy i rozłożony na wiele podmiotów proces ewaluacji zostaje tam skrojony do fazy generowania, analizy i prezentowania danych, a zespoły ewaluacyjne sprowadzone do roli ekspertów «realizacji badań».

Czynniki kulturowej dywersyfikacji

Niezależnie od administracyjnych i biurokratycznych nacisków na rozwój wielorakich technologii kontroli i nieustających prób uczynienia z ewaluacji strategii nadzoru istnieje obiektywny proces o charakterze makrostrukturalnym, który wymusza kulturową relatywizację nie tylko samych procedur i metodologii ale aksjologicznego zaplecza ewaluacji. Proces ten jest wynikiem poszerzenia zakresu działania badań ewaluacyjnych, które w wyniku umiędzynarodowienia muszą objąć działania realizowane w wielu krajach, czasami kontynentach, ale także w wielu zupełnie odmiennych środowiskach społecznych i instytucjonalnych na terenie tego samego kraju o równie odmiennej kulturze organizacyjnej i obyczajowej, odmiennych wzorach wartościowania w podstawowych dziedzinach życia. Wbrew pozorom procesy globalizacji czy też administracyjnych standaryzacji nie przynoszą ujednolicenia w sposobie doświadczenia, a co za tym idzie oceny, doświadczenia i waloryzacji działań [Korporowicz, 2011]. Wręcz przeciwnie, narastająca intensywność komunikowania i interakcji społecznych uświadamia skalę istniejących różnic i domaga się ich respektowania [Bouchet, 2012]. Dzieje się tak zarówno w obszarze zarządzania, usług, edukacji, handlu, turystyki, ale także w sferze obyczajowej, traktowanej często jako obszar ochrony dziedzictwa i praw człowieka. Procesy dywersyfikacji kulturowej wynikają z kilku następujących cech procesów globalizacji i umiędzynarodowienia, które uwzględnić należy w procesie projektowania badań i procesu ewaluacyjnego:

A.) Mobilność kultur

Mobilność kultur powoduje wyraźne przekroczenie ich geograficznych, administracyjnych lub etnicznych granic, szczególnie w wymiarze wytworów kultury symbolicznej, a więc także istotnych dla ewaluacji systemów wartości. Konwencjonalny związek miejsca, ludzi i ich wytworów zostaje uwolniony i może być skonfigurowany w innych miejscach, ale nade wszystko przemieszczony i zmieniany. Ruch nie tylko w przestrzeni ale całych przestrzeni powoduje, iż zmieniają się sposoby definiowania tego, co społecznie i wspólnotowo istotne. Wartości konkretnych działań uwolnione zostają nie tylko od swego miejsca jako swoistej kotwicy i zakorzeniania, ale także od związków z pozostałymi wartościami [Urry, 2009]. Wszystko to sprawia, iż ujawniają się coraz bardziej unikalne choć

istotne konfiguracje wszystkiego, co w realnym środowisku istotne i co rzutować musi na projektowanie ewaluacji, szczególnie jej kryteriów. Ponadto mobilność kultur powoduje ustawiczną zmienność sposobów konfigurowania wartości co może być uwzględnione jedynie przez ewaluację «wrażliwą na wartości», co jest stwierdzeniem tylko pozornie tautologicznym, jako iż badanie wartości to istota każdej ewaluacji. Co więcej, ta sama wrażliwość umożliwi analizę wymiany, przemieszczania się i rekonfiguracji systemów wartości czego nie uwzględniają zestandaryzowane projekty ewaluacji transnarodowych.

B.) Deterytorializacja przestrzeni

Jest ona bezpośrednią konsekwencją mobilności kultur i polega na oderwaniu od wspomnianego już miejsca jej wytworów. Deterytorializacja bezpośrednio powoduje nasilenie zróżnicowania przestrzeni kulturowych, ich wieloskładnikowość zarówno ze względu na ich treści, ale także ze względu na ogarniające ich procesy. Przestrzeń symboliczna wyposażona we współczesne środki przenoszenia może być rekonstruowana w wielu konfiguracjach. Co istotne, wiele treści kultury zaistnieć może w przestrzeni wirtualnej. Z samej swojej natury ma ona charakter wysoce zdetytorializowany, a dostęp do niej wynika z reguł dostępu do sieci. Przestrzeń taka przekracza wiele barier, co w istotny sposób wpływa na zasady tworzenia się wspólnot kulturowych, nastawionych znacznie bardziej na ich treści, niż ich terytorialną lokalizację. Możemy powiedzieć, iż «oś krystalizacji» wartości kulturowych w dobie ich deterytorializacji ma charakter coraz bardziej abstrakcyjny, wybrany i refleksyjny, w mniejszym stopniu rutynowy, konwencjonalny i sytuacyjny. Nie istnieje bowiem gotowy «mechanizm» przypisywania i dawania tożsamości z racji stabilnego miejsca w hierarchii i strukturze społecznej. Ewaluacja międzykulturowa podkreśla znaczenie nowej przestrzeni komunikacyjnej, analizuje rolę nowych kompetencji i dyspozycji do rozpoznawania i konfigurowania wartości w nowych obszarach interakcji o własnych regułach konsolidacji. Nowe grupy znaczące, społeczności o nowych kryteriach tożsamości, więzi i wspólnotowości to zjawiska nowego horyzontu wartości, który wymusza również nowy typ ewaluacyjnej wyobraźni.

C.) Konwergencje i interakcje

Nakładanie się na siebie intensywnie multiplikowanych przestrzeni musi prowadzić do ich intensywnych inter-akcji [Castells, 2013]. Dzieje się to zarówno w przestrzeni o silnym korelacji fizycznym, o własnym etosie i tożsamości miejsca, jak i przestrzeni symbolicznej i wirtualnej, ciągle trudnej do opisanego, pomiaru i badania. Interakcje przestrzeni i wartości stanowią względnie obiektywny czynnik

charakteryzujący wyzwania współczesności. Poszerza ona zakres swojego «budulca», ale staje często w obliczu chaosu i zagubienia, sprzeczności i wykluczenia [Korporowicz, 2010]. Przenikanie się wszak tak odmiennych przestrzeni wymusza umiejętność równoległego uczestniczenia w światach, które się stykają i przenikają, w światach pomiędzy którymi cały czas trzeba się przemieszczać. Ta właśnie umiejętność stanowić będzie o kluczowych kompetencjach najbliższych nam, a prawdopodobnie jeszcze w większym stopniu, przyszłych czasów.

Konwergencje i interakcje różnego typu przestrzeni w jeszcze większym stopniu niż opisane powyżej mobilności i deterytorializacje z jednej strony rozbijają, ale z drugiej, stymulują dynamizmy i potrzebę ujawnienia odmiennych konfiguracji wartości. Różnicowanie wewnętrzne kultur nie oznacza wyłącznie ich hybrydyzacji, określa tylko wielość ich potencjałów. Mogą się one uzupełniać, nie muszą wykluczać, zawsze powodują konieczność uwzględnienia w sytuacji projektowania ewaluacji, gdyż to interakcje i metamorfozy charakteryzują wielość współczesnych subkultur, bez których trudno zrozumieć różnorodność i faktyczną dynamikę współczesnej rzeczywistości.

D.) *Rewitalizacja «małych ojczyzn»*

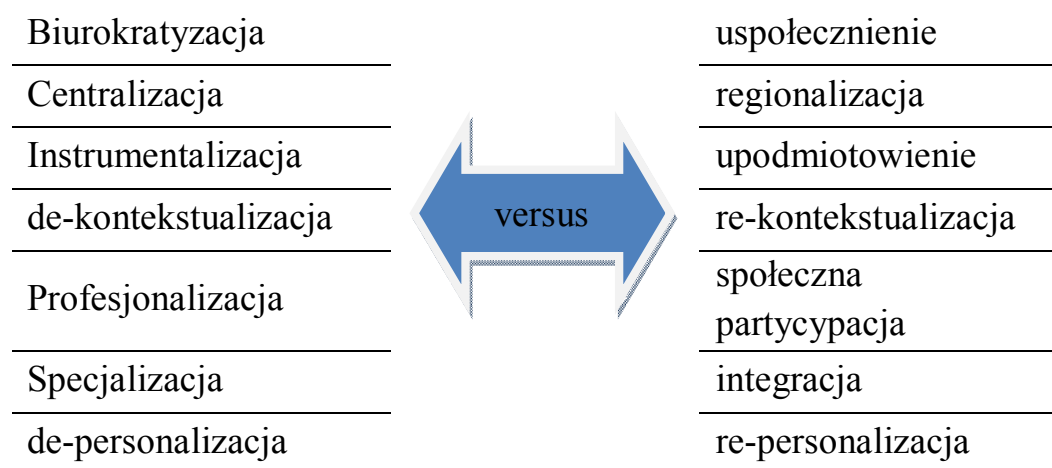
Wbrew pozorom procesy globalizacji i umiędzynarodowienia nie prowadzą jedynie do unifikacji i upodobnienia ale w równiej mierze do dywersyfikacji i wzrostu znaczenia świadomości owych różnic, pogłębienia a nawet rewitalizacji tożsamości konkretnych grup oraz ich wartości rdzennych, potrzeby podmiotowości a nawet godności interpretowanej w kategoriach nieredukowalnych praw kulturowych. Ich konceptualizacja sięga w warunkach europejskich aż do wieku XV, w którym na niezbywalne, podmiotowe prawa narodów ale także najmniejszych nawet grup etnicznych wskazał jako pierwszy wybitny polski myśliciel, rektor Akademii Krakowskiej, Paweł Włodkowic. Istota jego rozumowania i swoistego odkrycia jakie równe jest odkryciom Kopernika, polega na odnalezieniu ogromnego potencjału oraz żywotności jaka tkwi w poczuciu godności i tożsamości kulturowej wspólnot ludzkich, które tworzą się wokół ponadindywidualnie doświadczanych wartości rdzennych. Potencjał ten ujawnia się współcześnie w postaci ożywienia atrakcyjności i aksjologii nie tylko wielkich, ale także małych wspólnot kulturowych traktowanych w kategoriach małych ojczyzn, które dają poczucie zakorzenienia ale także wzmocnienia i dowartościowania ludzi zagubionych i przytłoczonych instrumentalnością współczesnej cywilizacji. Wyrastające z tego źródła wartości nie mogą być ignorowane w projektach ewaluacji dotyczącej działań przekraczających granice konkretnej instytucji jeśli tylko spotykają się w niej ludzie z różnych społeczności. Co istotne ewaluacje te uwzględniać muszą nie tylko odmienności

znaczeń, kodów i sposobów komunikowania, ale ich głębsze odniesienia aksjologiczne, które sprawiają, że te same znaczenia mają odmienne wartości, a te same kody dotyczą innych emocji, poruszają inne potencjały i dotyczą innych motywacji. Być może dlatego potrzebna jest współczesna *antropologia ewaluacji*, która uświadomi projektantom badań porównawczych i monitorujących ku jakim skłania się wiele ewaluacji realizowanych w perspektywie międzynarodowej, o podstawowych prawach nie tylko strategii wartościowania ale nade wszystko tych, którzy są tej ewaluacji «poddani» aby nie stali się ofiarami nowego rodzaju poddaństwa.

Poza reprodukcję stosunków władzy

Technokratyczne tendencje traktowania ewaluacji jako narzędzia administrowania dużymi strukturami przyniosły wiele uproszczeń, często całkowitych nieporozumień i stworzyły sytuację, która stoi przed bardzo realnymi, codziennymi niemal, ale także i strategicznymi dylematami. Poważnym problemem staje się rzeczywista funkcja badań ewaluacyjnych. Niestety jej pierwotne założenia idące w kierunku wspomagania refleksyjności, jakości i dialogiczności procesu ewaluacyjnego stają się niemal naiwnymi złudzeniami przytłoczonymi przez zwiększającą się potrzebę sterowania i kontroli jakie musi niejednokrotnie spełniać współczesny system zarządzania, także daleki od swoich kreatywnych wizji poszukiwania i rozwoju potencjałów społecznych i «zasobów» ludzkich [Pawson, 1998]. Nader często wynika to z rzeczywistego wzrostu zakresu zarządzania jakie wymagają rosące, szczególnie w skali międzynarodowej projekty i ponadnarodowe korporacje. Równie często przyczyną wzrostu działań kontrolnych jest także potrzeba pomniejszenia braku koordynacji, nieadekwatność decyzji podejmowanych przez uczestników systemu i rosące zakresy marnotrawstwa, wkradająca się korupcja i niemożność opanowania odmiennych standardów kulturowych w krajach o niedokończonych procesach modernizacji. W efekcie jednak zabiegi te mają wielorakie strony uboczne, które stanowią wręcz zaprzeczenie wartości deklarowanych. Systemy ewaluacji przekształcają się w zdecydowanie bardziej kontrolne systemy akredytacji o zewnątrznie w stosunku do ewaluowanych podmiotów przyjmowanych kryteriach funkcjonujących jako standardy lub «wymogi» analizowanych działań. Standardy te przyjmowane są w sposób ekspercki lub ustalane w sposób daleki od jakiegokolwiek dialogu, często zgodny z partykularnymi interesami ośrodków decyzyjnych [Patton, 2008]. Pośrednio, umacniane zostaje myślenie według zaprojektowanych standardów, na które ewaluowane społeczności i realizowane przez nich działania «reagują» zgodnie z wytyczonymi celami. Mediowanie wartości kulturowych właściwych konkretnym

środowiskom staje się jedynie postulatem możliwym do realizacji w ewaluacji o szczególnym uwrażliwieniu na potrzebę społecznej partycypacji i świadomej znaczenia podmiotowości oraz praw kulturowych głównych «aktorów sceny» [Bronson, 2000; Tripodi, 2000]. W konsekwencji ewaluację współczesną opisuje kilka zasadniczych osi wyborów, które wyznaczane są poprzez następujące, często konkurujące atrybuty:

Rysunek 1. Dylematy konceptualne współczesnej ewaluacji

Dylematy te odnieść jeszcze należy do nowych warunków w jakich przebiega proces zbierania i przetwarzania informacji charakterystyczny dla rozwijającego się współczesnego społeczeństwa informacyjnego. Konsekwencje tych zmian są na tyle poważne, iż powinniśmy już mówić nie tyle o czterech, a o pięciu generacjach ewaluacji. Ta ostatnia byłaby jedną z cech charakteryzujących współczesne społeczeństwo wiedzy. Kultura ewaluacyjna piątej generacji w nowy sposób spotyka się z zagadnieniami partycypacji, komunikacji, interakcji środowiskowych, wyznacza nowe metody zbierania danych, prowadzenia wywiadów, tworzenia społeczności badaczy, doboru próby ale także uwrażliwia na cechę narastającej dywersyfikacji kulturowej aksjologicznego zaplecza ewaluacji.

W dobie narastających procesów interakcji instytucjonalnych w ponadnarodowej przestrzeni działania wielu programów gospodarczych, edukacyjnych i usługowych tendencje technokratyczne w sposób ukryty zmierzają do redukcji różnorodności kulturowej poprzez zunifikowane standardy wartościowania umacniając logikę procesów decyzyjnych istniejących ośrodków i stosunków władzy [Dahler, 2009]. Ewaluacja międzykulturowa stanowić może próbę wyjścia z zamkniętego kręgu ewaluacyjnego nadużycia projektowanych instytucjonalnie i formalnie wykalkulowanych sposobów zarządzania w zgodzie z polityką umacniania dominującej pozycji ośrodków władzy. W ten właśnie sposób dochodzi nie tylko do

swoistej rytualizacji ale i wyalienowania procesu ewaluacyjnego, który zderza się z społeczną niechęcią, działaniami o charakterze pozornym, a w końcu otwartą kontestacją.

Jak poważne konsekwencje przynieść mogą pozorowane ewaluacje projektowane pod oczekiwania ośrodków władzy ukazuje w dramatyczny niemal sposób światowy kryzys gospodarczy, ale także w znacznie mniejszej skali, wielkie skandale inwestycyjne. Pomimo zaangażowania wyspecjalizowanych ośrodków diagnostyki i monitorowania, mniej lub bardziej wyspecjalizowanych ewaluacji, niezliczonej liczby raportów pisanych pod auspicjami ośrodków o światowej sławie na zamówienie organizacji dysponujących ogromnym potencjałem środków, wszystkie one nie zdołały ujawnić elementarnej prawdy o równie pozorowanej kondycji największych banków i struktur gospodarki światowej. Uważna analiza praktyki jaka kryje się w sposobie radzenia sobie z wymogami akredytacyjnymi, audytorskimi ale i ewaluacyjnymi makroprojektów realizowanych ze środków europejskich nasuwa wiele wątpliwości nie tylko metodycznych i nakazuje bardzo poważnie stawiać sygnalizowany już problem społecznej odpowiedzialności ewaluacji. Ewaluacja międzykulturowa stanowi wyzwanie pod adresem ewaluacji międzynarodowych, które ze względu na swój instytucjonalny charakter uległy technokratycznemu naciskowi standaryzacji kryteriów, a następnie metodyki badań pomijając często najistotniejszą z badanych wartości, podmiotowość ewaluowanych działań, a w konsekwencji, także realizujących je społeczności.

Ewaluacja międzykulturowa pokonuje przy tym reprodukcję istniejących stosunków władzy nie tylko z powodu uwzględniania faktycznych różnic istniejących systemów wartości i kryjących się za nimi «praw kulturowych» konkretnych społeczności [Korporowicz, 2009]. Taką ewaluację należałoby określić *ewaluacją wielokulturową*, która opiera się dominacji jednolicie określonych ośrodków standaryzacji, ale w równej mierze odtwarzać może istniejące stosunki władzy poprzez reprodukcję istniejącej struktury podziałów, czasami konfliktów i dysproporcji [Multiculturalism, 1994]. *Ewaluacja międzykulturowa* oznacza tymczasem możliwość refleksyjnego dyskursu rozpoznanych uprzednio wartości i nie tylko uznanie ich podmiotowości ale realny udział w projekcie ewaluacji poprzez przekraczanie istniejących podziałów i stosunków władzy [Lusting, 2006; Matsumoto, 2007]. Tym samym tak ujęta koncepcja działania jest także czymś więcej niż strategią *ewaluacji trans-kulturowej*, która jednokierunkowo przenosi sposoby wartościowania, a więc i kryteria ewaluacji z jednej kultury w inną, ale bez jakiegokolwiek ich wymiany, wzajemności, negocjacji i uzgodnienia, niszcząc tym samym szansę na uczenie się, kooperatywny i rozwojowy sens ewaluacji. Ze względu na wymienione wcześniej makrostrukturalne cechy kontekstu badań ewaluacyjnych,

jak mobilność, deterytorializacja, międzykulturowa dysponuje wystarczająco dynamiczną, procesualną i otwartą na przenikanie się wartości perspektywą badawczą, a jednocześnie dialogiczną strategią wspierania rozwoju społecznego społeczności współczesnego świata.

Zakończenie

Standaryzujące wymogi ewaluacji międzynarodowych coraz częściej przynoszą niepokojące rezultaty uprzedmiotowienia stosunku do uczestników badania ale także instrumentalizacji jego celów. Uwzględnienie narastających procesów dywersyfikacji systemów wartości wynika nie tylko z postulatu metodologicznej adekwatności badań, zgodne z pionierskimi założeniami orientacji humanistycznej w naukach społecznych propagowanej przez Floriana Znanieckiego, ale także z konieczności zachowania godności i podmiotowego stosunku do dziedzictwa kulturowego społeczności, które realizują ewaluowane działania. Z opisanych powyżej powodów wynika potrzeba rozwoju ewaluacji międzykulturowej. Odpowiada ona na wyzwania mobilności, deterytorializacji, konwergencji i społecznego zakorzenienia kultur pokonując ukryte mechanizmy reprodukcji stosunków władzy w narażonych na alienację, zbiurokratyzowanych systemach zarządzania. Dynamiczny, dialogiczny i interaktywny charakter projektowania i realizacji procesu ewaluacyjnego zrealizowany w perspektywie ewaluacji międzykulturowej stanowi wyzwanie partycypacyjnego modelu polityki publicznej, edukacji, oraz każdej strategii nie tyle wzrostu ile rozwoju społecznego.

References:

Bouchet D. Cross-cultural Communication and the Continuity of Cultures: The Role of Intercultural Dialogue // «Piliteja»: Jagiellonian Cultural Studies, Vol. 20/1, 2012: Mobility of Cultures.

Bronson D. E. Progress and Problems in Social Work Research and Evaluation in the United States // Journal of Social Work Research and Evaluation: An International Publication, vol. 1(2), 2000.

Castells M. Władza komunikacji [przeł. Jakub Jedliński, Paweł Tomanek]. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2013.

Dahler P. Learning-Oriented Educational Evaluation in Contemporary Society / K. E. Ryan, J. B. Cousins (red.) // The SAGE International Handbook of Educational Evaluation. – London : 2009.

Jaskuła S. New Forms of Mobility in the World of Virtualization and Mediatization of Cultures // «Piliteja»: Jagiellonian Cultural Studies, Vol. 20/1, 2012: Mobility of Cultures.

Korporowicz L. Komunikacja międzykulturowa jako transgresja // Dialog na pograniczach kultur i cywilizacji / red. T. Paleczny, M. Banaś. – Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2009.

Korporowicz L. Refleksja jako działanie. O stałej potrzebie przełamywania redukcji w pojmowaniu badań ewaluacyjnych w edukacji // Regionalne i lokalne diagnozy edukacyjne / red. B. Niemierko, M. Szmigiel. – Wrocław : Polskie Towarzystwo Diagnostyki Edukacyjnej, 2012.

Korporowicz L. Socjologia kulturowa. Kontynuacje i poszukiwania. – Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2011.

Korporowicz L., Jaskuła S. O potrzebie re-ewaluacji w społeczeństwie nadmiaru informacji // Ewaluacja programów operacyjnych – konteksty, dylematy, praktyki / red. K. Kasprzyk. – Toruń : Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, 2010.

Lusting M. W., Koester J. Interpersonal Competence. – New York : Pearson, 2006.

Matsumoto D., Jung L. Psychologia międzykulturowa. – Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2007.

Multiculturalism. A Critical Reader / red. D. T. Goldberg. – Oxford : Blackwell, 1994.

Patton M. Q. Utilization-Focused Evaluation (4th ed.). – London : 2008.

Pawson R., Tilley N. Realistic Evaluation. – London : SAGE Publication, 1998.

Tripodi T. The Contemporary Challenge in Evaluating Social Services – An International Perspective // Journal of Social Work research and Evaluation. An International Publication, vol. 1 (1)/ 2000, Spring.

Urry J. Socjologia mobilności. – Warszawa : 2009.

Znanięcki F. Education and Social Change / ed. E. Hałas, Peret Lang. – Frankfurt am Main : 1998.

Irēna Žogla
Rīga, Latvia

**DIDACTICS OF TERTIARY EDUCATION:
THEORY INTO PRACTICE.
PROGRAMME FOR EDUCATORS' FURTHER
PEDAGOGICAL DEVELOPMENT**

The article introduces the concept and implementation of a master's program Tertiary and Adult Education worked out at the University of Latvia, department of pedagogy. On the background of theoretical analysis, as well as the analysis of the experiences developed by the educators of the department by conducting seminars and work-shops for educators during the last twenty years, the conception of the program and its implementation is described. The article provides also usual information on the program, as well as reveals its peculiarities and highlights its topicality.

Keywords: *master's program, tertiary education, conception of the program, aims and structure of the program.*

General information

The scope: this programme reaches 160 hours, which is an equivalent for 4 credit-points (in Latvian system of education) or 6 European credit-points.

Recognition: The University of Latvia Council has adopted the programme by following the legislation and all other regulations on the program processing; the program is licenced and accredited, the up-dates are confirmed by the Ministry of education and science every year.

The target groups: bachelors, tertiary educators, doctor students of non-educational branches, educators (also future) of non-pedagogical specialities who

aims at improving their pedagogical competence necessary for their work at colleges or in structures dealing with adults' further pedagogical education.

Director of the programme: Dr.habil.paed., professor Irēna Žogla (+371 29557576; irena.zogla@lu.lv).

Political issues and recent background history

Since transition started the new law of education (1991), law of higher education, law of science had been improved several times. To follow the legislation The Ministry of education and science released a document (Nr 6, 14.06.02), which obliges educators to hold pedagogical education in order to have the right for academic positions at higher educational institutions. The development of the experience in educators' further pedagogical education at the University of Latvia now falls into several stages, and now leads to the masters' program. The legislation in Latvia has strengthened the practice of the educators' further pedagogical development: in early nineties teacher educators studied abroad and brought to the country different approaches, theories, practices. Changes had been initiated in pre-diploma education and students' practice. To follow this initiative constantly functioning courses were launched at the Institute of Education and Psychology, the University of Latvia, when experienced educators and researchers from 11 countries delivered classes within the course program «Innovations in Didactics of Higher Education». It has proved to be a productive school for the educators of the University of Latvia, who have developed competence appropriate for preparing tertiary educators in educational sciences and practices. By the turn of the centuries the courses had reached the target, and a programme for the educators' pedagogical further development had been launched; it led to a certificate. Finally, there is both - a need and an appropriate experience of the professors of the Dpt of pedagogy, the University of Latvia to offer a master's program for those who want to develop their pedagogical competence and prepare themselves for positions in tertiary institutions and adult further or life-long education.

Reasoning

The above mentioned courses have proved that teacher educators comprise one of the most important groups of specialists in the complicated set of changes in education: their impact is many-sided – on educators' further education, curriculum development at universities and colleges or research institutions, for implementation of theories into practice, for initiating and conducting innovations in education. Therefore their professionalism should develop all peculiar features to perform professional action with an appropriate quality [Ipfling, 1998]. Influence of the most

powerful factors upon teacher educators' qualification becomes crucial – the paradigm change towards learners' learning-centred process in education depends on the activities of educators [Fullan, 1995].

Tertiary educators are considered the agents who bring up-dated changes in the educational system, prepare professionals and researchers for the changing reality in education, preserve national cultural values, acquire the progressive and effective experiences to teach their students how to perform in a multicultural educational setting. Therefore educators themselves need an appropriate, organized further academic and professional education to be able to create and implement «long-stream» programs that are theory based and aim at preparing students for further research or to give access to highly skilled professions [OECD, 2012, 8].

Theoretical background and context of the program

Regular studies are organized on the background of further development of the educators' and doctor students' critical thinking and constructivists' approach to follow the target of the programme.

Another theoretical issue develops further the constructivists' success: action-based (learners' learning based) individual development and socialization. To underpin a targeted and guided process of the educators' further psychological and pedagogical development regularities of adult education are actualized, which also are the subject of investigation at the dpt. of education of the University of Latvia.

The organizational setting of the programme is based on the experience and high motivation of the educators and doctor students further learning and due to it adults' freedom to learn.

Recent up-dates have been introduced to follow the main orientations of the European Union – Bologna process to create the united European space of tertiary education and common European principles for teachers' and educators' competences and qualifications: teachers' and educators' profession needs a high quality education; effective education is recognised for its orientation to the learners' needs; it, therefore, is based on constant investigation, and research is among the most important competences of an educator; partnership for higher achievements; life-long further education [EC, June 20-21, 2005].

In cooperation with the Association of teacher education in Europe an international issue had been prepared for educators' further professional development [Swennen & Klink, 2008] where the experience of the University of Latvia has been addressed.

To provide the program with theoretically sound background the university professors constantly reflect on the implementation of the program, collect students'

reflections and educators' needs for further professional development. Therefore the program is being constantly updated and improved accordingly.

The aim and objectives of the program

The master's programme *Tertiary and Adult Education* aims at providing the educators an opportunity of organized and guided further psychological and pedagogical professional development: to acquire theories of teaching-learning, produce theoretically sound and up-dated models of tertiary teaching-learning and adult further development to meet the actual needs of their learners, better understand psychological regularities of a person's individual development and socialization, to develop the research skills and ability of critical pedagogical thinking, to further develop their academic skills and ability to assist their students' learning and development of learning abilities.

The objectives, therefore, are formulated to cover the key areas of pedagogical competence, perform and conduct a personalized tertiary process:

- investigation and assessment-based planning and preparing study courses and programmes;

- critical pedagogical thinking on the background of acquired didactics of tertiary education, theories of teaching-learning based on the concept of New Generation learning and psychological regularities of a persons' development;

- modelling and conducting the process of teaching-learning, using innovative pedagogical means and guidance to implement innovations;

- creating a learning community, initiating partnership in a multicultural setting, supporting and assisting the learners to meet their essential needs;

- reflecting on the process of teaching-learning, assessing achievements and providing quality assurance.

The structure of the program and organization of studies

The subject matter of the educators' programme is arranged in thematic modules to reach higher possible integration of the content. It is implemented by using several strategies, methods and organizational settings: introductory lectures, seminars, hands-on sessions, discussions, research projects and reflection on the educators' experiences, self-assessment, and presentation of individual and group achievements. E-format learning is widely used. The organizational settings are challenging and supportive towards the students' self-conducted learning and development of the educators' effectiveness and other personal qualities.

The content modules are:

Theories of learning and teaching-learning – The concept of a person's individual and social development to underpin the choice of the theoretical background of teaching-learning. The complex character of learning and many-sided aspects of the New Generation learning. Introduction into comparative studies of the theories of learning and teaching-learning, the main criteria of their choice and implementation in a targeted, organized and guided pedagogical process for the students' better achievements.

The program deals with the essence of innovations and their theoretical underpinning in a multicultural setting; tertiary education as a means of cultural development and social progress.

Individual and social character of learning and organizational possibilities of teaching-learning. The basic problems of the didactics of tertiary education, students' and educators' partnership, their mutual contribution to the partners' individual development.

Pedagogical principles of creating educational programmes, their content and subject-matter, creating of powerful learning environment and practicing New Generation of learning. Innovations as targeted and guided process.

Quality assurance – The definitions of quality in tertiary education, quality criteria and their background. Social-pedagogical reasoning of self-evaluation and evaluation in a pedagogical process. Qualitative and quantitative criteria of a pedagogical process, learners' achievements and their individual development and socialization as the main criteria of the educators' professional competence. Quality assurance, self-assessment and evaluation, quality management in a tertiary pedagogical educational institution.

Psychological aspects of tertiary teaching-learning – a person's individual and social development, its regularities; peculiarities of current social processes and educational responses, peculiarities of cultural development; context of individual development and personalization of a tertiary process and adult further education. Students' personal traits, learning styles, psychological basis of individual development and socialization. psychology of co-operation and communication in education. Models of effective communication, their psychological background and organization in a pedagogical setting. Professional ethos of educators and teachers, its development in teaching-learning.

Models of teaching-learning in tertiary education – the essence of didactical models and modelling. Theoretical background of modelling, choice of models and their creation.

Criteria of productive models, their classification. Evaluation of models, their productivity in teaching-learning. Research-based models of teaching-learning, data

processing and evaluation. Tendencies in web-based teaching-learning, e-learning, multi-media in education, learning communities. Teachers' and educators' competence in using information technologies, computer-assisted data processing and teaching-learning. Professional communication by using information technologies.

The subject matter of this programme is integrated, and its implementation falls into four mutually related steps:

- Session of organized self-evaluation of competences, analysis and data processing, conclusions and setting forth of the individual targets of the programme acquisition. Contextualization of the individual aims with the objectives of this programme.

- Introduction of the psychological regularities and developmental theories; theoretical background and critical comparison of theories of learning and teaching-learning to define priorities and frames regarding a particular branch of science or profession; theories and models of teaching-learning which lead to reflection on the educators' experience and critical evaluation in the context of the planned outcomes (students professional competence); theories and practice of quality assurance in the students' academic profile (science, subject, study program or study course).

- Independent studies – reading, work-shops, co-operation aiming at reconstruction of the experience, critical reasoning of the possible changes and creating partnership in studies;

- Construction of new models, enriched technologies of tertiary teaching and assistance of students' learning with further self-evaluation of the students' achievements and their attitude to changes; presentation of the research-based reports and discussion at the educators' conference etc.

The principles used to underpin the implementation of the program

The principles of the educator's further pedagogical development underpin development of the educators' professional action competence [Ferreres & Imberton, 1999; Žogla, 2002]:

- The programme follows the idea, that teacher educators' professional growth should be a dynamic and planned process of one's individual development – a chain in a non-stop life-long growth of their action competence. Therefore the program continues development of the educators' experience and creates a background for further learning based on the adult learners' self-evaluation [Validpack, 2008].

- Assisted professional development is of special concern during social changes and reformation of education [Stephenson, 2000]. Globalization processes make transition even more complicated, and teachers' professional knowledge and skills

should be developed accordingly [Glumpler & Rosenbusch, 1997]. The program is designed to meet the current peculiarity and the need for well-educated educators.

- The principle of planned, dynamic development comprises the formal stage as organized and offered possibilities. «Therefore the next principle deals with essential encounters, which the educators recognize and develop during these courses, and which help to improve their action competence by individual learning and partnership, which may reduce workloads by avoiding the duplication of effort that occurs when they work in isolation» [Owen, 2000].

- Contextualisation of the educators' professional knowledge claims first of all for recognition of different aspects and factors, which interfere with tertiary education and therefore are essential for the educators' professional development. The subject-matter includes several levels and aspects of contextualization.

- Research-based teacher education can be defined as a decisive precondition of quality education and reaching an expert's competence. Educators' professional development has been investigated from the point of «about» [Rojas, 2000] or sociology of it [Ducharme, 1995]. This educational reform sets forth a demand to investigate the very structure of teacher educators' professional action and qualitative changes, which are appropriate for the educational reform nowadays. Therefore the criteria of quality are up-dated by research-based tertiary process and discussion-based tertiary learning.

- Integration of theory and practice means a clear pedagogical value of the subject he/she delivers at the university – educators themselves acquire the skills of conducting changes which make the learners' learning-centred paradigm a reality. “It is no longer possible to separate training of the intellect from the cultivation of emotional and social intelligence. We need to focus not simply on acquiring information, but on understanding ourselves as learners [Trilling & Fadel, 2009].

Reflection on the implementation of the program

Several ways of a better understanding of the educators' professional action competence were distinguished during the reflection on the implementation of the programme:

- Education through discussion, discovery and students' reflection on their learning. It can be illustrated by the pedagogical situation: «*I shall comment my learning and by doing so I can help you understand your learning*». This way of teaching can be considered the practical component of learning itself or learning to learn by reflecting on each step and critical evaluation of its productivity. Both the educators' and students' awareness and concern can therefore be fostered by linking current learning or discovering to direct experiences of constructing new knowledge,

skills, attitude by using the educators' bachelor's profile (branch of sciences, subject, course they are going to deliver etc.). Getting acquainted with the laboratory of the educators' learning allows the learners become captivated by the complexity and at the same time simplicity of the educators' professional growth and non-stop learning. In Psychology it has been discussed within the term of metacognition.

- The educators' reflection on their learning and reports – *«I never thought before of the difference between the process and result of my learning – it seems to be valuable»*.

- Learning to learn with an appropriate quality and acquisition of the competences which educators will need at their work. Usually education for educating others is quite common for the pedagogical programs, and less common to the educators of other branches of science. Educators' education for further students' education should be located within the critical pedagogical paradigm due to its concern for professionally valid competence and appropriateness of the way this competence is developed in a constantly changeable social environment. An illustration from the educators' reports – *«I hardly could think of other than the dominating logic of my subject in teaching-learning. I seldom was critical about the pedagogical reasoning of the way I offered my students the subject matter. Now I have to think what or in what way the presented to students subject matter becomes personally valid for them»*.

- Knowledge and skills of the particular subject is a usual priority. To help the educators understand the productivity of learning to learn at a particular educational level, modelling and integrated studies had been introduced. Here is an illustration, how an educator of Biology evaluated changes in her pedagogical competence: *«I was sure I know my subject and know what and how to present it to my students. After pedagogical modelling I realised that there is a lot of pedagogical means how to enrich studies for my students' benefit', as well as priorities that can improve the process»*.

- One more example from the educators' reflections on further developed their professional action competence: *«Studies helped me understand how to set forth pedagogically sound aims and objectives so that they meet the student's needs, how to initiate their independent learning and cooperation, how to organize their learning by doing and making theoretical generalizations, as well as conducting innovations in teaching-learning appropriate for the New Generation learning and personalization of the process»*.

- The implementation of the program was also contextualized with the following statement: *«The exemplary teachers used their subject matter as a vehicle to develop character, but regardless of teachers' awareness of their aims of education and their*

role in the moral development of the students; they are constantly providing examples for their students, especially through their action. Teachers' actions are a visible outcome of values» [Collinson, 2001, 23]. This is the case when learning to initiate and conduct a tertiary process obtains meaning.

References:

Collinson V. Sources of Values and Their Influence on Teachers' Practices. Report at 10th Triennial World Conference of The World Council for Curriculum and Instruction. – Madrid : September 9-12, 2001.

Ducharme E. R. Characteristics of Teacher Educators / In Anderson L. W. (ed.) // International Encyclopedia of Teaching and Teacher Education. – Pergamon : 1995. – P. 531-534.

European Commission. Education and Culture. – June 20th-21st, 2005.

Glumpler E., Rosenbusch H. Perspektiven der universitären Lehrerbildung. – Bad Heilbrunn : 1997.

Ferreres V., Imberton F. (eds). Formacion y actualizacion para la funcion pedagogica. Editorial Synthesis. – Madrid : 1999.

Fullan M. Change forces: probing the depths of educational reform. – London : The Palmer Press, 1995.

Ipfling H. J. Grundzuge eines europaischen Professionsverstandnisses der Lehrer. Report at seminar "European Dimensions in Teacher Education". – Germany : 1998.

Law of education [Electronic resource]. – Mode of access: www.izm.lv.

OECD. Education at a Glance. Highlights, 2012 [Electronic resource]. – Mode of access: www.oecd.org/highlights.pdf.

Owen E. H. Cooperation and Teachers Professional Career Curriculum, Evaluation, and Promotion. Report at ATEE 25th Annual Conference "A New Generation of Teacher Educators. European and Global Cooperation". – Barcelona : 2000.

Rojas A. P. A Look to the Teaching Staff Training. Report at ATEE 25th Annual Conference. – Barcelona : 2000.

Stephenson J. Improving Schools; Improving Teachers; Supporting Educators in Times of Change. Report at the AERA conference. – New Orleans : 2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://tntee.umu.se/publications/archive>.

Trilling B. & Fadel C. 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. – San Francisco, CA : Jossey-Bass, 2009.

UNESCO Towards Knowledge Societies. – Paris : 2005 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.unesco.org/publications>.

UNESCO Education for the Twenty-first Century. – Paris : 1998 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.unesco.org/publications>.

Validpack for the Validation of Informal and Non-Formal Psycho-Pedagogical Competencies of Adult Education. – Timisoara : 2008.

Zogla I. Development of Teacher Educators' Professional Competence: Towards Sustainability in Education. Proceedings of ATEE 26th Annual conference. – Stockholm, August 27th – September 1st, 2001 [Electronic resource]. – Mode of access: www.lhs.se/atee/

Žogla I. Teachers' and Teacher Educators' Re-Learning // Proceedings of ATEE Spring university Changing Education in a Changing Society. – Klaipeda University, Lithuania, 2005, Nr.1. – P. 255-263.

Žogla I. Leading Educators' Relearning in a Post-Soviet Country. Theory into Practice. – USA : Ohio university, 2006. – Vol. 45 (2). – P. 133-142.

Ірена Жогла
Рига, Латвія

Дидактика вищої освіти: від теорії до практики.
Програма подальшого педагогічного розвитку для освітян

Стаття покликана ввести поняття та розкрити напрями реалізації магістерської програми подальшого педагогічного розвитку для освітян, розробленої в Університеті Латвії на кафедрі педагогіки. Концепція програми та шляхи її реалізації спираються на теоретичний аналіз та практичний досвід, здобутий педагогами відділу шляхом проведення семінарів та майстер-класів для педагогів протягом останніх двадцяти років. Стаття містить корисну інформацію про програму, а також розкриває її особливості та підкреслює її надзвичайну актуальність.

Ключові слова: *магістерська програма, вища освіта, концепція програми, цілі та структура програми.*

*Марія Каплун
Харків, Україна*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЕВАЛЮАЦІЇ: НАВІЩО ВОНИ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВУ?

У статті розглянуто основні сучасні підходи до вивчення евалюації – традиційний та розвиваючий. Акцентовано увагу на розвиваючому підході, який, на відміну від традиційного, розглядає весь процес оцінювання у динаміці та комплексності. Він характеризується відсутністю чітких парадигм при дослідженні програми, активною командною роботою, методологічною гнучкістю, еkleктизмом, адаптивністю. Найголовніша ознака розвиваючого підходу – це відстеження соціального ефекту програми та вплив на прийняття рішення щодо цієї програми – її корекція, ліквідація, розвиток тощо.

Дано таке визначення евалюації соціальних та науково-освітніх програм в рамках розвиваючого підходу: «Евалюація соціальних та науково-освітніх програм – процес комплексного дослідження соціальних змін у розрізі супроводу соціальних/науково-освітніх програм, які реалізуються за допомогою прийнятих критеріїв, соціологічних інструментів та моделей оцінювання, з метою їх удосконалення, розвитку або кращого розуміння, завчасного виявлення дефектів програми і їх коригування, а також з метою контролю за розподілом коштів та нематеріальних ресурсів, виділених на реалізацію програми».

Як доводить практика, традиційний підхід не є повною протилежністю новому, розвиваючому підходу. Обидва співіснують в сучасному евалюаційному дискурсі. Їх відрізняють за масштабом та метою застосування.

Постає закономірне питання – навіщо знання про сучасні підходи до евалюації українському суспільству? У всьому світі за допомогою евалюації довелося зменшити рівень корупції, зробити соціальні проекти більш ефективними, сприяти демократизації суспільства. Сьогодні евалюація довела

свою ефективність при впровадженні соціальних та науково-освітніх програм у більшості європейських країн і США. Мета наших досліджень – шляхом поступової евалюації науково-освітніх та соціальних програм, поширити культуру евалюації в Україні та покращити рівень благоустрою суспільства.

Ключові слова: евалюація соціальної програми, традиційний підхід, розвиваючий підхід, соціальна інновація, соціальний обмін.

Евалюація – відносно нове явище в українській науці. На Заході вона існує у формі супроводу соціальної програми шляхом систематичного оцінювання, кінцева мета якого – надати повну консультацію при прийнятті рішення щодо цієї програми. Сьогодні набуває актуальності розвиваючий підхід в евалюації, за допомогою якого можна розвивати ініціативи соціальних змін в складних або невизначених умовах. Дослідники даного підходу: М. Паттон, Л. Корпоровіч, Х. Чен, П. Россі, М. Лендъел. Вони акцентують увагу, що під час впровадження програми та її супроводу (власне евалюація) необхідно тримати зворотний зв'язок з цільовою аудиторією програми. Це дає можливість вчасно реагувати на зміни, до яких призводить сама програма та на зміни зовнішні, які впливають на програму. Таким чином, забезпечується безперервний цикл розвитку програми.

Мета програми – дослідити можливості застосування розвиваючого підходу евалюації в Україні.

На сьогодні відомі два основні підходи до евалюації – традиційний та розвиваючий, які відрізняються один від одного концептуально:

- за поглядом на проблему;
- за арсеналом методів;
- за соціальним ефектом, що спричинюється впровадженням програми.

Традиційний підхід, в свою чергу, ділиться на оцінку, орієнтовану на метод, на теорію і на оцінку участі або партисипаторну.

Мета оцінки, орієнтованої на метод – співзіставлення запланованих результатів із фактичними. Вона не враховує особливостей процесу імплементації програми, контексту, раптових результатів, тобто являється вузькоспеціалізованою і вимагає застосування єдиного методу. Інформація, отримана в результаті такої оцінки може застосовуватися лише як допоміжна.

Для отримання більш повної інформації щодо актуальної проблеми звертаються до оцінки, орієнтованої на теорію. Така оцінка дозволяє уникнути обмежень вибору того чи іншого теоретичного підходу. Вона характеризується наступними ознаками:

1. Цілісність оцінки: врахування контекстуальних, причинних факторів.

2. Програмна теорія: врахування гіпотез учасників щодо необхідних дій з вирішення проблеми та зворотній зв'язок щодо ефективності запропонованих заходів.

3. Евалюаційна стратегія: надання допомоги учасникам у роз'яснюванні контекстуальних, причинних факторів і механізмів, що сприяють успіхові проекту.

Партисипаторна оцінка представляє собою підхід співпраці між дослідниками та зацікавленими сторонами, котрі приймають активну участь в евалюації на всіх етапах її проведення. До зацікавлених сторін ми відносимо партнерів, учасників, спонсорів і тих, хто бере участь у прийнятті рішення. Партисипаторна оцінка включає такі етапи:

- визначення актуальних питань;
- планування дизайну евалюації програм;
- вибір технік та методів збору даних;
- збір та аналіз даних;
- обговорення результатів, досягнення консенсусу, висунення висновків і рекомендацій;
- розповсюдження, публікація результатів та підготовка плану дій з підвищення ефективності програми.

Фундаментальне значення партисипаторної оцінки – це обмін думками, знаннями, досвідом і як результат – інформаційне збагачення учасників, зацікавлених сторін. Така оцінка залучає до участі багатьох людей, стимулює висловлювати думки та погляди навіть найменш впливових учасників програми.

За допомогою партисипаторної оцінки вирішуються наступні питання:

- визначення актуальних місцевих питань;
- підвищення ефективності програми;
- нарощування потенціалу евалюації (по-перше, збагачення новим знанням учасників програми, по-друге, надання їм можливості висловлювати цінні думки і відстоювати зміни в політиці в їхній місцевості);
- підтримка організаційного навчання та росту (координація та тренування учасників з різною освітою та досвідом у прийнятті колективного рішення).

Взагалі партисипаторна оцінка має основну функцію – інформаційну (розвиток комунікації різних учасників, можливість врахувати різні варіанти вирішення проблеми місцевості, регіону і як результат, впровадити більш ефективну політику). Вона спонукає учасників робити внесок в політику/програму на всіх етапах її впровадження, тим самим створюючи соціальні зміни та водночас відчуючи їх вплив на собі.

Традиційний та розвиваючий підходи мають свої особливості застосування та потребують специфічних методів. На основі аналізу першоджерел, ми вважаємо, що перша парадигма була закладена в 1930-х рр. у Сполучених Штатах Америки. В цілому, така евалюація програм була більше схожа на оцінювання ефективності певної програми, вирішення поодиноких соціальних питань. Хоча американським дослідником якості освіти в школах та коледжах Р. Тайлером і було введено термін «евалюація програм», те значення, що вкладав він в це поняття, було наступним: «Оцінка програми – процес, спрямований на визначення того, якою мірою заплановані цілі були дійсно реалізовані» [Лендъел, 2007, с. 54].

Сьогодні мислимо в рамках розвиваючого підходу та сміливо заявляємо, що тайлерівське трактування евалюації – це лише частина того важливого соціального процесу, що зветься евалюацією. Скоріше, це тип підсумкової евалюації (ex-post evaluation), що сьогодні є проміжним етапом дослідження. Евалюація соціальних програм представляє собою комплексний супровід програми, під час якого відстежуються безпосередні результати програми, її вплив на зовнішнє середовище (так званий соціальний ефект), аналізується співвідношення витрачених ресурсів та досягнутих завдань: «евалюація соціальних програм – процес комплексного дослідження соціальних змін у розрізі супроводу соціальних програм, які реалізуються за допомогою прийнятих критеріїв, соціологічних інструментів та моделей оцінювання, з метою їх удосконалення, розвитку або кращого розуміння, завчасного виявлення дефектів програми і їх коригування, а також з метою контролю за розподілом коштів та нематеріальних ресурсів, виділених на реалізацію програми».

Як доводить практика, традиційний підхід не є повною протилежністю новому, розвиваючому підходу. Обидва співіснують в сучасному евалюаційному дискурсі. Їх відрізняють за масштабом та метою застосування. Традиційний підхід головним чином відрізняється від нового тим, що розглядає оцінювання проекту або програми як статичний процес. Він спонукає до чіткого слідування першочерговому плану дослідження не змінюючи термінів та методів. В рамках цього підходу оптимальніше працювати над короткочасними проектами, вирішуючи проблеми з вузькою проблематикою. Сьогодні розвиваючий підхід формується під впливом соціальних інновацій. Він ефективно адаптується до динамічної соціальної реальності, до процесу, який знаходиться у фазі формування, де конкретні результати ще невизначені. Ефективність потенційних рішень в рамках розвиваючого підходу досягається за рахунок активного збору та документування зворотного зв'язку про вплив та

результати роботи, застосування евалюативного мислення при роботі з інформацією про зворотній зв'язок, використання нашого нового розуміння для прийняття своєчасних і необхідних для корекції програми рішень. Розвиваючий підхід, за словами сучасних авторів, є основним видом діяльності роботи соціального новатора, сучасного евалюатора. Розвиваючий підхід є новим підходом, який звертає на себе увагу спонсорів, благодійних фондів некомерційних організацій та традиційних оцінювачів, які займаються розробкою та тестуванням нових рішень складних проблем в непередбачуваних ситуаціях. Він не замінює собою формувальну або підсумкову оцінку. Швидше, це підхід, говорять автори, що варто застосовувати на стадії моніторингу проблемної ситуації – де новатори намагаються перемістити фокус уваги від «диких здогадок» до науково обґрунтованих прогнозів про те, що буде працювати в зв'язку з новими програмами, моделями, практиками, потоками ресурсів і т.д. [What is Developmental Evaluation?].

Розвиваючий підхід розглядає весь процес оцінювання у динаміці та комплексності. При цьому персонал з оцінювання програм (зазвичай, спеціалісти різного профілю – інженери, лікарі, психологи, соціологи, оцінщики – якщо цього вимагає програма) співпрацює над концепцією, дизайном, апробацією нових підходів оцінки проекту. Вони відстежують ефект, який призводить програма на об'єкт та змінюють тактику дослідження, якщо цього вимагає ситуація. Першочерговою функцією евалюатора в команді є пояснення проблемних питань, які виникають на момент дослідження і допомагають їх вирішенню. За словами відомого дослідника з евалюації М. Паттона, застосовувати розвиваючу евалюацію слід за наступних умов:

- модель оцінювання ще не створена;
- модель існує, проте чекає свого вдосконалення;
- ситуація складна – найважливіші взаємозв'язки мотиву та ефекту цілком невідомі.

Таблиця 1.1

Порівняння традиційного та розвиваючого підходів в евалюації

Традиційний	Розвиваючий
- За фокусом	
Превалювання теорії або практики	«Золота середина» між теорією і практикою
- За характером поставлених питань:	
Чи вирішуються проблеми оцінювання строго в рамках існуючої моделі?	Які нові моделі розробляються сьогодні?

- За властивістю моделі:	
Лінійна причинно-наслідкова модель; Співвідношення результату та вкладених ресурсів	Системне мислення при побудові моделі, для завчасного реагування на динаміку непередбачених взаємозв'язків
- За властивістю вимірювання:	
Чітке уявлення, яких результатів слід очікувати і в який часовий проміжок	Зміна критеріїв вимірювання досліджуваної проблеми протягом імплементації програми
- За властивостями евалюатора/оцінщика:	
Методологічна строгість	Методологічна гнучкість, еkleктизм, адаптаційність
Аналітичне та критичне мислення	Креативне та критичне мислення; висока толерантність до неоднозначності ситуації; відкритість та енергійний розум
Знання та слідування евалюаційним професійним стандартам	Активна командна робота

Ми підкреслюємо, що функція евалюатора – мультифункціональна. Він може виступати розробником програми, консультантом, проводити дослідження разом з іншими членами програми в залежності від її проблематики, вимог тощо. Для того, щоб прояснити розуміння підходів, провідний американський вчений М. Паттон дає їм визначення, наглядно показуючи різницю між ними (див. таблицю 1.1): «Експериментальна оцінка підтримує інноваційний розвиток для керівництва адаптації до виникаючих і динамічних реалій у складних середовищах. Інновації можуть приймати форму нових проектів, програм, продуктів, організаційних змін, політичних реформ і дій цієї системи. Складна система характеризується великим числом взаємодіючих і взаємозалежних елементів, в яких немає центрального управління» [Developmental Evaluation...].

Як видно з таблиці порівняння, розвиваючий підхід більше підходить для вирішення складних комплексних питань, де необхідне їх оригінальне, гнучке, новаторське вирішення. Він ставить за мету розвиток нових ідей в дослідженні, адаптацію старої моделі дослідження до нових умов, проектування успішних результатів дослідження до різних систем (наприклад, застосування успішного інноваційного ринку в селі – економічної системи, щоб змінити національні закони та правила – в політичній системі).

Ми вважаємо, що розвиваючий підхід є найбільш актуальним в українських реаліях. Його варто застосовувати не тільки на попередньому етапі

програми, але й протягом всього періоду впровадження програми. Оскільки Україна переживає гостру політичну і економічну кризу, будь-яка програма сьогодні може видозмінюватися під час імплементації. Це означає, що весь час доведеться передивлятися модель та методи досягнення мети програми.

Саме розвиваючий підхід в евалюації (соціальна програмна евалюація), що ставить собі за мету «розкриття та зрозуміння оцінюваної дійсності» [Корпоровіч, 2011, с. 84], на наш погляд, гідний розгляду крізь соціологічну призму.

За словами провідного польського дослідника з проблем евалюації, Л. Корпоровіча, евалюація – це визначення цінності конкретної діяльності або об'єкта на підставі прийнятої методики і критеріїв, в результаті усупільненого процесу, ціллю якого є пізнання, зрозуміння і розвиток [Корпоровіч, 2011, с. 81]. Тут дослідник наголошує на тому, що евалюація перебуває в сфері досліджень якості, проте вона не повинна зводитися лише до цього [Корпоровіч, 2011, с. 84]. Л. Корпоровіч підкреслює, що «повністю допустимою і вагомою ціллю евалюації не повинно бути ані «вимірювання», ані «дослідження» [Корпоровіч, 2011, с. 84]. Це вказує на те, що евалюація не зводиться лише до вимірювальних процедур. Навпаки – це усестороннє «намагання зрозуміти або пояснити» досліджувану реальність, що подібне до кейс-стаді. Проте евалюація відмінна від нього за метою, оскільки її головна задача – супроводжувати проект, беручи до уваги його контекст та різноманітні аспекти. Задачею евалюації може бути також «розкриття та зрозуміння оцінюваної дійсності» [Корпоровіч, 2011, с. 84].

На відміну від традиційного, розвиваючий підхід розглядає весь процес оцінювання у динаміці та комплексності. Він характеризується відсутністю чітких парадигм при дослідженні програми, активною командною роботою, методологічною гнучкістю, еkleктизмом, адаптивністю. Найголовніша ознака розвиваючого підходу – це відстеження соціального ефекту програми та вплив на прийняття рішення щодо цієї програми – її корекція, ліквідація, розвиток тощо.

Як доводить практика, традиційний підхід не є повною протилежністю новому, розвиваючому підходу. Обидва співіснують у сучасному евалюаційному дискурсі. Їх відрізняють за масштабом та метою застосування.

Постає закономірне питання – навіщо знання про сучасні підходи до евалюації українському суспільству? У всьому світі за допомогою евалюації довелося зменшити рівень корупції, зробити соціальні проекти більш ефективними, сприяти демократизації суспільства. Сьогодні евалюація довела свою ефективність при впровадженні соціальних та науково-освітніх програм у

більшості європейських країн і США. Мета наших досліджень – шляхом поступової евалюації науково-освітніх та соціальних програм, поширити культуру евалюації в Україні та покращити рівень благоустрою суспільства.

References:

Корпоровіч Л. Сучасні концепції евалюації в контексті викликів регіонального розвитку // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – 2011. – Вип. 6. – С. 80-89.

Лендъел М., Вінницький Б., Ратейчак Ю. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні. – К.: К.І.С., 2007. – 120 с.

Developmental Evaluation [Electronic resource]. – Mode of access: http://betterevaluation.org/plan/approach/developmental_evaluation.

What is Developmental Evaluation? [Electronic resource]. – Mode of access: <http://calgaryunitedway.org/main/images/Developmental%20Evaluation%207.pdf>.

What is the Process of Collaborative Social Innovation? [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.calgaryunitedway.org/main/images/leading-boldy/3%20toolkit%20the%20process%20of%20csi%20feb%2026.pdf>.

Mariya Kaplun
Kharkiv, Ukraine

Modern Approaches to Evaluation:

Why Does Ukrainian Society Need Them?

Evaluation – a relatively new phenomenon in Ukrainian science. In the West it exists as a support for social and scientific-educational programs through systematic assessment for providing a full consultation when making decisions about the program.

There are two basic approaches to evaluation – traditional and developmental.

They differ from each other conceptually:

- In view of the problem;*
- With an arsenal of methods;*
- For the social effect that is caused by the implementation of the program.*

The traditional approach, in turn, is divided into assessment-oriented method, the theory and the assessment of participation or participatory approach.

The purpose of assessment-oriented method – a comparison of planned results with actual. It does not take into account the characteristics of the process of program implementation, the context, unexpected results, that is highly specialized and requires the use of a single method. Information obtained as a result of this assessment can only be used as an auxiliary.

The assessment focused on the theory characterized by the following features: consideration of contextual, causal factors; consideration of hypotheses participant's feedback on the effectiveness of the proposed measures; assist participants in

explanation of contextual, causal factors and mechanisms that contribute to the success of the project.

Participatory assessment approach is a collaboration between researchers and stakeholders who are actively involved in evaluation at all stages of its implementation. To interested parties we attribute the partners, participants, sponsors and those who take part in the decision. The fundamental importance of participatory assessment – an exchange of ideas, knowledge, experience between participants. This assessment involves the participation of many people, encourages all to express thoughts, opinions even less influential participants.

Unlike traditional, developmental approach considers the whole process of evaluating the dynamics and complexity. It is characterized by the lack of clear paradigms in the study program, active teamwork, methodological flexibility, eclecticism, adaptability. The most important feature of developmental approach – is tracking social impact of the program and the impact of the decision on the program – its correction, elimination, continuation and so on.

We have given a definition evaluation social and scientific-educational programs within the developmental approach: «Social program and scientific-educational evaluation – the process of a comprehensive study of social change in terms of social/scientific-educational support programs that are implemented using accepted criteria, sociological tools and models of evaluation, with a view to their improvement, development or better understanding, early detection of defects and their adjustment programs, and to monitor the allocation and intangible resources allocated to the program».

It is considered that traditional approach is not the antithesis of new, developmental approach. Both coexist in modern evaluation discourse. They are distinguished by the scope and purpose of use.

It is asked, for what current evaluation approaches in Ukrainian society? Worldwide via evaluation had to reduce corruption and make social projects more effective to promote the democratization of society. Today evaluation approved its effectiveness as a complex activity to implement social programs in majority European countries and USA.

The goal of our research – by a gradual evaluation scientific, educational and social programs to spread evaluation culture in Ukraine and improve the level of social prosperity.

Keywords: *social program evaluation, traditional approach, developmental approach, social innovation, social change.*

Наталія Коваліско

Львів, Україна

ВАЛІДНІСТЬ МАГІСТЕРСЬКИХ ПРОГРАМ УКРАЇНСЬКИХ ВУЗІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТИ

Розгортання суспільного та політичного діалогу у сфері реформування системи вищої освіти України зумовило актуальність дослідження. Цей діалог з різним ступенем інтенсивності мав місце протягом всієї історії незалежної України, але з прийняттям нового Закону «Про вищу освіту» він набуває неабиякої важливості, адже система вищої освіти відіграє важливу роль і у побудові свідомого громадянського суспільства.

Модернізація системи вищої освіти в Україні має деякі спільні ознаки з Болонським процесом, але за більшістю напрямів вона йому не відповідає. Це пов'язано з тим, що вихідні концепції такої модернізації з початку реформування у сфері освіти не були зорієнтовані на інтегрування національної системи освіти в Європейський простір. Вони більшою мірою мали «внутрішній» характер і переважно зводилися до «прилаштування» системи вищої освіти до нових внутрішніх реалій. На сучасному етапі концепцію реформування вищої освіти слід докорінно переглядати та створювати дієві програми послідовного її зближення з європейським освітнім і науковим простором.

У нашій державі впроваджено розробку національних стандартів для визнання кваліфікацій, порівнюваних із загальноєвропейськими стандартами визнання кваліфікацій. В Україні студенти всіх ВНЗ III-IV рівнів акредитації здобувають двоциклову підготовку (бакалаври-магістри) відповідно до болонських принципів.

З метою забезпечення якості вищої освіти та її інтеграції в європейське та світове освітнє співтовариство у 2010 році було розроблено та схвалено

Міністерством освіти та науки «Концепцію організації підготовки магістрів в Україні». Виходячи з високої динаміки сучасного ринку праці, необхідності орієнтації магістрів на його конкретні сегменти та з метою максимально ефективного використання науково-педагогічного потенціалу вищих навчальних закладів було запропоновано здійснення підготовки магістрів за спеціальностями та освітніми програмами.

Освітні програми підготовки магістрів поділені на:

- дослідницькі, що передбачають поглиблення досліджень в одній з наукових галузей;
- професійні, що передбачають розвиток професійних та формування управлінських компетенцій у певній галузі професійної діяльності;
- кар'єрні, що передбачають вдосконалення (просування) здобутих теоретичних знань і практичного досвіду для кар'єрного зростання та підготовки до здійснення управлінської діяльності.

У статті зроблено висновки, що забезпечення сприятливих умов для мобільності студентів, привабливості освітянських послуг та можливість працевлаштування, які повністю сприяють студентському самовиявленню є прерогативою, компетенцією і обов'язком держави перед молоддю України, системою української освіти та перед європейською співдружністю.

Нині можна констатувати, що незважаючи на певні досягнення у сфері освіти, які забезпечує нова соціополітична система (демократичність, гнучкість, незаідеологізованість), в масовому вимірі освіта стала менш якісною, а переважна більшість випускників вищих навчальних закладів (особливо нових) не конкурентоспроможна на європейському ринку праці. Це зобов'язує менше говорити про власні досягнення, а все більше аналізувати світові та європейські тенденції реформування освіти і відповідно до цього послідовно вдосконалювати освітянську сферу діяльності в Україні.

Ключові слова: магістерська програма, вища освіта, болонські принципи, валідність тощо.

Актуальність теми обумовлена розгортанням суспільного і політичного діалогу у сфері реформування системи вищої освіти України. Цей діалог з різним ступенем інтенсивності мав місце протягом всієї історії незалежної України, але з прийняттям нового Закону «Про вищу освіту» він набуває неабиякої важливості, адже система вищої освіти відіграє важливу роль і у побудові свідомого громадянського суспільства.

Модернізація системи вищої освіти в Україні має деякі спільні ознаки з Болонським процесом (уведення ступеневої системи освіти), але за більшістю напрямів вона йому не відповідає. Це пов'язано з тим, що вихідні концепції такої модернізації з початку реформування у сфері освіти не були зорієнтовані на інтегрування національної системи освіти в Європейський простір. Вони

більшою мірою мали «внутрішній» характер і переважно зводилися до «прилаштування» системи вищої освіти до нових внутрішніх реалій.

Болонські домовленості ставлять за мету вирівняти якість освіти в окремих країнах, йдеться про організацію спеціальних, незалежних від урядів і міжнародних організацій, акредитаційних агенцій. Якість підготовки фахівців в Україні вирішальним чином залежить від умов навчання, рівня професорсько-викладацького колективу, матеріальної бази ВНЗ. Але чи зможе на сучасному етапі Україна у підготовці фахівця конкурувати з країнами, які вкладають у розвиток освіти, професійної підготовки на кілька порядків більше коштів і можливостей (США, Японія, Німеччина, Англія та ін.). Ще однією з вимог є встановлення спеціальних стандартів транснаціональної освіти, які також пов'язані з матеріальними ресурсами (інтернет-навчання, мультимедійні технології тощо). Отже, з огляду на означені проблеми на сучасному етапі йдеться про докорінне реформування вищої освіти щодо перегляду та створення дієвих програм послідовного її зближення з європейським освітнім і науковим простором.

Відповідно до болонських принципів в Україні було впроваджено розробку національних стандартів для визнання кваліфікацій, порівнюваних із загальноєвропейськими стандартами. Студенти всіх ВНЗ III-IV рівнів акредитації здобувають двоциклову підготовку (бакалаври-магістри). Програми другого циклу (магістра) вивчаються у контексті диверсифікації програм за критеріями академічності та професійності. Нині в Україні пропонується післябакалаврська програма магістра наук і програма «Спеціаліст», яка більше зорієнтована на практичну діяльність випускника. Ступінь «спеціаліста» згідно нового закону «Про вищу освіту» буде скасовано. Отримання ступеня бакалавра означатиме здобуття повної вищої освіти. Останній набір на «спеціалістів» та «молодших спеціалістів» відбудеться в 2016 році. Всі, хто вже отримав ступінь спеціаліста автоматично будуть прирівняні до магістрів.

Слід зазначити, що впровадження в кінці 1990-х років програм магістерської підготовки мало скоріш демонстраційний, ніж змістовний характер. Ці програми слабо відрізнялись від програм підготовки спеціалістів (наприклад, кількома дисциплінами), не мали реальної наукової спрямованості, не були належним чином забезпечені викладацьким складом та дослідницьким обладнанням. На жаль, наступні роки не привели до того, що вітчизняна модель магістерської підготовки стала відповідною сучасним моделям розвинутих країн. Цикл магістерської підготовки залишається дуже коротким (найчастіше один рік), що не дає можливості забезпечити належний зміст та якість підготовки. Ці програми недостатньо орієнтовані на проведення наукових

досліджень та міждисциплінарний характер сучасного наукового пошуку, не забезпечено можливостей для побудови гнучкої траєкторії навчання та мобільності студентів. Магістратура спрямована на підготовку наукових та викладацьких кадрів, у той час як світова практика дає чимало взірців використання цих програм як школи лідерів у професійній та бізнесовій діяльності.

З метою забезпечення підвищення якості вищої освіти та її інтеграції в європейське та світове освітнє співтовариство ще у 2010 році було задекларовано «Концепцію організації підготовки магістрів в Україні» [Про Концепцію...] Виходячи з високої динаміки сучасного ринку праці, необхідності орієнтації магістрів на його конкретні сегменти та з метою максимально ефективного використання науково-педагогічного потенціалу вищих навчальних закладів було запропоновано здійснення підготовки магістрів за спеціальностями та освітніми програмами.

Освітні програми підготовки магістрів були поділені на:

- Дослідницькі, що передбачають поглиблення досліджень в одній з наукових галузей. Згідно Концепції дослідницькі програми підготовки магістрів мають бути дворічними. Загальний термін навчання в дослідницькій магістратурі (на базі трирічного бакалаврату) та аспірантурі (у сучасних термінах) має складати шість років. Такі програми здійснюються лише за денною формою навчання.

- Професійні, що передбачають розвиток професійних та формування управлінських компетенцій у певній галузі професійної діяльності. Професійні програми підготовки магістрів за заочною формою навчання передбачали термін навчання на 0,5 року більший від денної.

- Кар'єрні, що передбачають вдосконалення (просування) здобутих теоретичних знань і практичного досвіду для кар'єрного зростання та підготовки до здійснення управлінської діяльності.

Кар'єрні магістратури розглядають як один із видів післядипломної освіти і розглядаються як узагальнення ідей бізнес-освіти. Кар'єрна магістратура призначена для навчання осіб, які вже здобули рівень магістра (дослідницького та професійного) та мають досвід не менше трьох років практичної фахової діяльності. Впродовж життя людина може здобути будь-яку кількість дипломів кар'єрних магістрів. Кар'єрні магістратури не підлягають державній акредитації (громадська акредитація здійснюється за ініціативою навчальних закладів) і передбачають видачу дипломів вищих навчальних закладів. Визнання цих дипломів – питання роботодавців.

Відповідно до класифікації програм випускники можуть отримати дипломи професійного, дослідницького та кар'єрного магістра. Важливість цього розподілу виходить з необхідності відділити підготовку майбутніх наукових і науково-педагогічних працівників, а також посилити практичну спрямованість професійних магістерських програм.

У цій же концепції йшлося про створення міжуніверситетських та міжнародних спільних магістерських програм. Основою для їх здійснення мають бути договірні зв'язки між навчальними закладами, в яких мають бути передбачені механізми взаємного визнання дисциплін, кредитів та періодів навчання, а також наявність двох керівників магістерської роботи. У разі здійснення спільної програми двома вітчизняними університетами з акредитованим за магістерським рівнем напрямом підготовки (спеціальністю) може видаватись спільний диплом двох навчальних закладів державного зразка. У разі здійснення спільної програми українським та закордонним університетом можуть видаватись дипломи одного або двох з них. Ще однією з можливостей є включене навчання, коли під час навчання в магістратурі студент протягом півріччя проходить навчання за аналогічною програмою в іноземному університеті [Про Концепцію...].

Вищі навчальні заклади і роботодавці обговорюють також питання про варіативність таких магістерських програм – магістра академічного і магістра професійного профілю, зорієнтованого на практичну діяльність. Для прикладу, йдеться про програми для магістрів технічних спеціальностей – магістр наук, магістр інженерії.

Можна виділити три ключові зміни, переваги новоприйнятого «Закону про вищу освіту» [Закон «Про вищу освіту»...] щодо розвитку магістерських програм в Україні.

1. *Можливість навчатися на міждисциплінарних магістерських програмах* – передбачаються можливості вступу до вищого навчального закладу для здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра, здобутого за іншою спеціальністю, за умови успішного проходження додаткових вступних випробувань з урахуванням середнього бала документа про вищу освіту бакалавра.

Одним із наріжних каменів сучасної вищої освіти є розвиток гнучких траєкторій навчання як запоруки здатності випускника вищу зайняти своє місце на ринку праці. Це зумовлює потребу всіляко заохочувати й підтримувати можливість зміни профілю навчання в процесі отримання повної вищої освіти. У реальному житті такою поворотною точкою найчастіше стає момент вибору випускником бакалаврату магістерської програми. У світовій освітній

практиці загальноприйнятий вільний вибір бакалавром магістерської спеціальності (на основі своїх здібностей, нахилів, перспективності спеціальності, її затребуваності на національному й міжнародному ринку праці). При цьому вступ на магістерську програму іншого профілю, ніж у період бакалаврату, на думку президента Міжнародного фонду досліджень освітньої політики Т. Фінікова, є цілком природним явищем. Нині це зумовлено також випереджальним розвитком міждисциплінарних магістерських програм, що стали тепер велінням часу [Онищенко, 2013].

До прийняття закону «Про вищу освіту» в українській вищій школі переважно не можна було змінювати профіль навчання до завершення повної вищої освіти. Безперспективність такого стану речей, закріпленого наприкінці 1990-х років, його неадекватність зобов'язанням України, взятим під час входження в Європейський простір вищої освіти, нарешті усунено.

«Перехресний вступ» на магістерські програми – поширена практика у світі. Дуже часто нові професії народжуються на стику різних спеціальностей. Оскільки вища освіта повинна носити випереджальний характер, порівняно з ринком праці, університети мають цілковите право самостійно вирішувати, з якими базовими знаннями бакалаврів можна допускати до конкурсу до магістратури за певними спеціальностями. Практика, коли бакалавр завершує навчання за однією спеціальністю і вступає на магістра за іншою, може бути дуже доречною для багатьох професій. Наприклад, студент має наміри стати журналістом і писати про фінанси та економіку. Ступінь бакалавра він може отримати як економіст, а потім освіту у журналістиці здобуватимете саме в магістратурі. Закон «Про вищу освіту» саме й створює можливості для справжньої університетської автономії. Зокрема, рішення щодо того, за якими спеціальностями, до якої магістратури можна набирати бакалаврів певних спеціальностей, він відносить до повноважень вчених рад вищих навчальних закладів.

На думку ще одного експерта Т. Добко, на загал йдеться про розумні межі у переході з одного освітнього напрямку на інший. Справді, неможливо зробити фізика з філолога. Але, скажімо, досить консервативні німецькі університети не бачать проблеми в прийнятті на магістерку з біології особи з дипломом бакалавра з хімії, фізики чи навіть математики, а на магістерську програму з соціології приймають бакалаврів будь-якого напрямку.

В Америці ще простіше. Всі вступники на магістерку повинні скласти GRE (Graduate Record Examinations). На більшість напрямів треба скласти загальний GRE, а на окремі напрями (це переважно природничі й технічні науки) вимагають складати предметний GRE. Загальний GRE вимірює verbal reasoning

(здатність аналізувати і оцінювати письмовий матеріал, зв'язки між концепціями та думками), quantitative reasoning (здатність розв'язувати задачі, передусім математичного характеру та аналізу даних) і analytical writing (здатність до критичного мислення та письмових аналітичних навичок) [Онищенко, 2013].

Безперечно, і в європейській, і американській практиці є інші, додаткові засоби для перевірки відповідності вступника на магістерку обраному напрямку. Багато уваги звертають на рекомендації професорів, мотиваційні листи самих вступників, опис виконаної академічної роботи на попередньому, бакалаврському рівні навчання тощо. Для студентів, котрим бракує попередньої підготовки в якомусь одному-двох секторах обраного магістерського напрямку, можуть запропонувати pre-master, тобто прослухати кілька додаткових курсів для надолуження знань і навичок. Тому багато уваги під час вступу звертають на вмотивованість студента і його здатність долати виклики навчання, що значною мірою може компенсувати брак формальної освіти на бакалаврському рівні. Знову ж таки, працює здоровий глузд, який оберігає від крайнощів повної анархії і повної забюрократизованості у цьому процесі.

На Заході правила гри визначають самі університети й академічні спільноти, що краще за міністерського чиновника знають, якими знаннями і навиками має володіти вступник, аби виконати високі вимоги магістерського навчання [Онищенко, 2013].

2. *Другим здобутком Закону є додаток до диплома європейського зразка, який є невід'ємною частиною диплома магістра, що містить структуровану інформацію про завершене навчання. У додатку до диплома міститься інформація про результати навчання особи, що складається з інформації про назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС, а також відомості про національну систему вищої освіти України.*

Документ про вищу освіту державного зразка видається вищим навчальним закладом тільки за акредитованою освітньою програмою. За неакредитованою освітньою програмою вищі навчальні заклади виготовляють і видають власні документи про вищу освіту у порядку та за зразком, що визначені вченою радою вищого навчального закладу.

У разі здобуття особою вищої освіти за узгодженими між вищими навчальними закладами, у тому числі іноземними, освітніми програмами вищі навчальні заклади мають право виготовляти та видавати спільні дипломи за зразком, визначеним спільним рішенням учених рад таких вищих навчальних закладів.

У разі здобуття вищої освіти одночасно за двома спеціальностями (спеціалізаціями) вищий навчальний заклад має право виготовляти та видавати подвійний диплом за зразком, визначеним вченою радою вищого навчального закладу [Закон «Про вищу освіту»...].

Слід відзначити, що в Україні вперше цього року такий додаток європейського зразка отримали випускники-бакалаври, спеціалісти та магістри.

3. *І третя складова – це мобільність студентської молоді.* У новому законі задекларовано розширення основних напрямів міжнародного співробітництва: участь у програмах двостороннього та багатостороннього міждержавного і міжуніверситетського обміну студентами; створення спільних освітніх і наукових програм з іноземними вищими навчальними закладами, науковими установами, організаціями; направлення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах України, на навчання у закордонних вищих навчальних закладах відповідно до міжнародних договорів України, а також договорів між такими вищими навчальними закладами та іноземними партнерами тощо.

Українські студенти за результатами соціологічних досліджень Фонду «Демократичні ініціативи» та фірми «Ukrainian sociology service», проведених у березні 2012 року прагнуть до мобільності: внутрішня мобільність приваблює 43,9% опитаних, а міжнародна мобільність – 69,6%, причому ці показники зростають з рівнем успішності навчання. На жаль, цих студентів немає, чим втішити: всередині країни у таких обмінах брали участь лише 1,9% опитаних, у програмах обміну із закордонними ВНЗ – 4,6%. Останній показник видається реальним лише з урахуванням учасників короткотермінових навчальних поїздок [Входження національної системи..., 2012, с. 43].

Загалом, Україна відноситься до країн з переважанням від'їзної мобільності над в'їзною. Найбільша кількість іноземних студентів в Україну приїждить з Туркменістану, Китаю, Російської Федерації, Індії та Йорданії. Водночас, ще більша кількість українських громадян здобуває вищу освіту за кордоном.

За останні п'ять років кількість українських студентів, які виїхали за кордон на навчання, зросла на третину – з 21,5 тис. до 32,6 тис. осіб. Про це свідчать дані, зібрані Центром дослідження суспільства (ЦДС) на основі інформації міністерств, статистичних відомств і асоціацій університетів різних країн [Світяшук].

До десятки лідерів за підсумками 2012/2013 року входять Польща, Німеччина, Росія, Чехія, Італія, США, Іспанія, Франція, Канада та Австрія. Однак протягом останніх восьми років українці неодноразово змінювали свої

пріоритети. Одні країни поступово втрачають прихильність наших абітурієнтів (США, Молдова та Швеція), інші з перемінним успіхом тримають число громадян України серед своїх студентів на приблизно однаковому рівні (Німеччина, Росія, Франція, Угорщина та Болгарія). Проте більшість країн фіксує постійне збільшення кількості українців у своїх університетах (Польща, Чехія, Італія, Іспанія, Канада, Австрія, Великобританія, Австралія, Швейцарія та ін.). Польща є єдиною країною, де українські громадяни складають найчисельнішу групу серед усіх іноземних студентів - 37%. Протягом останніх років польські університети неабияк активізували свою роботу на українському освітньому ринку. Демографічна криза та відтік власної молоді за кордон спонукає шукати абітурієнтів в Україні, де географічна, мовна та культурна близькість лише сприяють цьому. За результатами минулого навчального року Польща вийшла на перше місце серед країн, які обирали українці у пошуках кращої вищої освіти. Різноманіття стипендіальних програм, право безкоштовного навчання людям із польським корінням, лояльні умови вступу (визнання атестату) та прийнятні ціни вже декілька років схилили українців на користь польських вишів. Минулорічний стрибок від 6321 до 9620 студентів-українців був забезпечений у першу чергу широкою рекламною кампанією, яка ще більше захопила Центр та Схід України і була націлена одразу на випускників шкіл, а не лише на майбутніх магістрів [Українських студентів...].

Водночас США і Швеція втрачають популярність. Експерти, як зазначається, не змогли зібрати дані про кількість українців, які навчалися в 2012-2013 навчальному році у Росії. Але інформація за кілька останніх років свідчить: популярність російських вузів спочатку зростала, а потім пішла на спад: у 2003 - 2004 роках російські дипломи отримали 3120 українців, у 2010 – 2011-му – 4919, а в 2011 – 2012 роках – 4644.

Така тенденція, на думку експертів, пов'язана з непріоритетністю українських студентів для Росії: при постійно зростаючій кількості бюджетних місць для іноземців тільки 210 з 4644 наших співвітчизників не платили за навчання. У Чехії, для порівняння, тоді ж з 1636 студентів-українців за навчання платили тільки 30 [Світящук...].

За результатами опитувань українських та європейських студентів, а також урядових експертів з європейських країн основними перешкодами до міжнародної мобільності виступають:

1. загальною проблемою є брак коштів, що особливо гостро відчувається у зв'язку з низьким рівнем життя в Україні.
2. Серйозні перешкоди для українців створюють недостатній рівень знання іноземних мов та візові складності, що не є настільки вагомим в Європі.

3. Проблема з рівнем знань іноземних мов є спадщиною навчання в середній школі, а візові складності є наслідком політичного фактору. Натомість, серед перешкод європейці виділяють особисті обставини, проблеми з визнанням та організацію навчання, що українськими студентами не сприймаються як вагомні перешкоди [Входження національної системи..., 2012, с. 43].

Підводячи підсумки, слід виділити, на нашу думку, певні умови для майбутніх випускників магістерських програм, які, на жаль, є найважчими для виконання в Україні:

1. Мобільність – важлива якісна особливість європейського простору, вона передбачає мобільність студентів, викладачів, науковців між вищими навчальними закладами та між державами. Досвід навчання українських студентів та докторантів в країнах Європейського простору вищої освіти та наукових досліджень показує відсутність суттєвих перешкод академічного характеру. Більшість проблем, що виникають на шляху продовження навчання, пов'язані з матеріальними (відсутність власних фінансових ресурсів, обмеженість міжнародних грантових та кредитних програм), адміністративними (отримання віз, дозволу на часткове працевлаштування) та мовними проблемами. Але, коли йдеться про інтернаціоналізацію освіти, що є освітянським крилом глобалізації, зусилля держави мають бути ексклюзивними.

2. Привабливість ВНЗ для студентів – це комплексна компонента, яка включає перспективу для кар'єри, що надає університет; якість та вартість навчання; вартість проживання; доступність побутових послуг; наявність стипендіальних програм; повага до європейських та світових цінностей, відсутність міжнаціональних та релігійних конфліктів; відповідність європейським освітянським стандартам тощо.

3. Працевлаштування – це третій принцип, що лежить в основі забезпечення прав молодій людині на транснаціональну освіту. Болонська декларація підтвердила, що можливість влаштування на роботу – це основне питання для вищих закладів у всій Європі; це стратегічна мета, яка не має альтернативи. Працевлаштування – це індикатор успіхів всього Болонського процесу в цілому. Він настільки важливий, що в дискусіях про доцільний термін навчання на будь-якому рівні учасники дійшли висновку, що навчатися, використовуючи принцип «навчання через усе життя», треба доти, поки не знайдеш роботу.

Таким чином, забезпечення сприятливих умов для мобільності студентів, привабливість освітянських послуг та можливість працевлаштування, які

повністю сприяють студентському самовиявленню є прерогативою, компетенцією і обов'язком держави перед молоддю України, системою української освіти та перед європейською співдружністю.

References:

Входження національної системи вищої освіти в європейський простір вищої освіти та наукового дослідження : моніторинг. дослідж. : аналіт. звіт / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. Фонд дослідж. освіт. політики» ; кер. авт. кол. Т. В. Фініков. – К. : Таксон, 2012. – 54 с.

Закон «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.

Онищенко О. На перехресті: автономія чи уніфікація? 18 січня 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/na-perehresti-avtonomiya-chi-unifikaciya.html>

Про Концепцію організації підготовки магістрів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/6670

Світящук І., Стадний Є. Академічна міграція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cedos.org.ua/system/attachments/files/000/000/050/original/AcademicMigration_CSR.pdf?1404815631

Українських студентів, які навчаються за кордоном, за 5 років побільшало на третину [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbnews.com.ua/ua/news/113194/>

Nataliya Kovalisko
Lviv, Ukraine

Validity of Master Programs of Ukrainian Universities in the Context of European Education

Timeliness of the topic is due to the deployment of public and political dialogue in the reform of higher education in Ukraine. This dialogue with different degrees of intensity occurred throughout the history of independent Ukraine, but with the adoption of new law «On Higher Education» it becomes of great importance, because the higher education system plays an important role in building a conscious civil society.

Modernization of higher education system in Ukraine has some common features with the Bologna process (introduction of step education system), but for most areas it does not correspond to the Bologna process. This is due to the fact that the original concepts of this modernization since the beginning of reform in education sphere have been focused on the integration of the national education system in the European space. They had more «internal» character and mainly confined to «attachment» of the higher education system to new domestic realities. At present the concept of reform of higher education should be fundamentally

supervised as well as effective programs of its consistent convergence with European educational and research space.

In our country the development of national standards for the recognition of qualifications, compared with the European standards for the recognition of qualifications has been introduced. In Ukraine, students of all universities of III-IV accreditation levels get two cycle training (bachelors - masters) in accordance with the Bologna principles.

Second cycle programs (Master's degree) are studied in the context of diversification of programs for academic and professional criteria. Today, in Ukraine after-Bachelor Program of Master of Science and «Specialist» program is offered, which is more focused on the practice of graduate (last admission under the new law on education and qualification level of specialists will be held in 2016). Higher educational institutions and employers also discuss the question of variation of such Master programs as Master of academic and Master of professional profile which is oriented to practical activity. For example, these are programs for M.Sc. specialties - Master of Science, Master of Engineering.

To ensure the quality of higher education and its integration into European and world educational community in 2010 «Concept of organization for masters in Ukraine» was developed and approved by the Ministry of Education and Science. Based on the rapid pace of modern labor market, the need for guidance of masters on its specific segments and with the aim to maximize the use of scientific and pedagogical potential of higher educational institutions the preparation of masters in educational programs has been offered.

Educational programs for masters are divided into:

- research involving deepening of research in one of the scientific fields;*
- professional providing professional development and the formation of managerial competence in a particular area of professional activity;*
- careers which require improvement (promotion) of theoretical knowledge and skills for career development and preparation for the implementation of management activities.*

According to the classification of programs there are professional, research and career master's diplomas. The importance of this distribution is based on the need to separate training of future scientific and teaching staff, and strengthen the practical orientation of professional master's programs. Career Masters Course can be seen as a form of post-graduate education. A special type of postgraduate education should become a Career Masters Course, which is regarded as a generalization of the ideas of business education. Career Masters Course is designed to teach individuals who have earned master's degree (research and professional) and have experience of at least three years of practical professional activities. Throughout life a person can get any number of career masters diplomas. Career Masters Courses do not have state accreditation (public accreditation is made at the initiative of academic institutions) and anticipate degree-granting of higher educational institutions. It depends on the employers whether they recognize such diplomas or not.

Advantages and achievements of newly adopted «Law on Higher Education» for the development of master programs in Ukraine are the following:

1. Interdisciplinary Master's Programs – a person may enter a higher educational institution to obtain a master's degree on the basis of a bachelor's degree, obtained at another speciality, providing successful passage of additional entrance examinations for the average points of the instrument of a higher educational degree.

2. Diploma Supplement of the European standard is an integral part of the master's degree that provides structured information about completed education. The Diploma Supplement provides information on learning outcomes of a person which includes information about the names of subjects, the estimates and the number of ECTS credits gained as well as information on the national higher educational system of Ukraine. In Ukraine, for the first time this year, bachelors and masters received such Diploma Supplement of the European standard.

3. Mobility of student's youth – the expansion of the main directions of international cooperation has been declared: participation in programs of bilateral and multilateral international and inter-university students exchange; establishment of joint educational and research programs with foreign universities, research institutions and organizations; referral of students enrolled in higher educational institutions of Ukraine, to study in foreign universities in accordance with international treaties of Ukraine, as well as agreements between these universities and international partners, etc.

However, one should say, in our point of view, about three necessary and sufficient principles for future graduate programs that, unfortunately, are the most difficult to fulfill in Ukraine:

1. Mobility – an important quality feature of European space, it provides mobility of students, professors and researchers between universities and between states. In Ukraine systemic inconsistency, visas, economic characteristics of our country, after all the difference between living standards in Ukraine and the EU all these are preventive features of the mobility. But when it comes to the internationalization of education, which is a kind of educational wing of globalization, the government should be exclusive.

2. The attractiveness of universities for students – a great weight complex component that includes career prospects which university provides, quality and cost of education, cost of living, availability of public services, the availability of scholarship programs, respect for European and world values, the lack of international and religious conflicts, compliance with European educational standards, etc.

3. Employment is the third principle underlying the protection of rights of young person on global education. The Bologna Declaration confirmed that the possibility of employment – is the main issue for higher institutions in Europe; this strategic objective has no alternative. Employment is an indicator of the success of the Bologna process in general. It is so important that in the debate on the appropriate

term of study at any level the participants agreed that a person should study, using the principle of «learning through life», until he or she will find a job.

Thus, providing favorable conditions for mobility of students, the attractiveness of educational services and employment opportunities that fully promotes student self-expression is the prerogative, competence and responsibility of the state to the youth of Ukraine, the Ukrainian educational system and to the European Community.

Today we can say that despite some achievements in education, which a new socio-political system provides (democracy, flexibility, small influence of ideology) in mass measuring education has become less qualitative and the vast majority of graduates of higher educational institutions (especially new ones) is not competitive on the European labor market. It requires less talk about personal achievements and more analysis of global and European trends in education reform and in accordance with this consistent improvement of the educational sphere in Ukraine.

Keywords: *master's program, higher education, the Bologna principles, validity etc.*

*Лариса Хижняк
Харків, Україна*

КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА В ЕВАЛЮАЦІЇ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті розглянуто роль культурного простору в евалюації вищої освіти. Сьогодні в університетах України відбувається активне впровадження ідеології корпоративізму, корпоративного управління та корпоративних відносин, яке викликає необхідність дослідження ролі корпоративної культури в евалюації вищої освіти. Історія виникнення, структура, форми комунікації, все, що утворює унікальну корпоративну культуру вищого навчального закладу, стає об'єктом евалюації. Такий інтерес значною мірою викликаний процесом модернізації вищої освіти в Україні, пошуком ефективних моделей, що дозволять українським вищим навчальним закладам бути конкурентоспроможними на європейському ринку освітніх послуг. Важливість евалюації вищого навчального закладу також зумовлена спільною політикою у сфері освіти Європейського Союзу, що полягає у зборі та поширенні інформації про програми та проекти різних університетів країн-учасниць. У цьому контексті евалюація стає частиною освітньої інформаційної мережі.

В Україні зростає роль науково обґрунтованої та технологічно розвиненої евалюації у зв'язку з кризою довіри у суспільстві, кризою довіри у сфері вищої освіти та кризою довіри до системи оцінювання у сфері вищої освіти. Зокрема, критика вищої освіти з боку споживачів освітніх послуг стосується: а) цілей навчання; б) змісту навчання; в) методів навчання; г) організації навчання; д) професійної моделі. Оскільки, штучно запроваджені організаційні норми та цінності, які були ефективними в інших культурних середовищах, перебувають у конфлікті з реальним, тому, вони активно відкидаються багатьма університетами, не стають частиною їх корпоративної культури, якщо вони не включені у повсякденне життя університету.

Евалюація корпоративної культури вищого навчального закладу включає в себе кілька моментів: 1. Оцінка якості корпоративної культури. 2. Оцінка

нормативної бази розвитку корпоративної культури. 3. Оцінка програми розвитку корпоративної культури.

Формування корпоративної культури вищого навчального закладу стає втіленням комплексу діагностичних та управлінських заходів, спрямованих на модернізацію вищої освіти, що робить евалюацію популярною.

Ключові слова: евалюація, вища освіта, корпоративна культура, субкультура, довіра.

Науковий і практичний інтерес до проблеми евалюації вищого навчального закладу багато в чому обумовлений процесом модернізації вищої освіти в Україні і пошуком таких моделей вищої освіти, які б дозволяли українським вищим навчальним закладам бути конкурентоспроможними на європейському ринку освітніх послуг. Евалюація вищого навчального закладу важлива ще й тому, що основою спільної політики в освітній сфері Європейського Союзу виступає збір і поширення інформації про програми та проекти різних вищих навчальних закладів держав-учасниць. У цьому зв'язку евалюація стає складовою освітньої інформаційної мережі.

Евалюація в науковому знанні до кінця не визначена, не існує навіть загально прийнятого поняття. Часто під евалюаційним дослідженням розуміють застосування наукових методів для вимірювання проведення і результатів програм, що слугують для прийняття рішень [Rutman, 1984, p. 10]. Зазначимо, що такий підхід звужує можливості евалюації вищого навчального закладу, яка задовольняє не лише управлінські потреби (хоча їх в першу чергу), а дозволяє всім учасникам освітнього процесу, в т. ч. громадськості, мати уявлення про стан справ у конкретній освітній установі та відповідно до цього спрямовувати свої дії. Більш прийнятною виглядає точка зору Л. Корпоровіча, який підкреслює, що «повністю допустимою і вагомою ціллю евалюації не повинно бути ані «вимірювання», ані «дослідження», а «розкриття та зрозуміння оцінюваної дійсності», евалюація – це визначення цінності конкретної діяльності або об'єкта на підставі чинних методики і критеріїв, в результаті усупільненого процесу, ціллю якого є пізнання, зрозуміння і розвиток [Корпоровіч, 2011, с. 84, 81].

Окремі аспекти корпоративної культури вищих навчальних закладів досліджували такі науковці, як М. Беляєва (корпоративна культура як ресурс розвитку освітньої установи) [Беляєва, 2011], В. Давидов (корпоративна культура вищого навчального закладу як спосіб соціальної взаємодії) [Давидов, 2008], В. Єфимов (корпоративна культура як інструмент розвитку університету) [Єфимов, 2010]. Однак проблеми корпоративної культури як соціальної

системи, яка стає об'єктом евалюації, комплексно і системно все ще не досліджені.

Мета статті – розкрити роль корпоративної культури в евалюації вищого навчального закладу.

У процесі евалюації вищого навчального закладу корпоративна культура постає як характеристика його унікальності. Бертон Р. Кларк у зв'язку з цим зазначав: «Розвиток кожного університету – це складна інституціональна історія, яку найкраще розповідати після знайомства з контекстуальними особливостями та унікальними рисами організаційного характеру. У такому описі кожен університет має свою історію, свої обставини й особливості» [Кларк, 2011, с. 197].

У процесі евалюації вивченню підлягає низка атрибутів вищого навчального закладу як соціальної організації таких, як місія навчального закладу, його філософія, ідеал, бачення майбутнього установи. Вони одночасно є виразниками корпоративної культури. Корпоративна культура вищого навчального закладу розглядається як специфічна, характерна для конкретного закладу система зв'язків, взаємодій і відносин, як система цінностей, вірувань, уявлень, правил, процедур і норм, прийнятих більшістю його членів.

Корпоративна культура вищого навчального закладу може бути розглянута як система, що складається з: 1) ціннісно-нормативної структури, заснованої на місії, філософії та ієрархії цілей компанії; 2) організаційної структури; 3) структури комунікацій; 4) структури соціально-психологічних відносин у підрозділах установи; 5) ігрової структури (мови, міфів, легенд, звичаїв, традицій); 6) іміджевої структури (фірмового стилю, фірмового одягу, логотипа, прапора тощо).

У процесі евалюації корпоративної культури вищого навчального закладу мають бути проведені три види оцінки.

По-перше, оцінка якості корпоративної культури. Вона визначається через оцінку впливу характеристик (елементів) корпоративної культури на результати діяльності вищого навчального закладу.

По-друге, оцінка нормативної бази розвитку корпоративної культури. Евалюація як оцінювання документальної бази тих чи інших видів діяльності є досить поширеною практикою [Evaluation System Documents, 2008]. Корпоративна культура вищого навчального закладу в якості нормативної бази має численні офіційні документи, які регламентують його діяльність і розвиток. В першу чергу, мова має йти про відповідність діяльності того чи іншого вищого навчального закладу в Україні Закону України «Про вищу освіту» [Закон України «Про вищу освіту»]. Об'єктом евалюації стає також

декларована та задокументована система цінностей, за допомогою якої вищий навчальний заклад створює собі певний імідж в очах зовнішнього світу. Варті уваги також корпоративні правила (норми), котрі є системою обов'язкових правил (норм), формально визначених, закріплених в офіційних документах і підтриманих силою організаційного примусу.

По-третє, оцінка програми розвитку корпоративної культури. Такої оцінки потребує система управління вищим навчальним закладом, що може підвищити її здатність і готовність вирішувати проблеми вищої освіти в умовах визнання суб'єктності студентства, яке наразі всіляко залучається до управління вищою школою на рівних рівнях (як загальнонаціональному, так і регіональному та на рівні вищого навчального закладу). Разом з тим «стан і потенціал існуючих систем управління навчальним закладом на регіональному та організаційному рівнях слабо вивчені. Крім цього, більшість досліджень спрямовано виключно на проектування процесу управління за відсутності доказових матеріалів досліджень вже існуючої системи, її опису і пояснення» [Елисеєва, 2010, с. 258]. В цілому система управління освітою відчуває вплив нових викликів, відповіддю на які стають численні інновації в управлінні вищою школою [Сорокіна, 2009]. На шляху впровадження інновацій часто виникає недовіра до них учасників освітнього процесу.

Евалюація вищого навчального закладу базується на визнанні того, що в корпоративній культурі підвищується роль довіри. Сучасний вищий навчальний заклад функціонує як система багаторівневої взаємної довіри. Довіра лежить в основі більшості процесів життя закладу, є важливим моментом управління та самоврядування всіх рівнів. Наприклад, довіра в системі оцінювання знань студентів включає, з одного боку, довіру до системи оцінювання (до критеріїв оцінювання, форм контролю, до процедури і інструментів оцінювання), а з другою – довіру до викладача (професора), впевненість у його високій професійній компетентності, методичній грамотності та особистій відповідальності за надання освітньої послуги (лекції, семінарського заняття, консультації). Тільки певний рівень взаємної довіри сторін дозволяє відбутися комунікації та системі оцінювання. Висока культура довіри в системі оцінювання передбачає: а) структурні можливості, які заохочують довіру; б) агентурні ресурси (готовність і бажання скористатися цими можливостями); в) проведення оцінювання на принципах науковості, відкритості, об'єктивності. Однак культура довіри як спосіб взаємодії між учасниками освітнього процесу, що базується на згоді, – проблема, яка в даний час не розроблена ні в методологічному, ні в методичному та практичному аспектах.

Функції системи оцінювання (нормативна, інформативно-діагностична, заохочувальна і т. ін.) реалізуються при наявності довіри до системи оцінювання та контролю за дотриманням принципів оцінювання. Оптимізація системи оцінювання у вищій школі можлива за допомогою таких засобів: а) підвищення культури довіри через систему контролю – між зовнішнім і внутрішнім оцінюванням; б) стандартизація, уніфікація принципів та моделей оцінювання у вищій школі та гнучкість в оцінюванні; в) орієнтація на партнерські відносини в системі вищої освіти; г) перехід до взаємної довіри (студент – викладач і т. ін.); д) науковий супровід процесу технологізації оцінювання. До елементів моделі внутрішньої системи оцінювання навчального закладу насамперед належать такі: 1) оцінювання студента, яке складається з – а) зовнішнього оцінювання з боку викладача і адміністрації вищого навчального закладу; б) внутрішньо групового оцінювання студента іншими студентами; в) взаємне оцінювання студента викладачем та іншими студентами; г) самооцінювання, коли студент дає самооцінку, виявляючи при цьому самокритичність і вимогливість до самого себе; 2) оцінювання викладача (з боку адміністрації, кафедри, самооцінка); 3) оцінювання досягнень окремих кафедр, окремих факультетів і підрозділів.

В евалюації важко переоцінити компаративний метод, зокрема так зване еталонне порівняння. Умовно виділяють два види еталонного порівняння – зовнішнє та внутрішнє. Зовнішнє еталонне порівняння (top-down) передбачає зіставлення різних аспектів діяльності вищого навчального закладу з аналогами в інших освітніх установах, тоді як внутрішнє (down-top) – складається з зіставлення діяльності підрозділів всередині навчального закладу [Коллоквиум, 2006, с. 92]. Об'єктами порівняння можуть виступати корпоративні культури освітніх установ різних країн, вищих навчальних закладів різних форм власності, різних за розміром тощо. Зазначимо, що у країнах ЄС корпоративна культура вищих навчальних закладів (університетів) давно сформувалася і має усталені цінності, що орієнтують студентів, викладачів на демократичні цінності, певний клас компетентностей, ринкові вимоги. В Україні корпоративна культура вищих навчальних закладів знаходиться на етапі формування, тому можуть виникати проблеми її взаємодії з європейською культурою, проблеми збереження національної ідентичності та відповідності європейським освітнім стандартам. Евалюація покликана забезпечити супровід реформування корпоративної культури вітчизняних освітніх установ.

Евалюація вищого навчального закладу, з одного боку, орієнтується на певні стандарти якості, а з іншого – має бути гнучкою. В останні роки активізуються наміри розвинутих країн проводити узгоджену політику і навіть

розробляти єдину стратегію в галузі освіти, в т. ч. вищої. Адже країни Європейського Союзу розглядають професійне навчання як головне право людини на можливість реалізувати свій потенціал і передумову технологічного прогресу й регіонального розвитку. Сутність нової соціальної політики в сфері освіти полягає також у переході від вищої освіти для еліти до масових, більш гнучких його форм, втіленням яких стали нові типи навчальних закладів, деякі з них структурно входять до університетів. Наприклад, такими вважаються інститути скороченого навчання (ІСН); різні програми і курси, які різняться за соціальним складом учасників, змістом та кінцевими цілями навчального процесу (так звана диверсифікація вищої освіти).

Евалюація вищого навчального закладу наразі має враховувати такі нові тренди в системі освіти:

- система освіти базується на новій технологічній базі. Нові технологічні елементи дозволяють відмовлятися від навчання «обличчям до обличчя», а орієнтуватися на реалізацію потенціалу комп'ютерних і телекомунікаційних технологій;

- зміст навчання передбачає не засвоєння минулих істин, а підготовку до оволодіння методами і змістом пізнання, яких раніше ніде не існувало; поширюється неформальна освіта, яка має на меті компенсувати недоліки та протиріччя традиційної освітньої системи і часто задовольняє нагальні освітні потреби, які не в змозі задовольнити формальна освіта, у т. ч. вища;

- перехід від концепції функціональної підготовки до концепції розвитку особистості. Індивідуалізований характер освіти дозволяє враховувати можливості особистості й сприяти її самореалізації та розвитку за допомогою розробки різних освітніх програм відповідно до різних індивідуальних можливостей тих, хто навчається;

- у сучасній світовій освіті відбулися кардинальні зміни, які стосуються навіть трансформації уявлень про саме поняття «освіта», яке набуває розширеного трактування, а саме: «Все більшою мірою освіта перестає ототожнюватися з формальним шкільним і навіть навчанням у вищій навчальній установі. Будь-яка діяльність нині трактується як освітня, якщо вона має своєю метою змінити установки і моделі поведінки індивідів шляхом передачі їм нових знань, розвитку нових умінь і навичок» [Маслов]. У сучасній освіті розділяють власне систему освіти і те, що знаходиться поза системою, але має освітній ефект. Освіта поза системи – це отримання освітнього ефекту за рахунок інших форм, додаткових, альтернативних або паралельних щодо чинної системи [Сабуров, 2003, с. 12]. До освіти поза системою зазвичай відносять: освітні проекти, які реалізуються громадськими організаціями;

позасистемну активність з боку освітніх установ (додаткова освіта, ініціативи різних освітніх осередків за межами традиційних програм). Вади і суперечності формальної освіти, її недостатню гнучкість, оперативність у задоволенні освітніх потреб різних категорій населення долаються шляхом розширення зони неформальної освіти. Освітні програми пропонують численні центри підготовки і перепідготовки кадрів як з відривом, так і без відриву від виробництва. Функції освіти виконують різні соціальні інститути, а не тільки школи та вищі навчальні заклади. Освітні функції беруть на себе підприємства та установи, які, як правило, мають у своєму складі підрозділи, що займаються підготовкою та перепідготовкою персоналу. При цьому підприємства часто заключають угоди на освітні послуги з вищими навчальними закладами. Саме тому об'єктом евалюації має стати супровід підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів для підприємств та установ;

- тип «закінченої освіти» залишився у минулому, освітні установи функціонують і розвиваються в умовах неперервної освіти. Необхідність в неперервності освіти обумовлена техніко-технологічними, соціально-економічними та інформаційно-комунікативними зрушеннями в суспільстві, що базуються на нових знаннях. Концепт неперервної освіти пройшов довгий шлях від ідеї до її практичної реалізації в окремих напрямках освіти і, нарешті, до технологізації й інституціоналізації в широкому освітньому просторі. В умовах неперервної освіти відбувається перехід від вимірювальних процедур якості освіти до комплексного супроводу реалізації функцій інститутом вищої освіти шляхом комплексного оцінювання її результатів на всіх етапах неперервної освіти. Саме тому евалюацію вищого навчального закладу доцільно розглядати як соціальну технологію удосконалення інституту вищої освіти як одного з етапів неперервної освіти.

Серед умов переходу до неперервного навчання найчастіше науковцями виділяються такі: розвиток неформального сектору освіти; активізація альтернативних видів фінансування освіти (зокрема, вищої); проведення політики (державної і регіональної) по виявленню тих соціальних груп і категорій населення, які виявилися відкинутими на периферію «суспільства знань» (малозабезпечені прошарки населення, мігранти, безробітні, особи з особливими потребами внаслідок функціональної обмеженості та ін.); підвищення соціального престижу професора університету; розвиток Е-освіти, яка дозволяє створити у поєднанні з очною освітою таку систему освіти на різних етапах життя людини, яку характеризує демократичність, гнучкість, модульність і варіативність.

Формування корпоративної культури вищого навчального закладу може стати його конкурентною перевагою лише за певних умов:

1) формування та адаптація корпоративної культури вищого навчального закладу до нової стратегії. Евалюація базується на принципах, які реалізують стратегію інноваційного розвитку, а саме: інноваційна діяльність в світі без кордонів; попит і орієнтація користувачів в якості основи для інноваційної діяльності; окремі особи та громади мають створювати інновації; системний підхід – взаємозалежність факторів успіху [Evaluation of the Finnish National innovation System, p. 12]. Евалюація може виступати в якості наукового супроводу стратегічного планування. Стратегічне планування розвитку вищого навчального закладу – це управлінський процес створення і підтримки стратегічної відповідності між цілями, потенційними можливостями і шансами освітньої установи у сфері навчальної, дослідницької та інших видів діяльності відповідно до стандартів освіти. Стратегічний план допомагає визначити стратегію діяльності навчальної установи у довгостроковій перспективі (мінімум на 3–5 років). Він базується на результатах зовнішнього та внутрішнього оцінювання, містить бачення майбутнього, розробленого шляхом консенсусу, включає конкретні цілі та завдання, описані конкретними термінами: що повинно бути зроблено, коли, ким, яким чином. Стратегічний план, зазвичай, містить такі складові: відомості про бачення, місію та цінності; аналіз, який включає ідентифікацію зацікавлених осіб; аналіз сильних сторін суб'єкта та його слабостей, а також досягнень; цілі, які суб'єкт хотів би досягти у наступні 3–5 років; строки досягнення поставлених цілей; оцінку очікуваних результатів;

2) подолання негативних наслідків міфологізації системи оцінювання, впровадження антитехнологій оцінювання, кризи довіри до системи оцінювання у вищій школі;

3) врахування взаємодії різних субкультур. Вищим навчальним закладам досить важко створювати єдину корпоративну культуру для всієї установи і уникати формування в її рамках локальних субкультур з цінностями, що суперечать одна одній. Вищий навчальний заклад відноситься до організацій, в яких присутні постійний і змінний склад. До постійного відносяться ті, хто забезпечує навчальний процес і функціонування навчального закладу (викладачі, співробітники підрозділів), а до змінного – ті, хто отримує в даному навчальному закладі освітні та інші послуги (студенти). В процесі евалюації важливо з'ясувати внесок постійного і змінного складу вищого навчального закладу у формування та розвиток корпоративної культури, адже процес демократизації вищої школи призводить до підвищення суб'єктності сучасного

студентства, що знайшло відображення, зокрема, в студентоцентричній моделі освіти. Сучасний вищий навчальний заклад не тільки враховує потреби, інтереси студентів, а й активно залучає останніх до прийняття управлінських рішень з актуальних питань внутрішньої життєдіяльності освітньої установи. Водночас роль викладачів та студентів у формуванні та розвитку корпоративної культури різна. Створення системи студентського самоврядування як елемент демократизації вищої школи вносить корективи в корпоративну культуру вищого навчального закладу. Актуалізується включення студентського самоврядування в процес евалюації, адже нагальним є використання в модернізаційних практиках самоорганізаційного потенціалу сучасного студентства, яке має власні самоврядні органи, здатні виступати елементом управління вищим навчальним закладом. Втім, як свідчить практика, наразі в Україні самоорганізація студентства більшою мірою охоплює традиційні сфери діяльності і меншою мірою впливає на процес управління вищим навчальним закладом.

Евалюація передбачає проведення типології корпоративних культур. Найбільшого поширення набули модель корпоративної культури Е. Шейна, модель Ф. Харріса і Р. Морана, типологія корпоративних культур по Ф. Тромпенаарсу, типологія організаційних культур в залежності від специфіки виду діяльності (Т. Діла і А. Кеннеді, М. Бурке). Корпоративні культури вищих навчальних закладів також мають спільні риси і можуть бути класифіковані. Однак хоча наразі існує чимало класифікацій і типологій корпоративних культур різноманітних організацій, їхнє застосування в евалюації вищих навчальних закладів має певні обмеження, що викликано особливою місією освітніх установ, їхньою організаційною структурою і державним та соціальним замовленням до них.

Висновок. У менеджменті вищої школи відходить в минуле зневага корпоративною культурою. У вищих навчальних закладах України відбувається активне впровадження ідеології корпоративності, корпоративного управління та корпоративних відносин, що актуалізує необхідність вивчення ролі корпоративної культури в евалюації вищого навчального закладу. Разом з тим корпоративна культура не вимірювана в кількісних показниках, не може бути формалізована і втілена за наказом, що вимагає подальших наукових розвідок в царині евалюації вищого навчального закладу.

References:

Беляева М. И. Корпоративная культура вуза как ресурс организационного развития // *Alma mater : Bulletin of Higher School.* – 2011. – N 4. – P. 45-48.

Давыдов В. Н. Корпоративная культура как способ социального взаимодействия и воспитания вуза // *The Education and Science Journal*. – 2008. – N 1. – P. 15-23.

Елисеєва А. М. Проблемы управления локальным образовательным пространством в контексте политики модернизации // *Бюллетень Института социологии*. – Москва : 2010. – № 1. – С. 255-274.

Ефимов В. С. Корпоративная культура – инструмент развития университета // *University Management: Practice and Analysis*. – Eketerinburg: 2010. – № 1. – P. 23-29.

Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.

Кларк Б. Р. Создание предпринимательских университетов: организационные направления трансформации. – Москва: ВСЕ, 2011. – 240 с.

Коллоквиум «Оценивание программ и политик: методология и применение». – Москва: ВСЕ, 2006. – 216 с.

Корпоровіч Л. Сучасні концепції евалюації в контексті викликів регіонального розвитку // *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. – 2011. – Вип. 6. – С. 80-89.

Маслов В.И. Непрерывное образование: подходы к сущности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lib.sportedu.ru/Texts.idc?DocID=89990>

Сабуров Е. Ф. Образование и ноосферная экономика // *Social Sciences and Modernity*. – 2003. – Is 4. – P. 5–14

Сорокина Н. Д. Управление новациями в вузах. Социологический анализ. – Москва : Каннон+, 2009. – 255 с.

Evaluation of the Finnish National innovation System – Policy Report www.evaluation.fi(Also available: Full Report). – [Electronic resource]. – Mode to access: http://www.tem.fi/files/25702/Policy_Report.pdf

Evaluation System Documents // National Evaluation Unit, Department of Structural Policy Coordination, MRD. – Warsaw, 2008. – 68 p.

Rutman L. Evaluation Research Methods: a basic guide. – London : Sage Publ. – 1984. – 241 p.

Larysa Khyzhniak
Kharkiv, Ukraine

Corporate Culture in Evaluation of Institution of Higher Education

This article explores the role of the cultural space in evaluation of higher education. It is defined that neglecting corporate culture in the management of high school is now the thing of the past. In universities of Ukraine there is active implementation of the ideology of corporatism, corporate management and corporate relations, which brings up to date the need of researching the role of corporate culture in evaluation of higher education. History, organizational structure, forms of communication, everything that forms a unique corporate culture of the educational institution, becomes an object of evaluation. This interest is largely due to the process

of modernization process of higher education in Ukraine, the search of his models, which would allow Ukrainian higher education institutions to be competitive on the European market of educational services. Evaluation of institution of higher education is also important because the basis of a common policy in the field of education of the European Union is collecting and disseminating information about programs and projects of different universities of the participating countries. In this context, evaluation becomes a part of educational information network.

In Ukraine, the role of scientifically based and technologically developed evaluation increases both due to the crisis of trust in society, a crisis of confidence in higher education and the crisis of confidence in the assessment system in higher education. In particular, criticism of higher education on the part of consumers of educational services concerns a) teaching objectives («it is not clear what we are taught for»); b) content of teaching («we are not taught what we need»); c) teaching methods («we are not taught properly»); d) the organization of teaching («everything is decided instead of us»); e) the model of professional («in the process of studying the needed competences are not formed»). Herewith, artificially introduced organizational norms and values that have been effective in other cultural environments are in conflict with real ones, and therefore are actively rejected by many universities, do not become part of their corporate culture, are not included in the habit of daily university life.

Corporate culture of a higher educational institution is considered as specific, distinctive for a particular university system of connections, interactions and relationships, system of values, beliefs, views, rules, procedures and standards adopted by a majority of its members.

Evaluation of corporate culture of higher educational institution includes a few points: 1. Quality assessment of the corporate culture. 2. Assessment of the normative basis of the corporate culture development. 3. Evaluation of the programme of corporate culture development.

The author shows that formation of the corporate culture of higher education institutions can become its competitive advantage only under certain conditions. 1. Formation and adaptation of the corporate culture of higher education institutions to the new strategy. 2. Overcoming the negative effects of the mythologizing the assessment system, the introduction of anti-technologies of estimation, the crisis of trust to the assessment system in higher education. 3. Taking into consideration the interaction of different subcultures. Institution of higher education refers to the organizations in which there is a constant and a variable composition. At constant one are those who provide the learning process and the functioning of the institution (lecturers, subdivision staff, and at the variable one are those who get in the particular institution educational and other services (students). During evaluation it is important to determine the contribution of constant and variable composition of higher educational institution in the formation and development of the corporate culture, because the process of democratization of higher school increases the subjectivity of modern students, as reflected in particular in student-centered model of education. Contemporary higher education institution not only takes into account

the needs, interests of students, but actively encourages the latter to take managerial decisions on important issues of intramural life. Nevertheless, the role of lecturers and students in the creation and development of corporate culture is different. Creating a system of student self-government as an element of the democratization of high school makes adjustments to the corporate culture of higher education. It is necessary to include student self-government in the process of evaluation.

Evaluation of higher education institution is based on the increasing the role of trust in the corporate culture. Modern higher education institution functions as a multi-level system of mutual trust. Trust is the basis of most of the processes of university life, it is an important element of management and self-government at all levels. For example, trust in the system of evaluation of students' knowledge includes, on the one hand, trust to the evaluation system (to the evaluation criteria, forms of control, the procedure and evaluation tools), and the other – trust to the lecturer (professor), confidence in its high professional competence, methodical literacy and personal responsibility for the providing educational services (lectures, seminars, consultations). Only a certain level of mutual trust allows communication and assessment system to take place. High culture of trust in the system of evaluation involves a) structural features that encourage trust; b) agential resources (readiness and willingness to take advantage of these opportunities); c) evaluating on the principles of science, transparency, objectivity. However, the culture of trust as a way of interaction between participants in the educational process, based on the concord is a problem that is not currently worked out neither methodologically nor methodical and practical aspects.

Functions of the assessment system (regulatory, informative diagnostic, encouraging etc.) are implemented when there is trust to the system of evaluation and monitoring system as for following the principles of assessment. Optimization of the assessment system in higher education with the help of such means as a) improvement of the trust culture through the control system – between the internal and external evaluation; b) standardization, unification principles and models of evaluation in higher education and flexibility in assessment; c) focus on partnerships in higher education; g) the transition to mutual trust (student – lecturer etc.); d) scientific support of the process of technologizing evaluation. The elements of the model intramural assessment system primarily include these: 1. Evaluation of a student, which consists of: a) an external evaluation by the teacher and administration of a higher education institution; b) intra-group evaluation of a student by other students; c) co- evaluation of a student by the teacher and other students; d) self-evaluation, when a student gives self-esteem, being self-critical and demanding as for himself. 2. Estimation of the teacher (by the administration of the department, self-assessment). 3. Estimation of the achievements of particular professorial chairs, particular faculties and departments.

Forming the corporate culture of an institution of higher education becomes the embodiment of a complex of diagnostic and managerial measures aimed on the modernization of higher education, which makes the evaluation popular.

Keywords: *evaluation, higher education, corporate culture, subculture, trust.*

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

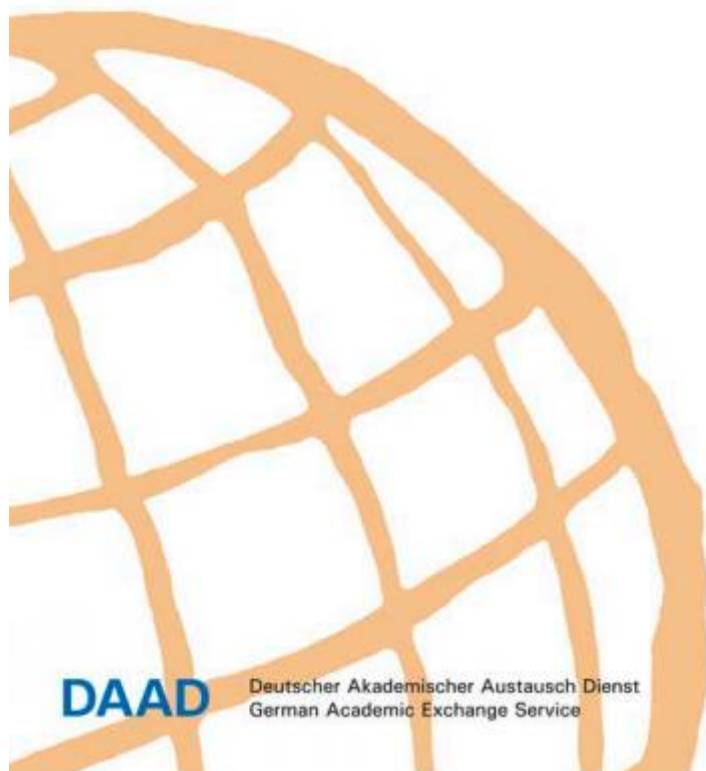
ΠΡΕΣΗΤΑΪΪ

PRESENTATIONS

Moritz Hunzinger
Frankfurt am Main, Germany

**THE ROLE
OF GERMAN ACADEMIC EXCHANGE SERVICE (DAAD)
IN FORMING OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE**

Welcome at the C*E*S*E*P Center for Evaluation of
Scientific, Educational and Social Programs

Presentation by Prof. Moritz Hunzinger,
National Pedagogical Dragomanov University,
27-29 August 2014,
invited by the Eastern European National University
Lesya Ukrayinka, Volyn

DAAD Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

“We must strive to be cosmopolitan, gather intercultural experience and hold the door open for others.”

Prof. Dr. Margret Wintermantel,
President of the DAAD

2

Structure and organisation

© Fotografe: (Perrat Wintermantel, Eric Uebenscheidt, (Perrat Rüländ, (Perrat Mukherjee) Basse und (Perrat) (DAAD headquarters), Dörte Hagenbuch (d/university), Michael Jordan (auditorium))

3

The German Academic Exchange Service (DAAD) is ...

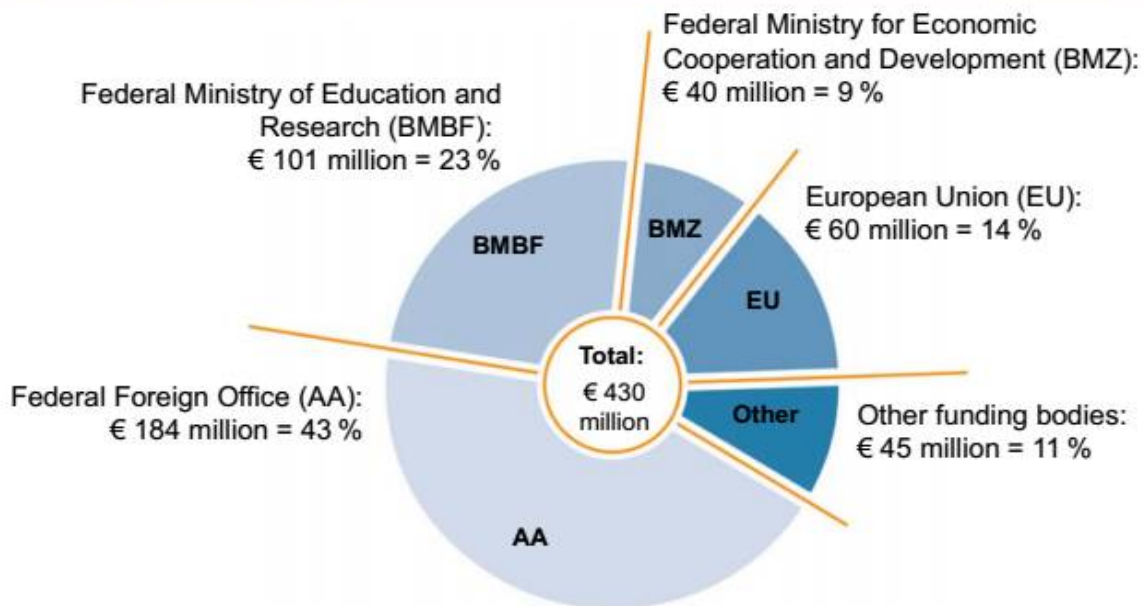
A self-governing organisation of German universities:

- 239 member universities
- 121 student bodies

4

Budget 2013

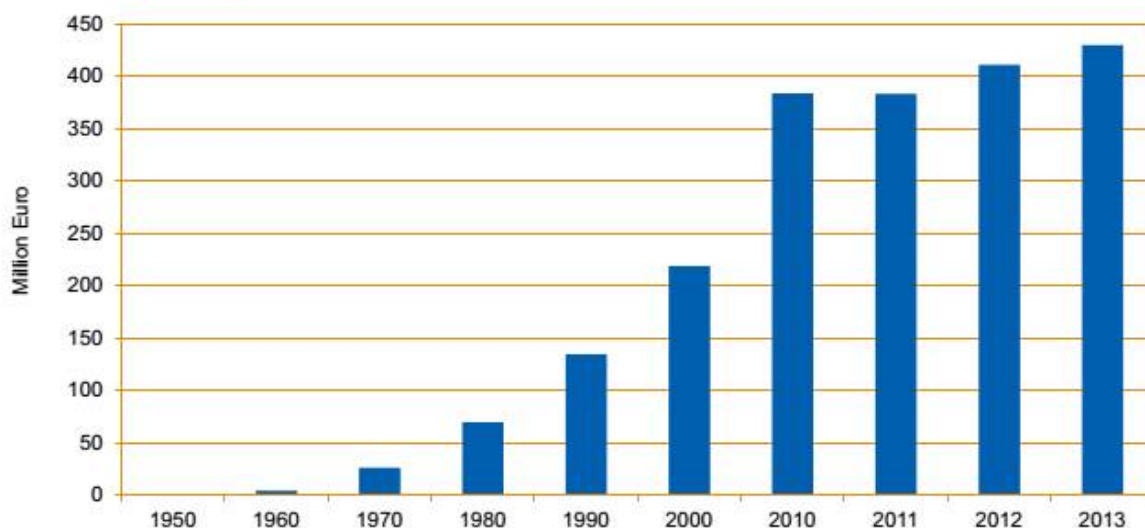
*Figures: 2013

5

DAAD budget development over the years

1950 – 2013

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

6

© Hans-Joachim Zyla

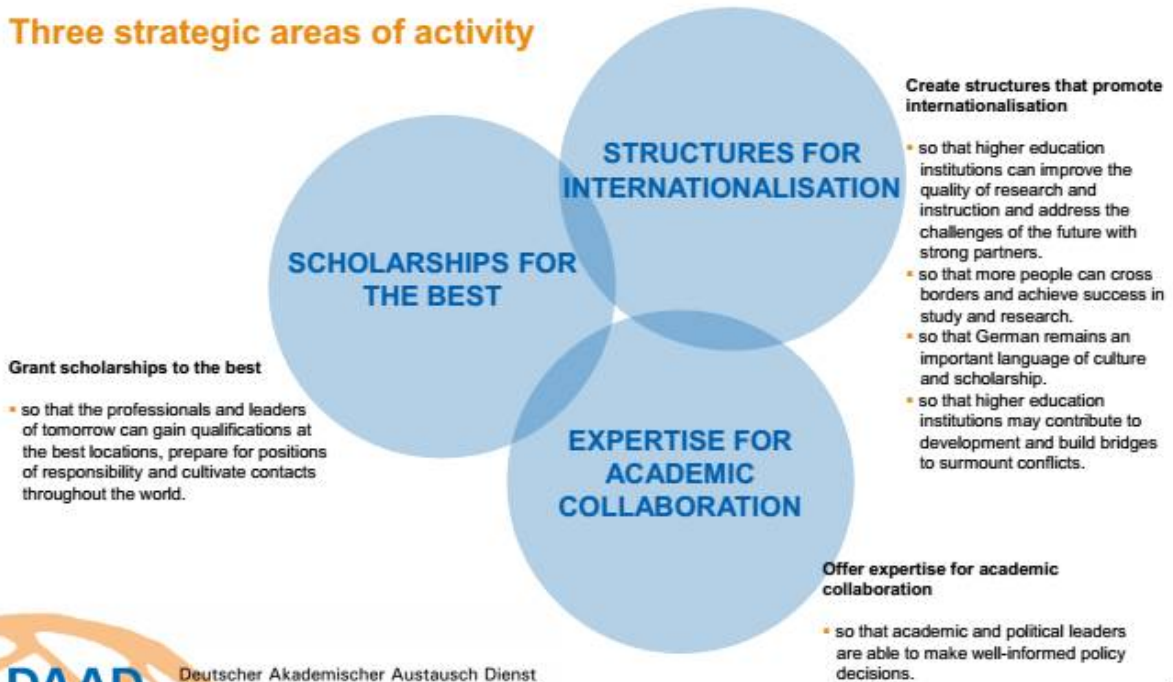

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

7

Goals and tasks of the DAAD

Three strategic areas of activity

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

8

Scholarships for the Best

Extensive and personal advice:
Orientation seminars and scholarship holder meetings help you feel at home in Germany faster.

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

9

DAAD Strategy 2020: Scholarships for the Best

The DAAD wants to:

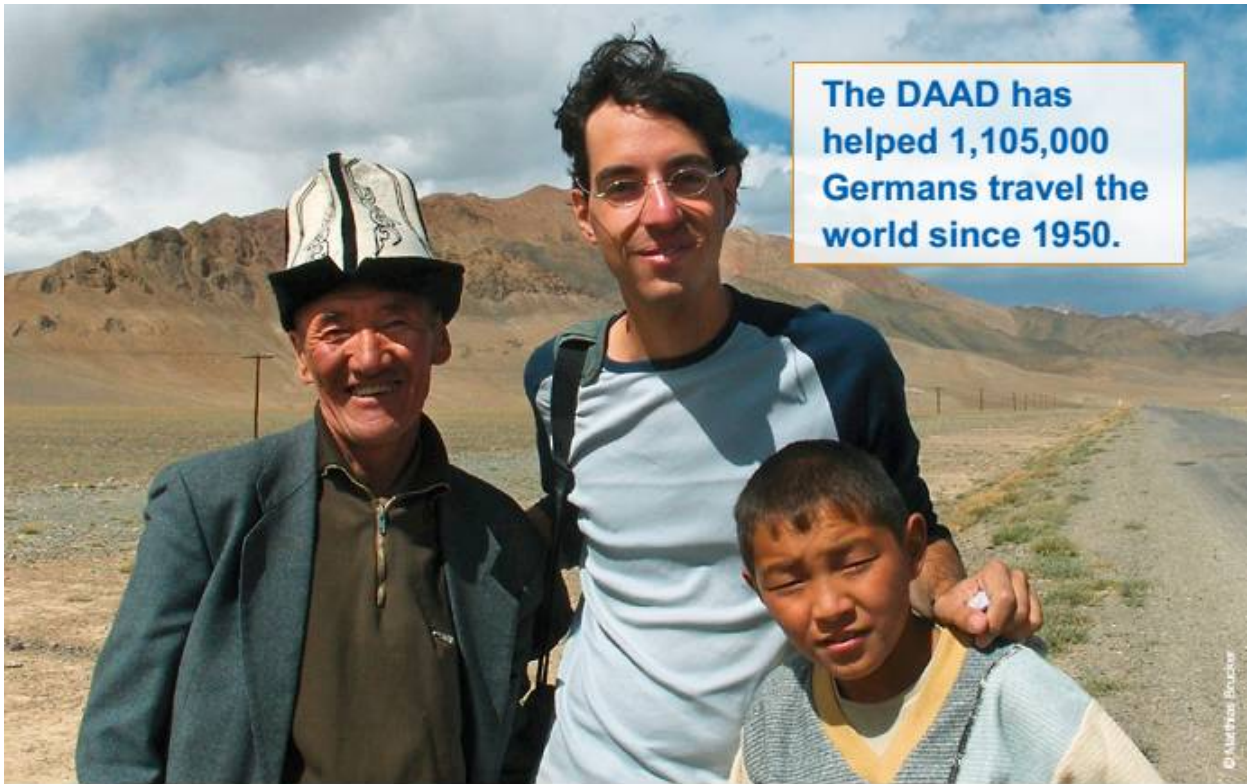
- Ensure that candidates are selected through a rigorous and fair competitive process.
- Enable scholarship holders to study and conduct research successfully.
- Cultivate a new generation of university lecturers and the leaders of tomorrow.

DAAD Strategy 2020: Scholarships for the Best

The DAAD aims to:

- Support academic, interdisciplinary and socio-cultural integration and networking between scholarship holders more strongly.
- Develop new advising concepts.
- Stay in permanent contact with former scholarship holders and recruit them as ambassadors of international collaboration.
- Promote equal opportunity.

DAAD Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

12

DAAD Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

13

Government scholarships:
We manage scholarship programmes on behalf of foreign governments and foundations.

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

14

Scholarships for the Best

Many world-famous artists, scientists, literary figures and political representatives are DAAD alumni.

Harald zur Hausen

Mario Vargas Llosa

Wangari Maathai
(† 2011)

Juli Zeh

© v.l.u.r.: ditz; Aitid Vågten, Daniele Dovati (Creative Commons); David Finck

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

15

Scholarships for the Best

Supporting students, researchers and artists in both directions

1,105,000

Germans have seen the world

825,000

foreigners have come to Germany

(1950 – 2013)

DAAD

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

16

Scholarships for the Best

Funding recipients in 2013

29,132

through individual grants

51,656

through project funding

39,118

through EU mobility programmes

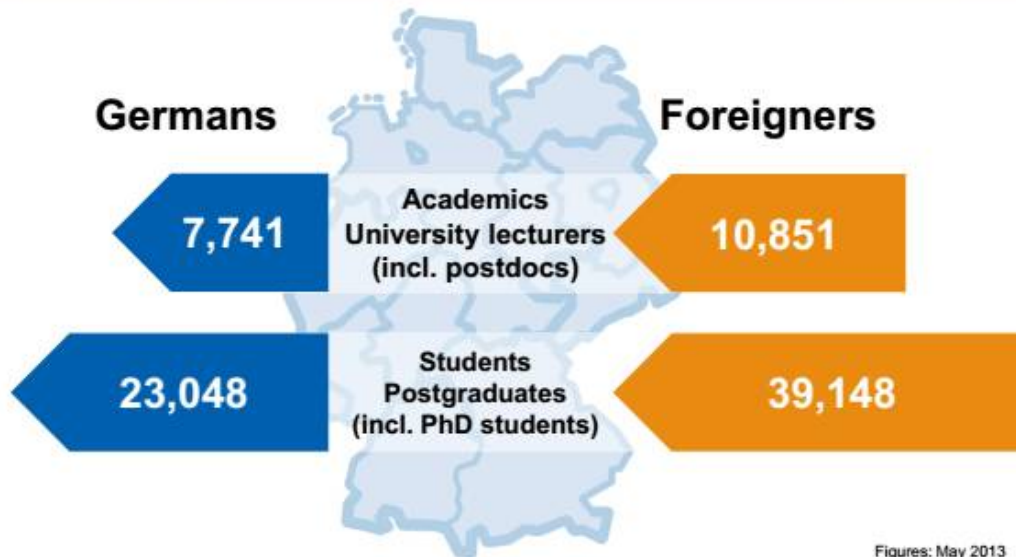
DAAD

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

17

DAAD funding recipients (2013)

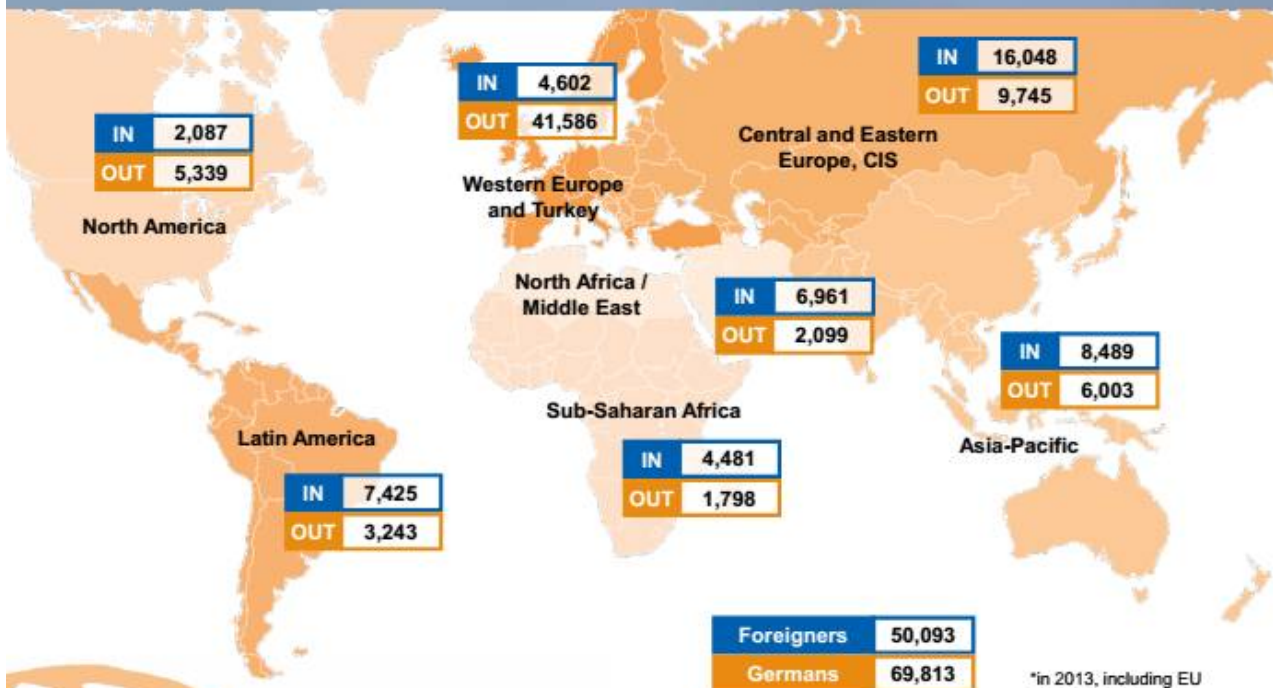
Figures: May 2013

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

18

Origins and destinations of DAAD scholarship holders*

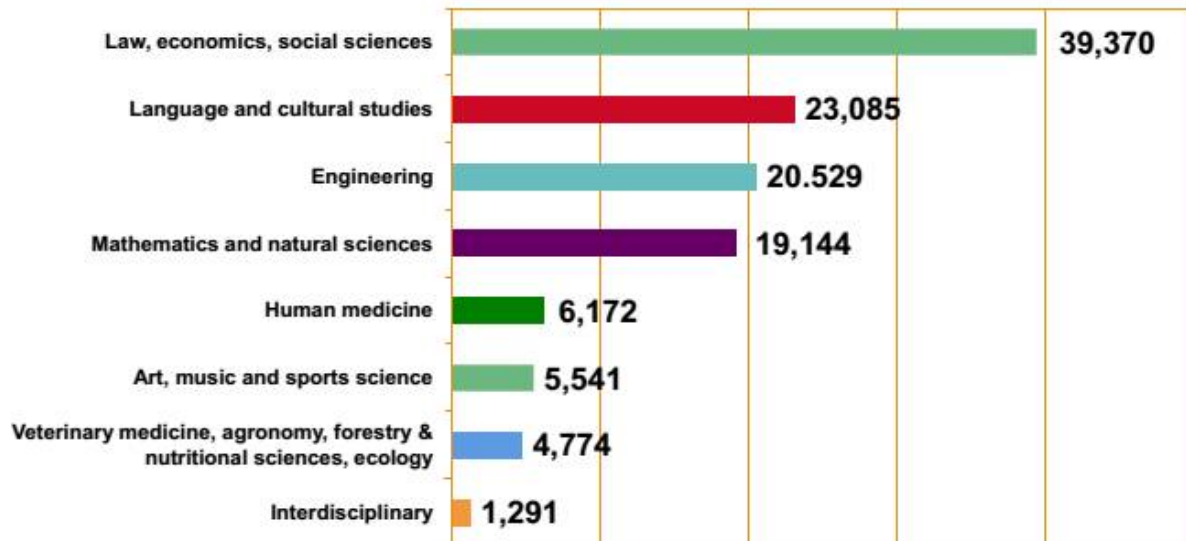
*in 2013, including EU programmes

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

19

DAAD funding recipients (2013) – Subjects

Alumni: Ambassadors and partners for Germany

- Providing information
- Encouraging interaction
- Supporting continuing education based on the concept of “life-long learning”.
- Providing the means and forums necessary for academic collaboration.

Structures for Internationalisation:

- We create structures for higher education in Germany and throughout the world.
- Universities are our partners.
- The DAAD provides support and advice.

© David Aussenhofer / Peter Hilmert

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

**DAAD Strategy 2020:
Structures for Internationalisation**

The DAAD aims to:

- Support higher education institutions as they implement their own internationalisation strategies.
- Better integrate higher education institutions of applied sciences/work-study programmes into international cooperation.
- Promote and use forms of virtual learning to reach new target groups.
- Adapt funding measures and internationalisation structures to incorporate diversity and life-long learning.

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

Structures for Internationalisation

Transnational education

Internationalisation means here: promoting the mobility of structures instead of the mobility of people. German universities, often in collaboration with local partners, offer their study programmes abroad

- "German Study Programmes Abroad" (BMBF), cooperation projects and Centres of Excellence (AA and BMZ)
- Scholarships, e.g. for exchange programmes and internships in Germany (AA)
- Over 70 projects, 10,000 graduates, 20,000 students (BA, MA, PhD)

Various formats:

- Jointly offered degree programmes
- Overseas Campuses: (e.g. TU Berlin Campus El Gouna/Egypt, GIST-TUM Asia, Heidelberg Center Santiago de Chile)
- Binational universities

 Deutscher Akademischer Austausch Dienst
 German Academic Exchange Service

24

DAAD Strategy 2020: Structures for Internationalisation

With transnational education projects, the DAAD aims to:

- Strengthen the international reputation of higher education institutions.
- Promote the academic principles and structures of the German system of higher education.
- Contribute to competence-building in developing and emerging countries.

25

DAAD Strategy 2020: Structures for Internationalisation

The DAAD wishes to contribute to:

- Making Germany one of the top five most popular host countries in the world.
- Increasing the academic success of international students to the level of German students.
- Enabling 50% of each graduating class to gain study-related experience abroad.

26

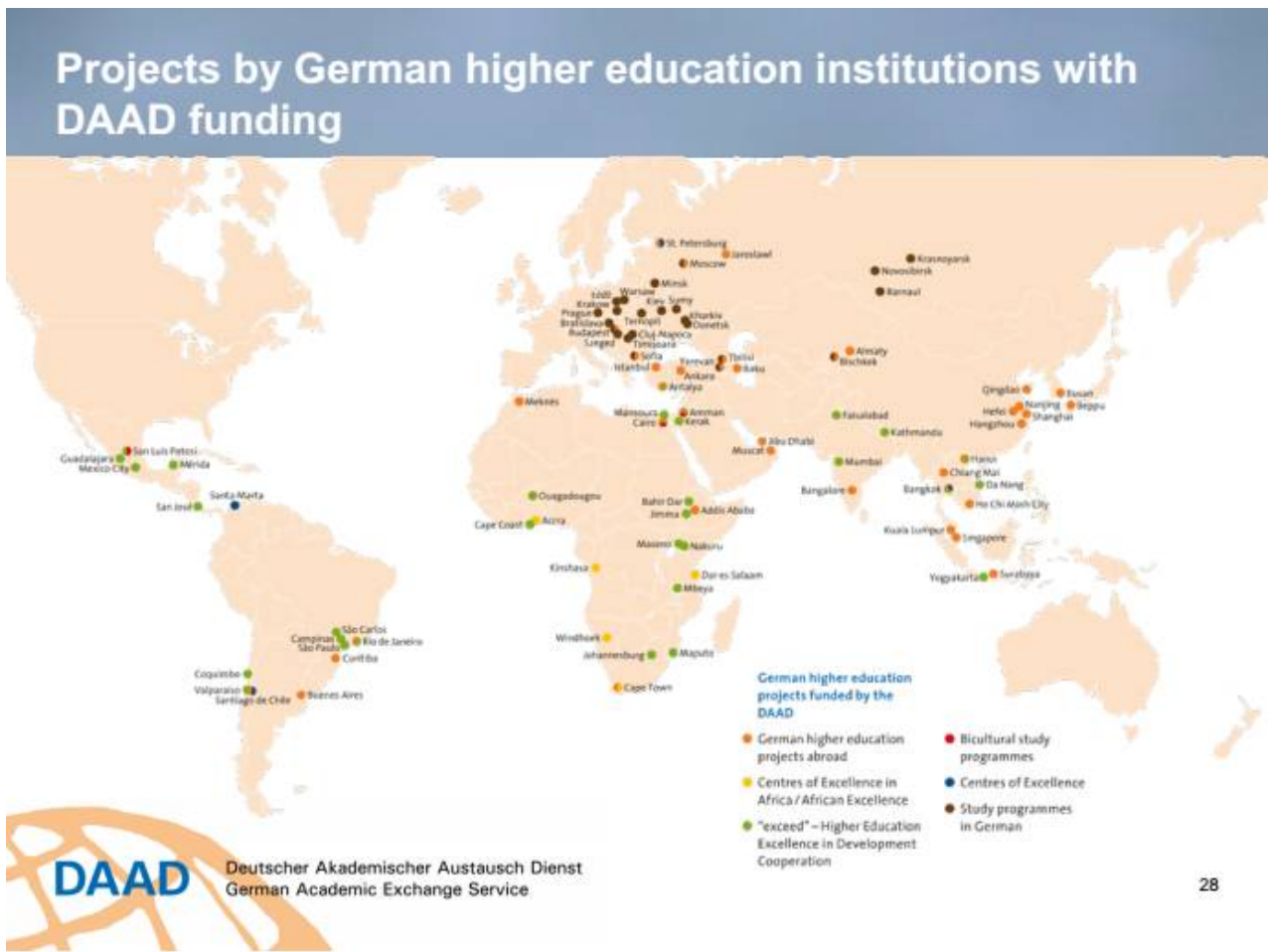
Structures for Internationalisation

Integrated international degree programmes with a double degree

- Programme goal – Support continuing internationalisation measures at higher education institutions and contribute to the structural development of study programmes.
- Focus – Exchange of academics and students, esp. increased mobility of German students.
- Programme launched in 2000 – For the academic year 2013/14, the DAAD funded 108 double degree projects.

27

Structures for Internationalisation

Development cooperation

- Support of development-related degree programmes in Germany and partner countries.
- Subject-related partnerships between higher education institutions.
- Follow-up advising measures for alumni.
- DIES University Management Programme.
- Support expansion of research and competence centres (research centres in Africa, "exceed").

Structures for Internationalisation

Promoting the German language

- Lektors, local instructors, language assistants
- Language courses, university summer courses
- German Studies Department Partnerships and the Vladimir Admoni Programme
- Master's degree programmes in German as a Foreign Language
- German-language degree programmes abroad
- PASCH scholarships (for graduates of German Schools Abroad, Language Diploma Schools and Fit-Schools, BIDS)
- Centres for German and European Studies
- Support for professional associations

Für mehr Prägnanz in der Wissenschaft.

English: science
Latina: scientia
Français: science
Español: ciencia
Italiano: scienza
Deutsch: **Wissenschaft**

Deutsch macht einen entscheidenden Unterschied.

Deutsch schafft Wissen.

© Nico Liebe / 2nd place in the creative competition "Deutsch schafft Wissen" in 2011

30

Structures for Internationalisation

The Erasmus Programme

- Study periods and work placements abroad for students.
- Teaching and training periods for staff of higher education institutions.
- Around three million students from 34 European countries, 450,000 from Germany alone, have received an Erasmus grant since 1987.
- As of 1 January 2014 integrated into the new Erasmus+ programme.

31

Structures for Internationalisation: National Agency for EU Higher Education Cooperation

- The National Agency at the DAAD awards some 74 million euros per year to 340 German higher education institutions to promote academic mobility and strategic partnerships.
- The NA provides information and advice to German higher education institutions and consortia.
- The NA evaluates the results and impact of Erasmus+ in Germany.

32

Structures for Internationalisation: German Houses of Science and Innovation (DWIH)

- Summer 2009: Staff appointment and launch of the DWIH **Moscow** (DAAD)
- February 2010: Opening of the DWIH **New York** (DAAD)
- October 2010: Opening of the DWIH **Tokyo** (HRK, AhK)
- February 2012: Opening of the DWIH **São Paulo** (DAAD)
- October 2012: Opening of the DWIH **Delhi** (DFG)
- November 2012: Opening of the German Science Centre (DWZ) **Cairo** (DAAD)

33

International university and research marketing

- As part of the “**Study in Germany – Land of Ideas**” campaign, the DAAD provides information about study opportunities in Germany (www.study-in.de).
- The campaign “**go out! studieren weltweit**” aims to significantly increase the number of German students with foreign experience (www.go-out.de).
- The research marketing campaign “**Research in Germany**” (RiG) informs foreign researchers about opportunities to conduct research in Germany.

Study in
Germany

Land of Ideas

go studieren
weltweit *out!*

Research in
Germany

Land of Ideas

34

International university marketing

GATE Germany supports and advises German higher education institutions with international marketing activities and strategies to help them

- Actively and successfully position themselves in the higher education sector.
- Professionally and effectively present their rich potential for recruiting the best minds worldwide.
- Consider their own action plans by means of a benchmarking process and develop marketing strategies for the future.
- Ensure that Germany remains attractive and competitive as a scientific location in the medium and long term.

GATE Germany
Konsortium Internationales Hochschulmarketing

35

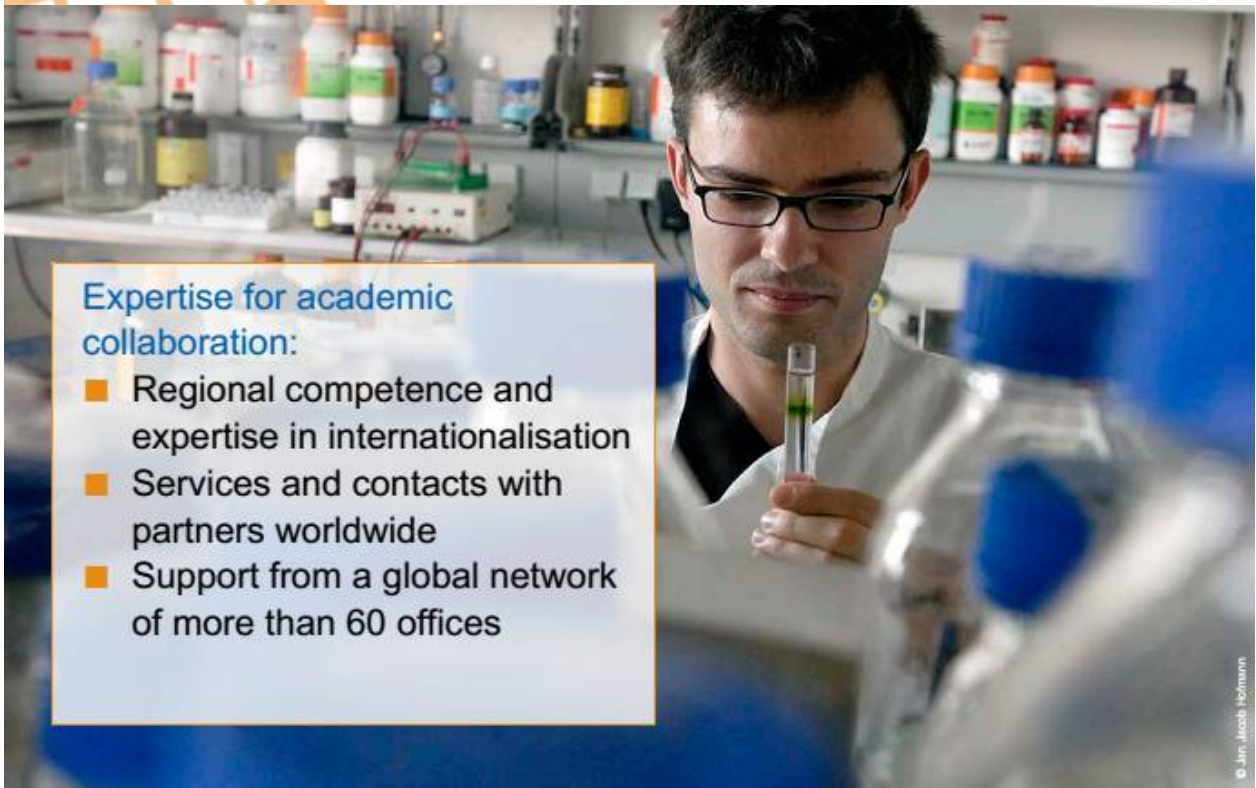

Collaboration with industry:
We are a learning organisation, a strong partner and always open to new ideas.

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

36

Expertise for academic collaboration:

- Regional competence and expertise in internationalisation
- Services and contacts with partners worldwide
- Support from a global network of more than 60 offices

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

37

DAAD Strategy 2020: Expertise for Academic Collaboration

The DAAD wants to:

- Enable institutions in education, science and culture to make informed, strategic decisions.
- Offer comprehensive professional and regional expertise on academic systems and collaborations in higher education to institutions of higher education, national and international bodies in a more systematic fashion.

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

38

DAAD Strategy 2020: Expertise for Academic Collaboration

The DAAD wants to:

- Enable German higher education institutions and research institutes to gain direct access to practically every academic system in the world.
- Develop and regularly update national strategies for our most important partner countries.
- Adapt to changes in the international academic sector by means of flexible, differentiated funding measures.

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

39

International Network of DAAD Offices

DAAD

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

42

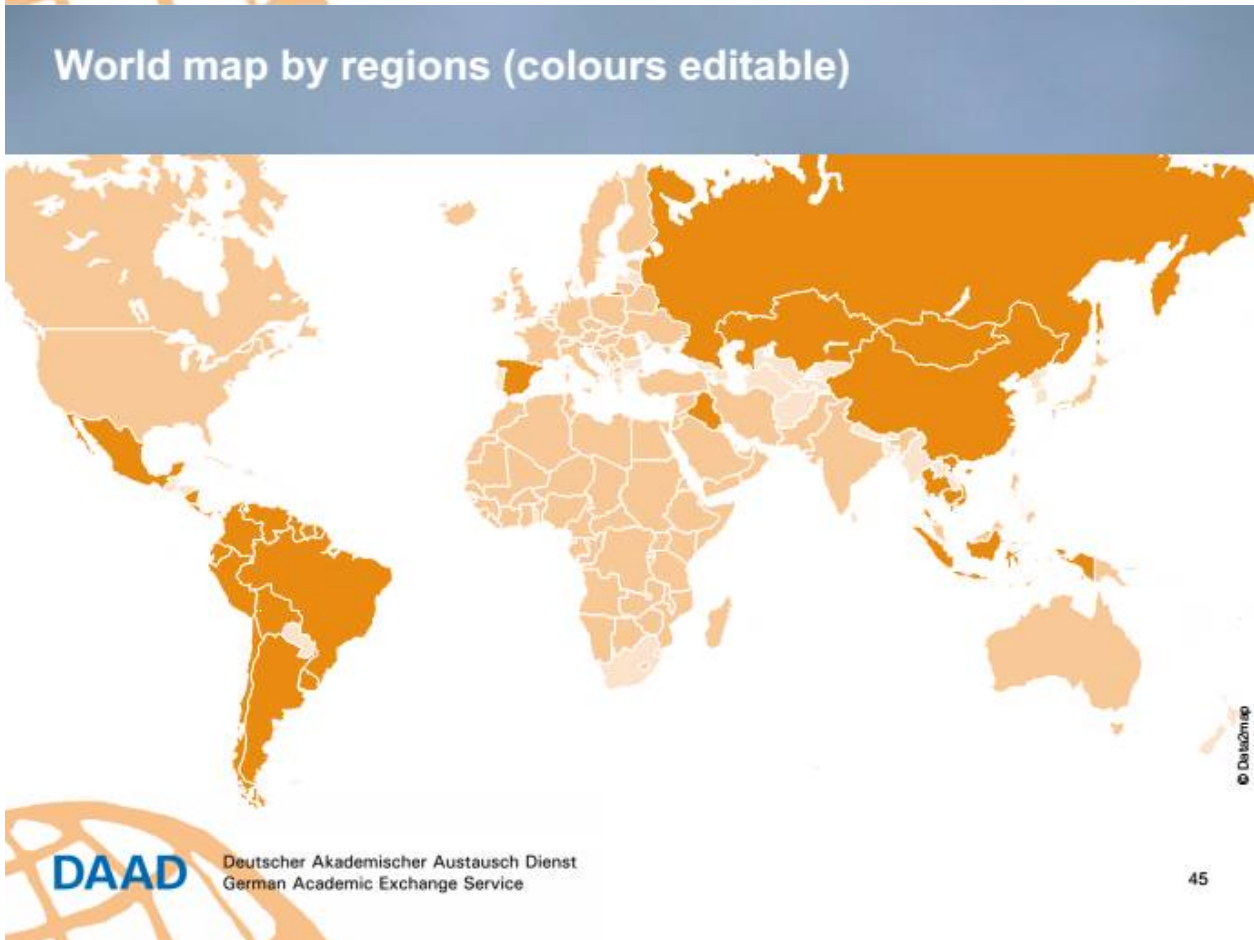
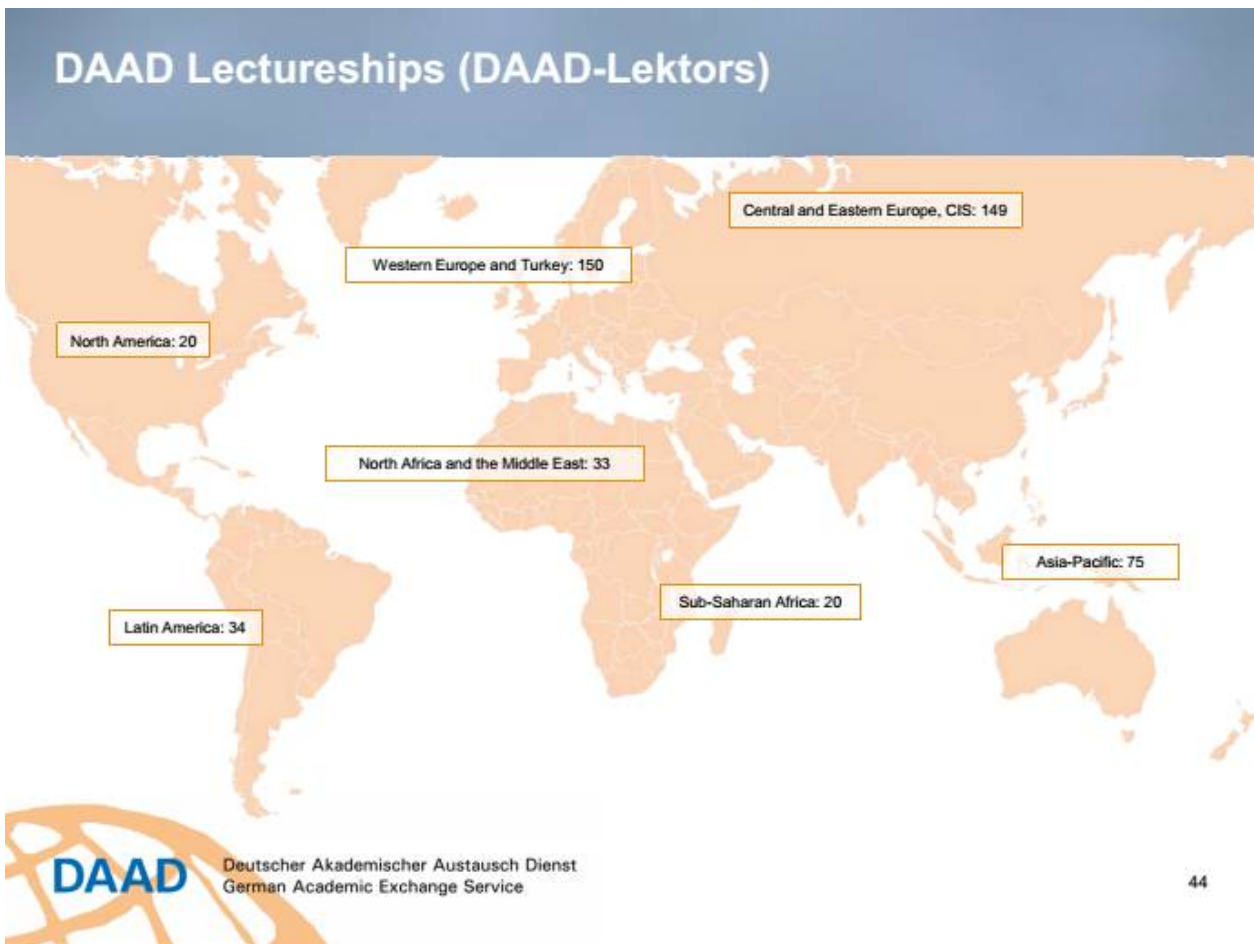
Information Centres

DAAD

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

43

Thank you for your attention!

Slava Ukraini!
Best regards from Moritz Hunzinger

© Michael Jordan

Irēna Žogla
Rīga, Latvia

ACADEMIC MASTER'S STUDY PROGRAM PEDAGOGY (THE UNIVERSITY OF LATVIA)

(Full text of the self-evaluation of the accredited master's program *Pedagogy* at:
<<http://izm.izm.gov.lv/nozares-politika/izglitiba/augstaka-izglitiba/akreditacija.html>>

Tertiary and Adult Education

(European framework level 7)

Accredited: June 13, 2013 for 6 years

Leading to the degree: **Master of educational sciences in Pedagogy**

Annex to the diploma reflects the acquired content of
tertiary and adult education

*The significant problems we face
cannot be solved at the same level of thinking
we were at when we created them.*

Albert Einstein

I. INTRODUCTION TO THE STUDY PROGRAM

Tertiary and Adult Education

The sub-program is challenged by the educational paradigm shift which is taking hold in many countries. New current economical reality with the dominating market relations challenges new targets of education and consequently new educational settings at tertiary institutions in the Knowledge society.

The tertiary educational institutions are being redirected from an institution of lecturing or dominating normative pedagogy to an institution of tertiary or post-graduate adult learning which provides the learners freedom to learn. The paradigm shift changes teaching and learning, assessment and planning, communication and cooperation, mutual relations and attitudes of all who are involved in the educational process. Therefore appropriate educators' preparation is extremely topical.

The overarching target of pedagogy is to investigate and suggest practical solutions of shifting teachers' and educators' profession from skill of facilitating, evaluating and recognizing the learners' knowledge to the ability of involving the learners into creating their knowledge, teaching to learn and personalization of the studies, understanding and developing critical thinking as a precondition for a successful educator of the 21st Century.

Therefore the mission of this sub-program designed for future educators is to provide the students opportunities for learning towards successful holding of the target competences and personal qualities. The master's of education program implements the above formulated idea and the conception of the program by the following:

- critical and productive thinking of the educators and learners is recognized as the intellectual basis of reaching the educational target, it is being developed by inquiry learning and problem solving;

- rich learning environment and option for learning everywhere and at any time is based on the constructivists' views which integrate appropriate theories, functions as learning theory-in-use and conducts the students' successful learning towards personalization of the study process and the appropriate educator's competences and innovative abilities;

- conscious maintenance of the teaching-learning by educators and students towards making the process an integrated whole, sustainable and innovative, re-directing the tertiary process from instructive teaching to self-regulated learning;

- continuously learning teams of the educators and students are working towards obtaining the qualities of professional thinking appropriate for implementing the learning pedagogical paradigm and ability of identifying and solving new topical problems, as well as ability of organizing an inquiry-based tertiary process;

- the students' choice of content, means and pace in accordance with their perspectives and needs in compliance with the idea and target of this programme;

- self-and peer assessment is validated as prior to the educators' assessment that makes students and educators equally responsible for the learners' achievements, as well as promotes the learners' further self-regulated learning.

The underpinning documents

1. *The Law of Tertiary Education. LR Augstskolu likums*, 55. (1.) pants, 55.1 (1.,2.7.) pants. LR Saeima, 02.11.1995. (actual reduction 26.02.2013.)
2. *The Law of Education. LR Izglītības likums*. LR Saeima, 29.10.1998. (Updated 15.11.2012.)
3. Cabinet of Ministers, No. 668: Regulations on tertiary, college and study branch Accreditation. LR MK noteikumi Nr.668 «*Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi*» 25.09.2012.
4. Cabinet of Ministers, Nr 650 on licencing of study programs. LR MK noteikumi Nr. Nr.650 «*Augstākās izglītības programmu licencēšanas kārtība*» 30.08.2005. (Updated 01.07.2009.) (MK noteikumu projekts «*Studiju programmu licencēšanas noteikumi*»).
5. Senate of the University of Latvia. Nr. 49 on the terms of study program licencing. LU Senāta lēmums Nr.49 «*Par LU studiju programmu apstiprināšanas kārtības jaunu redakciju*». 27.12.2004.
6. Senate of the University of Latvia, Nr. 162 on the final examinations. LU Senāta lēmums Nr.162 «*Par Nolikumu par noslēguma pārbaudījumiem LU*». 28.04.2003.
7. Senate of the University of Latvia, Nr. 255 on the quality evaluation of the programmes and plan of the implementation of these regulations. LU Senāta lēmums Nr. 255. 15.11.2012. *Par Latvijas Universitātes studiju programmu kvalitātes izvērtējumu un LU darba plānu tā īstenošanai* (01.03.2013).
8. Regulations of the vice-rector of the University of Latvia Nr.3. on the design of the programmes prepared for licensing and accreditation. LU mācību prorektora norādījumi Nr.3 «*LU studiju programmu noformēšanas noteikumi licencēšanai un akreditācijai*». 01.06.2005.
9. Communique of the European Ministers of Education *European Space of Tertiary Education*. Bologna, 19.06.1999. Eiropas izglītības Ministru kopējā deklarācija «*Eiropas augstākās izglītības telpa*» Boloņa, 19.06.1999.
10. European convention on recognition of the diplomas of tertiary education and professional qualification. Likums «*Par Eiropas reģiona konvenciju par to kvalifikāciju atzīšanu, kas saistītas ar augstāko izglītību*». 13.05.1999.
11. Communique of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education Area. Achieving the Goal. Bergen, May, 19th - 20th 2005, II, paragraph 8).

Projects:

- CAPIVAL project materials (2012): competences, criteria and recommendations for evaluation of the adults' competences; *VALIDPACK*. www.capival.eu (professors I.Maslo and L.Rutka participated in the project).

- Buiskool, B., J. et.al. (2010). *Key Competences for Adult Learning Professionals. Contribution to the development of a reference framework of key competences for adult learning professionals*. Final report. European Commission, January 15, 2010. <ec.europa.eu/education/more-information/doc/2010/keycomp.pdf>

- *European framework for life-long learning*. Luksemburg, 2010. ISBN 978-92-79-08483-6. Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra mūžizglītībai.

The languages of implementation: English and Latvian

Format: full-time inquiry classes and blended learning (Moodle)

Scope and structure: 80 credit points (120 ECTS); 20 months (4 semesters)

Compulsory: (part A) includes: master's paper – 20 credit points (30 ECTS) and theoretical studies 17 credit points (25,5 ECTS);

Limited option: (part B) includes theoretical and practical studies of tertiary and adult education – 43 credit points (64.5 ECTS).

The diploma is supplemented by *annex*, which comprises the list of the acquired courses and the student's success in the sub-program *Tertiary and Adult Education*.

The master's degree gives access to doctoral programs.

II. GENERAL CHARACTERISTICS OF THE SUB-PROGRAM

Tertiary and Adult Education

1. Aims and objectives

1.1. The aim of the sub-programme (further in the text: program): to provide students an opportunity to obtain master's degree in education by acquiring educators' competences and achievements in developing appropriate personal qualities relevant for an educator of the 21st Century, as well as ability to organize and conduct an inquiry-based tertiary teaching-learning and transforming a teaching process into a learning process.

1.2. The objectives leading to the target competencies:

1. Integrated study courses are offered for the development of understanding of the current paradigm change and educational philosophy,

educational theories and innovative practices, research theory and methods and organization of an inquiry-based educational process; planned and worked out students' activities provide option to obtain the target competences.

2. Inquiry-based educational process involves the students into activities leading to understanding pedagogical paradigms and their shift, the essence of tertiary and adults' further educational process in the European Knowledge society, as well as transforming the study process from dominating teaching into a learning process.

3. Discussions on topical theoretical and practical problems of tertiary and adult education, educational policy and economy, will involve the students into dialogues and help them develop the competence basic for conducting discussions in adult groups and wider community.

4. Activities of reflecting in action, involvement in research of a formal tertiary and adult further educational process will lead to critical analysis, understanding and interpretation of theoretical and practical innovations of a formal tertiary and non-formal adult learning; it will also lead to the development of the competences relevant for study and course program development in compliance with the needs of the learners; it will lead to the ability of suggesting theoretically underpinned and practically valid means to improve the educational process or educational institution.

5. Appropriately prepared Moodle, e-materials and instructions provide the students opportunities to choose the activities according to their needs for intensive learning towards the development of their academic, research, and self-evaluation competences.

6. Students' participation in the evaluation and further improvement of the program will lead to the ability of self-conducting their further life-long learning; reflecting in action will serve for the further development of the academic competence as well as the personal effectiveness.

The general aim and objectives of the program are obliging for the study courses where they are defined according to the students' need and specific possibilities of each study course.

1.3. Outcomes of the program

The described here general competences as the students' achievements are formulated for each study course. The target competences are grouped into four clusters and will be specified for each course.

The listed here competences are evaluated in ten score system by: '*outstanding*' (10) which reflects that the student's success exceeds the master's competence level

(approach a doctoral level); ‘*excellent*’ (9); ‘*very good*’ (8); ‘*good*’ (7); ‘*almost good*’ (6); ‘*satisfactory*’ (5); ‘*almost satisfactory*’ (4); ‘*not satisfactory*’ (3-1).

The structure of each competence includes:

- deep and strategic 2nd order knowledge base of tertiary education and pedagogy – theories and strategies of tertiary teaching;

- understanding of the tendencies of tertiary education, impact of the market relations and other social processes;

- practical and intellectual skills appropriate for an educator’s position, methods and technologies of tertiary teaching in general and the of the 1st order knowledge represented by their subject or discipline;

- abilities which are appropriate for the educator’s position, further life-long learning and self-regulated professional further development;

- motivated learning and attitudes.

The target competencies and their demonstration (the list of competences is used in self-evaluation and evaluation of the students’ success):

1. *Academic competences, 2nd order pedagogical knowledge and understanding, practical and intellectual skills of tertiary education, knowledge of creating courses and/or programs, planning and management of the tertiary process and conducting of the adults’ further education, participation in program development:*

- hold and demonstrate deep and strategic knowledge and understanding of theories, models and practices of adult education and tertiary educational process, treating master students as adult learners, organisational knowledge of tertiary education and its continuation at workplaces, demonstrate ability of using theories to underpin and interpret high quality educational practices and identify current problems;

- demonstrate understanding and identifying the context knowledge, field of practices and techniques that make the background of further development of critical thinking, problem solving, inquiry, creativity, and innovations, as well as in-formal and un-formal self-conducted learning;

- use pedagogical techniques to initiate and support students’ inquiry learning, development of their critical thinking and abilities for innovative practices, as well as performance-related traits (adaptability, persistence, resilience);

- make targeted choice or create an appropriate curricula, models or courses of tertiary teaching-learning, organization and conducting of a tertiary process and students’ self-regulated learning;

- hold deep and strategic knowledge and understanding of the particular science (1st order knowledge) transferred into the pedagogically appropriate content of tertiary studies;

- demonstrate self-evaluation and skills of evaluation, as well as skills of prioritizing and conducting the students self- and peer evaluation.

2. *Research skills and techniques, the context knowledge and management of investigations, design of a research project in a multicultural environment; project management and participation in project teams:*

- hold an ability to recognize and validate topical for education problems, formulate and test hypothesis or the research questions, demonstrate understanding of the local and/or international context of investigation;

- formulate theoretical concepts/underpinning and demonstrate abilities of conducting and analysing the inquiry process, hold skills appropriate for reflecting on the professional activities, collecting and processing data, and formulation of reliable suggestions towards improving of tertiary process;

- demonstrate understanding of relevant for the field of education research methodologies and techniques, as well as their application within the particular fields of investigation and suggest theory- and practice-based improvements of tertiary education;

- hold appropriate knowledge, skills and responsibility for the usage of the research findings, demonstrate understanding of the researcher's ethical issues (confidentiality, data protection, ownership, copyright etc.);

- demonstrate skills of oral and written presentation (master's paper, scientific article, conference report etc.);

- hold knowledge and skills of creating and conducting an inquiry-based tertiary teaching-learning.

3. *Communication, cooperation, planning, participation, organization and networking, mentoring and supervision:*

- demonstrate ability to initiate and conduct discussions on the topical for education problems, construct coherent and clear arguments to support the innovative ideas at seminars, hands-on sessions, discussions, examinations;

- hold knowledge and demonstrate skills of planning a tertiary process, maintaining the students' group and team activities, as well as students' personal growth;

- cooperate with the colleagues in research projects and everyday activities, contribute to promoting the peer and colleagues' understanding of the research findings and innovations in education;

- effectively support learning by demonstrating, suggesting, discussing, mentoring, supervising etc. the tertiary students' activities, maintain networking, cooperation, group activities, support synergy and working relations among the students;

- distinguish between formal and informal communication, share feedback and respond reciprocally to the others.

4. Personal effectiveness and impact, career management and life-long learning:

- use knowledge and skills to further develop professional academic and research qualities, reflect on the academic and research activities to make current improvements, as well as the personal growth and prioritise further activities of life-long learning;

- appreciate the need for and show commitment to research-based innovative practices;

- demonstrate ability and use personal effectiveness to redirect the tertiary educational process from normative instructing to the students' self-regulated learning;

- take ownership and manage the development of the personal career by setting realistic goals and choice of appropriate tools;

- demonstrate moral-related traits and foster their development in the tertiary students (integrity, justice, empathy, ethics);

- reflect and present competences and personal effectiveness in the CV or other applications as interviews etc.

3. EVALUATION OF THE PROGRAM FROM THE PERSPECTIVE OF LATVIA AND OTHER COUNTRIES (mainly EU)

2.1. Compliance with the challenges of market economy and relations

The program meets the challenges of the market demands by the target, content and its implementation to prepare educators able to conduct the paradigm change in tertiary and adult further education from teaching to a learning process. The priority competence is that of creating a learner's learning-centred process, learning by doing (a system of students' work towards their personal achievements). The target and process meets the main tendencies of the European Union in building a sustainable space of the European tertiary education.

There are no masters' programs in Latvia in tertiary and adult education/pedagogy while masters are considered to be knowledgeable specialists in their institutions, which hold the right of becoming a tertiary educator and participate

in creating the culture in local and state areas. The need for this program is proved by the hundreds of tertiary educators of Latvia, who since 2002 have successfully graduated from the 4 credit point (6 ECTS) programs *Tertiary didactic: theories and practice* run at the faculty. The references of the educators are highly positive.

The appropriateness of the program is also articulated by the need of preparation of educators able to meet the learners' needs by conducting the tertiary and adult learning process, as well as completing the paradigm shift in universities, colleges and other tertiary institutions. The programs of this kind are seldom offered by the universities.

The inquiry-based process, theoretically and practically integrated content meets the current needs and future perspective of the educators who hold research competence, critical thinking and analysis of the practice in compliance with the learners' needs and implement targeted innovations.

Masters' education is also a precondition of the sustainable development of a tertiary institution/college and tertiary and adult learning theories and practices in several ways thus proving its nation-wide importance: this program prepares master students for the doctoral programs by providing post-diploma studies; supply the tertiary institutions/colleges with well educated specialists who are able to identify and analyse the topical problems of tertiary and/or adult further education, implement innovations, participate or conduct internal evaluation, organize and/or participate in the developing the process according to the tendencies of the European space of the tertiary education.

2.2. Conformity with the Law of education and Law of tertiary education, standard of the academic (master's) education

The program meets the demands of the legislation of Latvia:

- The Law of Tertiary Education. Augstskolu likums 59.p. and 55.p. (LV 40 (4846), where the legal basis of obtaining a master's degree is formulated, updated 26.02.2013).

- The Law of Education. (Izglītības likums, LV 190 (4793) 04.12.2012, updated 15.11.2012), where the form of obtaining a master's education is formulated (8.p), as well as languages of instruction (9.p.3'.1), (9.3.5) and the graduate's documents denoted (11.p.).

Table 1.
The content of the academic master's program in tertiary and adult further education as denoted by the legislation

Demands towards obtaining a master's academic degree	Master's program of <i>Tertiary and adult education</i>
The scope of a master's program covers two years, the students collect 80 credit points (120 ECTS); at least 20 credit points are allocated for the master's paper. (Law of tertiary education,/ Augstskolu likums, p. 57.p.)	This program covers 20 months, students collect 80 credit points (120 ECTS), 20 credit points (30 ECTS) are allocated for the master's paper.
The profile of the program – academic (The law of of Education / Izglītības likums, 6.p.3); studies of the theories of the chosen branch and clear outcomes (The Law of Education/Izglītības likums, 1.p.1) The program should comprise compulsory part, limited and free option (The Law or tertiary education/ Augstskolu likums, 55.p.c)	The theoretical/academic compulsory courses and those of limited option: integrated courses which offer theories and practices of the tertiary and adult further education: educational paradigms and educational philosophy; adults' learning; programs' theory and practices; educator's personal qualities and their development. 10 credit points (15 ECTS) are allocated for the students' free option. Two study courses deal with research theories and practices, investigation in a multicultural communities; organization of an inquiry-based tertiary and adult further education is integrated into the course dealing with the tertiary process and programs. Courses and tutorial provide assistance in working out the Master's paper , and they guarantee the students' regular work over the semesters.

4. COMPARISON WITH SIMILAR PROGRAMS

3.1. Master's programs in education in Latvia

To compare this program with the similar programs in Latvia all of them are presented here – *there are no similar programs*; therefore the profile of each of them is presented here. The coincidence of this program with those already existing in Latvia is vague: each of the programs has its own profile even if the name and degree are the same. The only coincidence is the scope – 2 years, 4 semesters, 80 credit points (120) ECTS).

Table 2.

Master's programs in education in the universities of Latvia

Institution	Programme/degree	Profile	Comparison
Univers. of Latvia	Pedagogy. <i>Master of educational sciences in pedagogy</i>	Pre-school and school pedagogy	This program in tertiary and adult education
DU	Academic program «Pedagogy» <i>Master of educational sciences in pedagogy</i>	Theories and history of pedagogy, methodology; holistic approach in pedagogy; research and its presentation in a master's paper and articles	Coincidence very slight, profiles differ, there is no courses in tertiary and adult education.
LiepU	<i>Master of educational sciences in pedagogy</i>	Theories of pedagogy, history, educational management	Coincidence slight, some themes in general courses. Tertiary and adult education is not included.
RPIVA	Educational management in Europe <i>Master of educational sciences</i>	Teacher education and educational sciences	Differs the thematic profile, some items coincide.. No tertiary and adult education.

LLU	Academic studies. <i>Master of educational sciences in pedagogy</i>	Research and management, adult education and career consultation.	Slight coincidence in some themes. No tertiary and education, small scope of adult education.
RA	Academic master's Program «Pedagogy», <i>Master of educational sciences in pedagogy</i>	Up-bringing and didactic, school education	Slight coincidence in some themes. No tertiary and adult education.
LU	<i>Master of educational sciences</i>	Some small courses in adult Education.	Some thematic coincidence, the themes can be included into this program or shared after the analysis of the content, design, especially the students activities. The 2012 Audit concluded: the programme has no clear profile.

3.2. Two similar programs implemented in universities of the European Union

Detailed comparison is completed with the two programs:

1. Fakultät für Erziehungswissenschaft, Psychologie und Bewegungswissenschaft der **Universität Hamburg** Zentrum für Hochschul- und Weiterbildung), where since 2005 *Master of Higher Education* is being run. Studiengang Master of Higher Education. http://www.zhw.uni-hamburg.de/zhw/?page_id=6

2. The MSc Education (Higher Education) at **Oxford University** : *MSc Education (Higher Education)* www.education.ox.ac.uk/courses/higher-education; www.education.ox.ac.uk/wordpress/wp-content/uploads/2010/09/MScEducationHEProgrSpec1213.pdf

Table 3.

Comparison with the two programs of the EU Universities

Program	Hamburg University <i>Master of Higher Education</i>	Oxford University <i>M.Sc. Education (Higher Education)</i>	This program
Aim, estimated results, students	<p>Development of the educators' professional competences (tertiary didactic, usage of the mass media in education, learning, evaluation etc.) towards improvement of the tertiary process.</p> <p>Future tertiary and adult further educators.</p> <p>Programme for formal further education</p>	<p>Possibility to acquire knowledge, develop understanding, academic and investigation skills, learning skills, critical analysis and evaluation (detailed description of the appropriate activities in the programme).</p> <p>Tertiary and adult further educators.</p> <p>Programme for formal education</p>	<p>Possibilities to develop the target competences (detailed description of the activities towards the target in the closed part of the programme description): academic competences, investigation, academic competences, critical analysis and evaluation etc.</p> <p>Future tertiary and adult further educators</p> <p>Programme for formal education</p>
Admission	The demands are not included in the description of the programme	Diploma. Explicit acquired and potential academic excellence and personal appropriateness for the choice: two written essays, interview, three very positive recommendations.	Bachelor or tertiary professional education (diploma). Explicit acquired and potential academic excellence and personal appropriateness for the choice: two written essays, interview, motivation of the choice (written), <i>portfolio</i> of the personal achievements.

Content and its implementation	<p>Thematic modules leading to the target competences: planning, management, usage of the media, methods, tertiary didactic. Master's research.</p> <p>The main form of the implementation – work-shops, hands-on sessions, discussions, other activities</p> <p>Option for deeper professionalization: exchange of the professionals and professionals' communities.</p>	<p>Thematic courses leading to understanding and skills: philosophy, internationalization of studies and equality, education and economy, research design, methods and strategies of studies.</p> <p>Implementation and activities are not accessible in the open part of the description.</p> <p>Optional courses: five thematic clusters.</p>	<p>The thematic profile of the courses towards the target competences: paradigm change and educational philosophy, theories and practices of the adult education, adult learner, research, personal effectiveness of an educator.</p> <p>The main form of the implementation – work-shops, hands-on sessions, discussions, other activities mentioned in the description of the courses and described in details in the hidden part of the programme.</p> <p>Limited option between deeper studies of tertiary or adult educator.</p>
Scope	120 ECTS, 4 semesters, one thematic profile	12 months for full-time studies, 3 semesters (only one thematic profile).	80 KRP (120 ECTS), 4 semesters, two thematic profiles.
Degree awarded	<i>Master of Higher Education</i>	<i>M.Sc.</i>	<i>Master of educational sciences in tertiary and adult pedagogy</i>

In the European Universities where master's programs in education are provided, there are no programs with the joined target: competences of tertiary and adult educator. There can be only one profile with shorter programs (Oxford).

To trace the thematic profiles of similar programs several universities outside the EU had been addressed. The thematic profiles differ greatly; some universities practice very narrow thematic profiles:

Michigan State University program *Higher, Adult, and Lifelong Education* www.education.msu.edu/ead/hale/mahale/Program The content is provided for the future educators' tertiary formal education, adult and life-long education.

Melburn University *Master of Tertiary Education Management*. The idea of integrated theories and practices during the academic studies: work-shops, hands-on sessions etc. designed for the students' personal development and carrier.

www.coursesearch.unimelb.edu.au/grad/1701-master-of-tertiary-education-management

Trinity College, Dublin – *Master of Higher Education*. Program of formal education for the post-doctoral studies and educators' preparation. Integration of the aims of formal and non-formal education.

www.tcd.ie/Education/courses/masters/teaching-learning/MEd_in_HE_outline_20121.pdf

Belgrade University offers an academic master's program in adult pedagogy *Andragogy*; prepares experts in different spheres, also in adult education.

www.f.bg.ac.rs

Leipzig University provides programs *Master of Teaching* (academic and professional) and *Master of Research* (research and deeper theoretical studies – academic part of the programme) thus excluding the debate about the profiles – academic or professional – of the master in education.

Conclusions:

- The above analysed programmes are oriented towards the quality of the students' achievements. The idea is formulated by using the terms which are relevant for the learners' learning-centred process: knowledge and understanding, skills and competences, academic excellence, research skills/competences, critical analysis and evaluation for the successful implementing of the paradigm change, innovative experiences etc.

- The main forms of the implementation are work-shops, hands-on sessions, discussions, group activities leading to the students' personal success.

- There is a strong tendency to organize the content in big integrated thematic clusters or courses; the programs have three parts: compulsory, limited option and free option.

- Each course ends with evaluation, the whole program – with the final examinations and defended master's paper (dissertation); the students demonstrate the target skills/competences, among them are: research and its presentation; demonstration of academic skills which include theoretical knowledge, understanding of practices, ideas for the development of the educational process etc.

- The programs might have different scope: from 12 months to 2 years. It is denoted by the profile of the program, target, students, full-time or part-time studies, face-to-face or/and distance learning etc.

5. ORGANIZATION OF STUDIES TO IMPLEMENT THE PROGRAM

4.1. *The content* includes courses in educational philosophy, theories of tertiary didactic and adult education, history of educational ideas, quality issues, European context of tertiary and adult education, program theory and practices, knowledge management and paradigm shift in a tertiary institution; several courses are devoted to mentoring and supervision. The targeted content is reflected by the competences which the learners obtain by acquiring the offered program.

4.2. *The structure*

The program consists of two parts: compulsory (A – 37 CRP or 55,5 ECTS) and limited option (B – 43 CRP or 64,5 ECTS).

The compulsory part (A) includes master's paper – 20 credit points (30 ECTS) and theoretical studies.

The scope of the limited option (B) – 43 credit points (64,5 ECTS) – includes theories and practices of tertiary and adult education.

4.3. *Practical implementation and organization*

Inquiry-based full-time studies are conducted by the professors, associate professors and docents – the staff hold a doctor's degree. E-platform (Moodle) for the program is provided (video and skype discussions, seminars, hands-on sessions etc.). The study courses provide the students opportunities to prepare for their work in colleges or other tertiary institutions as well as in the sphere of adult further education.

Detailed description of the learning activities, as well as the criteria of evaluation is provided in the course descriptions. For precise planning of the students' and educators' time the scope of the courses is expressed in creditpoints and academic hours.

The target competences of the program are described in details for each study course, and they also serve as the criteria of success. A table for self-evaluation is provided in the Moodle to complete it by the end of the course acquisition.

Students' autonomous learning and analysis of the Moodle materials, suggested or chosen sources are supplemented by short instruction leading to the target competences by acquiring structured knowledge; integrated content and discussions are suggested to acquire pedagogical regularities and development of critical thinking, skills of innovative practices, ability for further education and self-fulfillment.

Materials are available in the **Moodle** to initiate and conduct the students' self-regulated studies towards successful acquiring of the target competences:

1. Lectures or informative/instructive introductory materials in the Moodle for the students' self-studying: introduction to problems, themes, essentialities, ways towards the achievements etc.

2. Compulsory literature, other sources – 1-2 for the course and several suggested additional sources – will make about 75% of the sources to be used, students' optional sources in accordance with their specific individual needs – about 25% (the balance between compulsory and optional sources depend on their availability, theme, students' needs etc.)

3. Self-conducted theoretical and practical activities to develop the desired competences, structuring of knowledge, their integration and understanding, development of critical thinking and innovative practices.

4. Criteria of the target competence development, tools for reflection and self-evaluation. Issues suggested or chosen by the students to be analysed, discussed, reviewed etc.

5. Introduction to discussions, development of critical thinking, initiating evidence-based arguments to develop skills of participating and conducting a discussion and presenting findings of theoretical and empirical analysis.

6. Hands-on sessions provide the students opportunities to apply general knowledge and understanding of the nature of research in education to the investigation of a particular research problem towards completing the master's paper and creating an inquiry-based process of tertiary teaching-learning.

Instruction for the master's research and completing a master's paper is available in the Moodle.

Discussion on topical problems and essentialities of the studies among students, students and educators are continued in the **Forum**.

Students' success is being assessed and evaluated according to:

- Acquisition of each study course and a master's paper, reflected by 10 point grade system (10 - the highest);
- Submitted and defended a master's paper (20 credit points equal to 30 – ECTS);
- Collected 80 credit points (120 ECTS) for the whole program (1 credit point = 40 hours).
- Students' mobility is welcome in compliance with the profile of this program; acquired courses during the mobility can be recognized if negotiated prior to the mobility.

Self-evaluation is considered a priority procedure together with the educator's evaluation. The scope of the covered by student activities is reflected in % that helps students and educators decide for the covered amount, reached success and appropriate grade.

Students choose or are suggested a scientific adviser for the master's research and preparing of the master's paper.

Commission for the defense of the masters' papers is adopted by the Council of the faculty for each year.

5. FINANCIAL BASES OF THE PROGRAM AND PROVISION OF THE INFRASTRUCTURE

Financing of the program is regulated by the legislation of Latvia, and it is reflected in the regulations passed by the University of Latvia (information for each year is available at the University and Students' Service home-page). The expenses of each program are calculated by including the expenses spent for working out and maintaining the program at a high quality level, by taking into consideration the topicality of its implementation, the staff involved in the implementation and their qualification, prepared and available for students materials, libraries etc.

The University provides appropriate premises and technical devices for all forms of studies (also video, skype, internet, e-platform etc.); the library holds a sufficient list of literature, also in e-format, inter-library services are also available. The library and the faculty provide computers and wireless internet access for studies.

6. DEMANDS FOR THE ADMISSION

Applicants hold a bachelor's degree or tertiary professional diploma (recognized as equal to a bachelor's degree). Graduates of any branch of sciences, humanities, arts or professional qualifications are welcome if the applicants want to study tertiary and adult pedagogies and related to it theories.

Foreign students are asked to pass recognition of their diploma in accordance with the legislation of Latvia (by the Ministry of Education and Science according to the Law of education, item 11). For more information the applicants should address the University Students' service or read more on the procedure on:

< <http://izm.izm.gov.lv/nozares-politika/izglitiba/augstaka-izglitiba/akreditacija.html>>

Those applicants are selected for the inrollment who:

- hold the highest scores reflected in the annex to the bachelor or tertiary professional education;

- demonstrate strong academic ability for the commitment to the profession and working in diverse groups, as well as they are prepared for studies by using e-format materials;

- submit a motivation letter which reflects the main reasoning of the chosen master's program and its sub-branch (the letter should not exceed 500 words);

- foreign applicants approve good knowledge in English to be successful in studies (certificates; demonstrates good knowledge in communication).

The commission for the admitting is adopted by the Council of the faculty for each year.

7. PARTICIPATION OF THE STUDENTS IN THE IMPLEMENTATION OF THE PROGRAM:

- Students participate in regular discussions on the implementation of the program; their suggestions are discussed and taken into consideration if they meet the students' needs and lead to their better success.

- During the first study year these discussions are held during and after acquisition of each study course.

- At the end of each semester the director of the program organizes a discussion on the students' success and possible further improvements of the process.

- Students participate in the educators' research or academic projects or join the doctor student's research to complete their masters' investigations.

APPENDIX

1. THE BASIC THEMATIC CLUSTERS OF THE PROGRAM

1.1. *Paradigm Change and Philosophy of Education*

The theories and methodology underpin the tertiary process towards creating and conducting learning and research to acquire teachers' and educators' understanding of a learner-centred, creative, inquiry-based process and developing critical thinking as a precondition for a successful educator of the 21st Century.

1.2. *Adult as a learner and educator*

The courses are provided for students whose goal is to obtain master's degree in higher and adult education and to prepare for working in tertiary and adult education. The goal of the courses is to help the students understand adult's brain functioning during learning, the essence of creativity and critical thinking within adult learning and teaching. The students will acquire the latest adult education theories in line with the research tendencies on creativity, critical thinking and adult's learning brain. Students will have the opportunity to acquire skills to apply new knowledge while planning, analyzing and making corrections in a process of adult education.

1.3. *The process of tertiary and adult education*

Prioritizing of the process and achievements' self-assessment and evaluation is recognized among the main tools to conduct tertiary and adult education towards the main academic competences – inquiry-based, creative and self-conducted learning. Targets and content (students' achievements) of tertiary teaching-learning, curricula theories; theories of (tertiary) learning and creativity; models, methods and techniques of teaching-learning, implementation of the learning paradigm, inquiry learning; knowledge management at a tertiary institution; academic competences, pedagogical knowledge and understanding, practical and intellectual skills; ability to plan, conduct and evaluate educational process and its outcomes at tertiary educational institutions, organizational learning and learning organizations, identification and treatment of diversity, entrepreneurship and social innovations etc.

1.4. *Development of educator's personal effectiveness*

The overarching target of communication and collaboration is to serve as a background theories and practice of sharing values, discussing theoretically grounded practical solutions, reaching the students' understanding of educators' competences and developing the ability of involving the learners into discussions towards creating their knowledge, understanding and critical thinking as a precondition for a successful educator.

Mentoring and supervising lead to the development of entrepreneurship and management of the educators' personal and the students' professional development towards a successful practitioner and researcher.

1.5. *Research-based tertiary process*

Research implements the transition from teaching and instruction to the students' learning by prioritizing their involvement into knowledge and skills creation, as well as development of their creativity and innovative abilities in master's investigation and an inquiry-based tertiary/secondary/basic education. The students develop research skills and techniques, the context knowledge and/or management of investigations, reflection on the educator's/teacher's activities, participation in project teams and/or project management, implementation of the research theoretical and practical results.

Master's research is in the context of conducting an inquiry-based tertiary teaching-learning. The students demonstrate their research skills by completing and defence of their master's paper.

All clusters include several hours of an **educator's assistant's practice**.

The themes, aims, objectives and scope of the assistant's practice are suggested by the educators and negotiated with the students to meet the program target and the students' particular needs. The assistant's practice is recognized as a component of the respective course and is included in its practical part. The course educators provide the students appropriate assistance in preparing, conducting and evaluating the assistant's practice.

2. THE STUDY COURSES, SCOPE, AND TIME-TABLE PER SEMESTER

Nr.	Courses	Codes	KR P	1. sem.	2. sem.	3. sem.	4. sem.	Academic hours	Final evaluation	Educators
	Part A – Compulsory Generic Courses									
	Izglītības filozofija <i>Philosophy of education</i>	Peda5030	2	2				L 20 S 12	Examination	Dr.paed., Prof. Z.Rubene
	Didaktikas teorijas un attīstības tendences <i>Theories of Teaching-Learning and Tendencies of</i>	Peda5063	3	3				L 16 S 32	Examination	Dr.habil. paed., Prof. I.Žogla

	<i>Their Development</i>									
	Pedagoģijas ideju attīstība pasaulē un Latvijā <i>History of Pedagogical Ideas in the World and Latvia</i>	Peda5396	2	2				L 16 S 16	Examination	Dr.paed, Prof. A.Krūze Dr.paed., Prof. I.Ķestere
	Eiropas vienotā izglītības telpa – politika un tendences <i>Joint European Education Area - Policies and Trends</i>	Peda6009	2	2				L 16 S 16	Examination	Dr.chim., Prof. A.Rauh- vargers
	Pedagoģijas pētniecības loģika: metodoloģija un teorijas <i>Logic of Research in Pedagogy: methodology and theories</i>	Peda5091	2	2				L 20 S 12	Examination	Dr.paed., Prof. Z.Rubene
	Izglītības kvalitāte: izpratne un novērtēšana <i>Quality of Education: Understanding and Assessment</i>	Peda5032	2		2			L 16 S 16	Examination	Dr.paed, Doc. S.Bara- nova
	Mediju pedagoģija <i>Pedagogy of Media</i>	Peda5058	2		2			L 13 S 19	Examination	Prof. Z.Rubene
	Pedagoģiskās paradigmas zināšanu sabiedrībā <i>Educational paradigms in knowledge society</i>	Peda6254	2	2				L8 S24	Examination	Dr.habil. paed., Prof. I.Žogla
	Maģistra darbs <i>Master's Paper (Thesis, Dissertation)</i>	Peda5085	20				20		Defence	Dr.paed., Prof. A.Krūze Dr.habil. paed., Prof. I.Žogla
	Part A – total scope in creditpoints and academic hours:		37	13	4	-	20			

Part B: Tertiary and Adult Education										
Theoretical background of tertiary and adult education										
	Pieaugušo izglītības teorijas un prakse <i>Theories and Practice of Adult Education</i>	Peda5176	4	4				L 22 S 42	Examination	Dr.paed., doc. S.Baranova
	Kritiskā domāšana augstskolā un tālākizglītībā <i>Critical Thinking in Higher and Further Education</i>	Peda5175	2		2			L 8 S 24	Examination	Dr.paed., Prof. Z.Rubene
	Kreativitāte pedagoģiskajā darbībā <i>Creativity in a Pedagogical Process</i>	Peda5132	2		2			L 8 S 24	Examination	Dr. Psych., Prof. L.Rutka Dr. psych., Lect. M.Veide
	Izglītības sistēmu attīstība <i>Development of national education systems</i>	Peda6259	4		4			L 32 S 32	Examination	Dr.chim., Prof. A.Rauhvargers
	Studiju programmu attīstība augstskolā un pieaugušo tālākizglītībā <i>Study programs at universities and further education</i>	Peda5177	4			4		L 22 S 42	Examination	Dr.paed., Prof. R.Andersone Dr.paed., Prof. D.Blūma
	Docētāja personiskā efektivitāte <i>Educator's personal effectiveness</i>	Peda5170	6			6		L 16 S 80 P 96	Examination	Dr. psych., Prof. L.Rutka, Dr.paed., Prof. R.Andersone, Dr.paed., prof. D.Blūma

Practices of tertiary and adult education										
	Zināšanu pārvaldības metodika augstskolā un pieaugušo tālākizglītībā <i>Methods of Knowledge Management in tertiary and adult further education</i>	Peda6257	4		4			L 8 S 56	Examination	Dr.habil. paed., Prof. I.Žogla Dr.paed., Assoc. prof. L. Daniela
	Supervīzija pedagoģiskajā procesā <i>Supervision in a Pedagogical Process</i>	Peda5130	4			4		L 8 S 56	Examination	Dr. psych., Prof. L.Rutka. Dr.paed., as. prof. L.Daniela
	Mentora darbības metodika izglītības iestādē <i>Methods of Mentoring at Educational Institution</i>	Peda5150	3	3				L 8 S 88	Examination	Dr.habil. paed., Prof. I.Žogla
	<u>Reccomended courses for students' free option:</u> <i>Preparing a scientific article,</i> Peda7107, 2 CRP or 3 – ECTS; <i>History of culture in Latvia,</i> Filz3001; 2 CRP or 3 – ECTS; <i>Project development,</i> VadZT033; 2 CRP or 3 – ECTS; <i>Project management.</i>		10		4	6			Examinations	

<p><i>VadZ3050; 2 CRP or 3 ECTS;</i></p> <p><i>The Latvian language 1 (for foreign students)</i> <i>Valo1303; 4 CRP or 6 – ECTS);</i></p> <p><i>Research in a multicultural setting</i> <i>(2 CRP or 3 ECTS)</i></p> <p><i>Professional competencies of teacher for sustainable development,</i> <i>Peda5134, 3 CRP or 4,5 ECTS;</i></p> <p><i>Pedagogical process in hobby education,</i> <i>Peda6156, 4 CRP or 6 ECTS;</i></p> <p><i>Learning skills' development,</i> <i>Peda5129, 2 CRP or 3 ECTS</i></p>									
Part B – total scope in creditpoints:		43	7	16	20				

3. TABLES OF SELF-EVALUATION AND EVALUATION OF THE PROGRAM ACQUISITION

3.1. Achieved target competences

Students give their short comments on their achievements by using the categories of the reached quality: *surface knowledge and/or skills, deep (understanding), strategic (context knowledge and relevant master's abilities)*. If negotiated with the educator who delivers the course, also scores can be given with short comments to them: *excellent, good, satisfactory, weak*.

Self-evaluation takes place:

- After completing each study course; students use the list of the competences which are planned to achieve by the end of acquiring the course and which are available in each course description.

- After completing the whole program by the end of the studies (4th semester); students use the target competences of this program (see 1.3. of this description).

Suggested table of self-evaluation and evaluation of the course/program acquisition.

Instruction: students give short self-evaluation and comment (on basis of success and reasons of failure) of the course acquisition by comparing their achievements with the course aims and objectives (Students find the course descriptions in the Information System if the University of Latvia).

The course (or program) target competences	excellent	good	satisfactory	weak
Take the list of competencies from the course or program description				

In brief formulate the main activities to complete the competence development in the next semester (course self-evaluation) or the nearest future (if you self-evaluate the acquisition of the program by the end of your studies).

Володимир Крячко

Київ, Україна

**ПРЕЗЕНТАЦІЯ
ЦЕНТРУ ЕВАЛЮАЦІЇ НАУКОВО-ОСВІТНІХ
ТА СОЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ**

**Центр евалюації науково-
освітніх
та соціальних програм**

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

МЕТА

Центр створений у 2008 році як **громадська організація** із фахівців у галузі соціальних наук та адміністрування. Основним його **завданням** є підготовка, оцінка і супровід науково-освітніх та соціальних програм, а також дослідницьких проектів, які фінансуються за рахунок державних і спонсорських коштів.

Евалюація – наука про системне дослідження соціальних змін, діяльність з супроводу наукових та соціальних програм, яка реалізується за допомогою прийнятих критеріїв, соціологічних інструментів та моделей оцінювання, з метою їх удосконалення, розвитку або кращого розуміння, завчасного виявлення дефектів програми і їх коригування, а також з метою контролю за розподілом коштів та нематеріальних ресурсів, виділених на реалізацію програми.

МІСІЯ

Формування евалюаційної культури в Україні як демократичного чинника у визначенні цінності економічних, соціальних, культурних, наукових та освітніх програм і проектів, які пропонуються як внутрішніми, так і зовнішніми соціальними суб'єктами для виконання в Україні.

Проведення досліджень у сфері евалюації, навчання, підготовки магістерських програм та консультування дослідницьких проектів; супровід програм та проектів, зокрема соціальних програм для молоді, які реалізуються в Україні, визначення перспектив їх соціальної та суспільної значущості.

Сприяння акумуляції культурного та соціального капіталу для університетів, державних, громадських, національних і міжнародних організацій з метою ефективного виконання поставлених перед ними завдань.

Оцінка конкурентоспроможності випускників українських університетів на вітчизняному та зарубіжному ринках праці; формування пропозицій для реалізації здобутих знань у соціальних науках, адмініструванні та практичній діяльності.

Супровід здобуття магістерського та докторського («Ph.D.») ступенів у зарубіжних університетах.

Розробка пілотних магістерських програм у соціальних науках та адмініструванні; організація навчань, курсів, тренінгів для менеджерів програм та проектів, науково-практичних семінарів, конференцій, «круглих столів».

Формування міжнародних та міждисциплінарних науково-освітніх та дослідницьких мереж у галузі соціально-політичних наук.

Сприяння реалізації освітніх та управлінських програм на регіональному та локальному рівнях у співпраці з бізнесовими, навчальними та громадськими організаціями.

Презентація досвіду та ефективних інструментів евалюації у науковому журналі «Евалюація»; консультування щодо публікацій у європейських та американських наукових виданнях.

Сприяння обмінам літературою, публікаціями та інформаційними ресурсами з науково-дослідницькими, освітніми, громадськими, консультативними та просвітницькими організаціями України та інших країн.

КОМАНДА

ГОЛОВА ПРАВЛІННЯ

Володимир Євтух (Київ, Україна)
доктор історичних наук, професор

ДИРЕКТОР

Сергій Штепа (Київ, Україна)
кандидат політичних наук, професор

PR-ПІДТРИМКА

Володимир Крячко (Київ, Україна)
кандидат соціологічних наук, доцент
Константин Коган (Київ, Україна)
бізнес-тренер, соціолог, підприємець

ДИЗАЙН

Володимир Лемзяков (Київ, Україна)
художник

ВИДАВНИЧІ СПРАВИ

Людмила Савенкова (Київ, Україна)
кандидат педагогічних наук, професор, експерт з інформаційних ресурсів
Юлія Сюсель (Київ, Україна)
редактор

КОНТЕКСТУАЛЬНІ ЕКСПЕРТИ

Марія Каплун (Харків, Україна)

експерт з евалюації

Наталія Коваліско (Львів, Україна)

доктор соціологічних наук, професор, експерт з освітніх програм

Ольга Бєслюбняк (Київ, Україна)

кандидат філософських наук, доцент, експерт з евалюації

Ганна Пермінова (Київ, Україна)

експерт з корпоративної соціальної відповідальності

Олександр Коротич (Київ, Україна)

соціолог, викладач

КОНТАКТИ

E-mail: evaluation.com.ua@gmail.com

Website: evaluation.com.ua

Володимир Євтух:

E-mail: yevtukh@ukr.net

Website: yevtukh.info

Сергій Штепа:

E-mail: shtepa_serg@ukr.net

Володимир Крячко:

E-mail: volodymyr.kryachko@gmail.com

Міхаель Руїсс

Франфурт-на-Майні, Німеччина,

Юлія Сюсель

Київ, Україна

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ШКІЦУ ЖУРНАЛУ «ЕВАЛЮАЦІЯ: НАУКОВІ, ОСВІТНІ, СОЦІАЛЬНІ ПРОЕКТИ»

Про шкіц першого в Україні наукового журналу «Евалюація: наукові, освітні, соціальні проекти». У зарубіжному науковому просторі вже давно ведуть дискусії навколо евалюаційної діяльності, що становить надзвичайно важливий елемент розвитку соціуму. За кордоном успішно функціонують престижні наукові видання, присвячені питанням евалюації та розвитку евалюаційних інструментів оцінювання якості освіти. Проте в Україні таких видань ще немає. Деякі публікації дослідників евалюації можна знайти у збірнику наукових праць «Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент», який виходить за редакцією професора Володимира Євтуха в Інституті соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (детальна інформація на сайті: <http://www.ispu.npu.edu.ua/>). Зокрема, у збірнику надруковані статті професора Лешека Корпоровіча (Краків, Польща), молоді дослідниці Марії Каплун (Харків, Україна) тощо.

Ідея першого в Україні наукового журналу «Евалюація: наукові, освітні, соціальні проекти» виникла у Голови правління Центру Евалюації науково-освітніх та соціальних програм професора Володимира Євтуха як виклик на нагальну потребу активного впровадження евалюаційної діяльності в освітній та науковий простори.

Журнал «Евалюація» покликаний стати міждисциплінарним форумом для дослідників соціальних наук, проектувальників, лідерів освітніх громадських організацій, освітніх інноваторів, які розробляють, здійснюють і використовують дослідження евалюації для поліпшення умов життя людини.

Журнал стане інструментом співпраці, комунікації та способом обміну досвідом у просторі новітніх соціоєвалюаційних тенденцій.

Журнал дозволить опублікувати статті за **наступними напрямками:**

- наукова інтерпретація та сучасні теорії евалюації;
- напрямки діяльності евалюаційних товариств;
- інформація про практичний досвід та ефективні інструменти евалюації

у зарубіжному та вітчизняному науковому просторах.

Концепція журналу базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем формування евалюаційної культури в Україні, на системному дослідженні соціальних змін, удосконаленні та кращому розумінні наукових та соціальних програм, їх коригуванні та виявленні дефектів.

Редакторський портфель журналу «Евалюація» представляють провідні вітчизняні і зарубіжні науковці та експерти з евалюації:

Редактори:

Євтух Володимир	доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України (Київ, Україна)
Гунцінгер Морітц	доктор, Почесний професор у галузі зв'язків з громадськістю (PR) та комунікації (Франкфурт-на-Майні, Німеччина)
Коцан Ігор	доктор біологічних наук, професор (Луцьк, Україна)
Руйсс Міхаель	головний виконавчий директор та видавець «TOP Magazin» (Франкфурт-на-Майні, Німеччина)

Редакційна колегія:

Каплун Марія	магістр соціології (Харків, Київ)
Коваліско Наталія	доктор соціологічних наук, професор (Львів, Україна)
Коротич Олександр	аспірант (Київ, Україна)
Корпоровіч Лешек	доктор соціологічних наук, професор Ягеллонського університету (Краків, Польща)
Крячко Володимир	кандидат соціологічних наук, доцент (Київ, Україна)
Савенкова Людмила	кандидат педагогічних наук, професор (Київ, Україна)
Сюсель Юлія	викладач (Київ, Україна)

Шкіц першого випуску журналу «Евалюація» буде мати наступну структуру. У випуску буде розміщена хроніка підготовки до першого інноваційного семінару «Евалюація освітнього простору»; перші листи про ідею семінару; як комунікувалися з учасниками; запрошення, що були надіслані; протоколи засідань команди Центру. Також будуть надруковані тези доповідей, що презентували учасники на семінарі.

Крім друкованої версії буде підготовлено електронну версію журналу на платформі «Наукова періодика».

Журнал «Евалюація» відкриває нові можливості для дослідників, дозволяє здійснити міждисциплінарний аналіз евалюації та евалюаційної культури в Україні та світі, а це, в свою чергу, сприятиме покращенню ефективності української освіти.

Сподіваємося, що цей журнал, який об'єднає новітні прикладні методи оцінки, що використовують у широкому діапазоні дисциплін, забезпечить високий рейтинг та посилення на журнал у міжнародному науковому просторі.

Інформація для авторів:

Статті публікуються українською та англійською мовами.

1. Рукописи статей повинні відповідати вимогам ВАК України до фахових публікацій та концепції журналу. Наукові статті повинні містити такі необхідні елементи:

- *постановка наукової проблеми* та визначення актуальності дослідження;
- *аналіз останніх досліджень і публікацій* та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття;
- *формулювання цілей статті* (постановка завдання);
- *теоретичні засади дослідження, методологія та характеристика емпіричної бази;*
- *викладення основних результатів дослідження* відповідно до поставлених завдань;
- *висновки та перспективи* використання результатів дослідження;
- *обов'язковим є показ місця проблеми у міжнародному науковому дискурсі.*

2. Рукопис статті подається **українською** або **англійською мовою**.

3. Вимоги до статті:

- основний текст статті має супроводжуватись **шифром УДК** (у лівому верхньому куті першої сторінки);

- прізвище та ініціали автора/авторів (у правому верхньому куті першої сторінки, *українською та англійською мовами*);
- назва статті (по центру, *українською та англійською мовами*);
- **реферат статті** (*українською та англійською мовами*), обсяг **не менше 2 стор.** (від 300 до 1000 слів);
- ключові слова до статті (*українською та англійською мовами*), **не менше 5 слів.**
- текст статті;
- **перелік використаних джерел** розташовується за алфавітом без нумерації після тексту статті з підзаголовком *Джерела / Reference*. Приклад оформлення джерел: *Sztompka P. Trust: a sociological theory. – Cambridge : Cambridge University Press, 1999.*

Посилання на джерела слід наводити в тексті у квадратних дужках за міжнародними стандартами: [Yevtukh, 2013, p. 170], а коментарі – посторінково із послідовною нумерацією. Наявність посилань на іноземні джерела є обов'язковим.

4. При наборі тексту треба дотримуватися таких вимог: всі поля 2 см; абзац 1,25 см, шрифт Times New Roman, кегель 14; інтервал – 1,5. Ілюстративний матеріал має бути поданий із відповідним підписом в електронному вигляді.

5. Стаття обов'язково супроводжується **авторською довідкою** із зазначенням прізвища, ім'я, по-батькові (повністю); наукового ступеня, звання, посади, місця роботи; домашньої адреси і телефонів, адреси електронної пошти (*українською та англійською мовами*).

6. Відповідальність за достовірність наведених у статті фактів і даних, обґрунтованість зроблених висновків і науковий рівень статті несуть автори і рецензенти. У статтю можуть бути внесені зміни редакційного характеру без згоди автора.

7. Надання матеріалів редакції журналу **передбачає згоду** на публікацію в друкованому вигляді у журналі та в електронній версії у виданнях, з якими редакція укладає відповідні угоди.

Зворотній зв'язок

• 04111 Київ, вул. Саратівська, 20

• Юлія Сюсель (099) 756 44 86; Анна Юреєва (044) 239 30 22

• evaluation-journal@ukr.net

Володимир Євтух

Київ, Україна

**ПРЕЗЕНТАЦІЯ НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО ПРОЕКТУ
(ЕТНОЕНЦИКЛОПЕДІЯ + ПІДРУЧНИК +
ЕТНОСОЦІОЛОГІЧНА ШКОЛА + ЦЕНТРИ ЕТНІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ)**

**ЕТНОСОЦІОЛОГІЯ:
КОНТЕКСТУАЛЬНИЙ ПІДРУЧНИК**

КУРС: ЕТНОСОЦІОЛОГІЯ

- **ЧАС ЛЕКЦІЙ: СР. 13.00**
- **СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ: СР. 14.30**
- **ЛЕКТОР: ПРОФ. ВОЛОДИМИР ЄВТУХ**
- **АСИСТЕНТ-ДОСЛІДНИК: ДОЦ. ВОЛОДИМИР КРЯЧКО**
- **АУДИТОРІЯ: 206**
- **КОНСУЛЬТАЦІЙНІ ГОДИНИ: СР. 14.30-15.50**
- **ВЕБ-САЙТ КУРСУ: <http://ethnoencyclopedia.info>**

СТРУКТУРА ПІДРУЧНИКА «ЕТНОСОЦІОЛОГІЯ»

- **Лекція**
- **Консультація** (skype, google groups, e-mail)
- **Просемінар** (студенти можуть пропонувати теми)
- **Семінар** (можливе запрошення тематичних експертів)
- **Колоквіум**
- **Мікроконференція** (студенти вибирають тему для доповіді, мультимедійний супровід)
- **Екзамен** (за результатами мікроконференції)

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Студенти:

- Ознайомляться з різними теоріями, які пояснюють етнічність.
- Отримають розуміння відмінностей між поняттями **етнічність**, **раса** і **нація**, а також основних концептуальних припущень щодо даних категорій.
- Навчатися розглядати етнічність, расу і націю у соціально-політичному та природно-біологічному ракурсах.
- Поглиблять своє розуміння теорій етнічності вивчаючи широке поле етнографічних прикладів у контексті дослідження специфічних спільнот.
- Вивчать різні базиси, на яких етнічність конструюється, формується і реформується з плином часу. Пропонована базосистема включає, зокрема, релігію, місце (топос), мову, різнокомбінації останніх тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- Отримають знання про історію, міфи походження різних етнічних груп і розуміння того, як відбувається конструювання ідентичності під впливом культурних, соціальних та політико-економічних факторів.
- Зможуть піддавати рефлексії власну етнічну ідентичність.
- Зможуть чітко артикулювати свої власні погляди стосовно етнічності/раси/нації комбінуючи критичне мислення, первинні і вторинні дані, дані письмових джерел, дані та результати польових досліджень і практично-навчальних завдань.
- Зможуть практично застосовувати знання, які вони отримують у процесі навчання, зокрема у контексті пошуків розуміння власного суспільства, особливо його мультикультурності та поліетнічності.

МОВА ВИКЛАДУ

Лекції:

українська, деяка опціонально-контекстуальна термінологія англійською та мовою оригіналу

Семінари:

українська, англійська

ОЦІНЮВАННЯ КУРСУ

Підсумкова **оцінка** з даного курсу складається із міксу наступних **активностей студента**: загальна участь, здатність синтезувати концептоутворення, критичне мислення, польові дослідження, вирішення практично-навчальних завдань, письмова і усна артикуляція ідей та концептів.

Пропонуються **4 основні оціночні компоненти**:

- аудиторна/семінарська участь
- усна презентація
- взятий додому екзамен
- дослідницький есей.

Для здачі курсу студенти повинні виконати вимоги щодо даних оціночних компонентів.

РОБОТА НА СЕМІНАРАХ І УСНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ (20%)

Кожен студент повинен зробити 10-хвилинну презентацію (використовуючи Power Point тощо) базуючись на текстах заданої для опрацювання на тиждень наукової літератури. Презентації будуть супроводжуватись загальною дискусією, у якій повинні брати участь всі інші студенти.

Структура презентації:

- Резюме змісту текстів прочитаної літератури на семінар (власними словами)
- Синтез основних ідей авторів у двох реченнях
- Ідентифікація положення (ідеї) автора, з яким Ви погоджуєтесь і чому
- Ідентифікація положення (ідеї) автора, з яким Ви не погоджуєтесь і чому
- Співставлення текстів 2-х літературних джерел (заданих для опрацювання на семінар) – чи вони мають зв'язок, до якої міри вони пов'язані, наскільки співпадають/не співпадають ідеї їх авторів?

ВЗЯТИЙ ДОДОМУ ЕКЗАМЕН (40%)

Актуальні теми-проблеми для України

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ЕСЕЙ (СТАТТЯ) (40%)

- до 3000 слів
- теми пропонують: викладач (70%) і студенти (30%).

ЕТНОЕНЦИКЛОПЕДІЯ

НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ПРОЕКТ

www.ethnoencyclopedia.info

Етноенциклопедія
науково-освітній проект

[Home](#)   [Консультанти проекту \(Project consultants\)](#)   [Партнери \(Partners\)](#)   [Контакти \(Contacts\)](#)
[Терміни до написання \(Terms to be published\)](#)   [Перелік термінів \(List of terms\)](#)   [Автори \(Authors\)](#)   [Література \(Literature\)](#)
[Центри \(Centers\)](#)   [Персоналії \(Scientists\)](#)   [Українська діаспора \(Ukrainian Diaspora\)](#)

ЕТНОЕНЦИКЛОПЕДІЯ – online

Posted on 27/03/2014

COUNTER

Україна UA	1
онлайн	1
сьогодні	89
всього	82
коштів	82

ІДЕЯ ПРОЕКТУ

Поширення знання про **етнічність** – складний, комплексний феномен у суспільному розвитку багатьох країн сучасного світу, з формуванням адекватної уяви про явище етнічності й відтворенням його ролі у світі узагалі та його впливу на розвиток життєдіяльності конкретної людини і людських спільнот.

МЕТА ПРОЕКТУ

Сприяння розумінню й опануванню сутністю такого складного соціального і у той же час етнокультурного феномена, яким є **етнічність**. І, покликаючись на таке розуміння, обрати свою позицію у ставленні до нього та визначитися з манерою поводження з ним.

СТРУКТУРУВАННЯ ТЕРМІНІВ

Усі терміни і поняття подаються у алфавітному порядку; при цьому складні, багатогранні явища етнічного світу узагальнюються одним терміном, який ми називаємо парасольковим, а його багатогранність у свою чергу розкривається через низку конкретних термінів, які акцентують увагу на тому чи тому його аспектові чи значенні.

www.ethnoencyclopedia.info

Структура інфоресурсу:

- Перелік термінів (List of terms)
- Терміни до написання (Terms to be published)
- Автори (Authors)
- Література (Literature)
- Центри (Centers)
- Персоналії (Scientists)
- Українська діаспора (Ukrainian Diaspora)
- Консультанти проекту (Project consultants)
- Партнери (Partners)
- Контакти (Contacts)

ПРИКЛАД ТЕРМІНУ

ЕТНОФОР (від грецьк. *ethnos* – народ; *phoro* – несу) – індивід, який є носієм етнічної самосвідомості, характерних рис тієї чи іншої етнічної спільноти, передусім культури, мови, менталітету. Етнофор формується під впливом багатьох чинників, але, насамперед культурницьких традицій й етнічного довкілля, у яких впродовж певного часу перебуває особа. [Володимир Євтух].

ТЕРМІНИ ДО НАПИСАННЯ (TERMS TO BE PUBLISHED)

- Білий сепаратизм (White Separatism)
- Етнічний плюралізм [етноплюралізм – Ethnic Pluralism (Ethopluralism)]
- Етнічний регіоналізм [етнорегіоналізм – Ethnic regionalism (Ethnoregionalism)]
- Інтегралізм (Integralism)
- Культурний диференціалізм (Cultural Differentialism)
- Культурний капітал (Cultural Capital)
- Місцегенація (Miscigenation)
- Некоректна етнічна ідентичність (Incorrect Ethnic Identity)
- Расова сегрегація (Racial Segregation)
- Третя позиція (Third Position)

ЦЕНТРИ (CENTERS)

Інститут дослідження міжнародної міграції, Джорджтаунський університет

Institute for the Study of International Migration (ISIM), Georgetown University

Harris Building

3300 Whitehaven St NW, Third Floor

Washington, DC 20007

Телефон: 202.687.2258

Факс: 202.687.2541

E-mail: isim@georgetown.edu

Website: isim.georgetown.edu

- **Інститут** був заснований у 1998 році й концентрує увагу на усіх аспектах міжнародної міграції, передусім на соціальних і правових її аспектах.
- **Мета і завдання:** забезпечення збалансованого міждисциплінарного аналізу комплексних складних проблем, які породжуються міжнародними міграціями; сприяє міжнародним дослідженням міграційних процесів.
- **Основні аспекти діяльності:** дослідницька робота; проведення конференцій, семінарів, симпозіумів; пропонує сертифіковані магістерські програми з проблем біженців; надання консультацій державним та громадським організаціям.
- **Дослідницькі теми (проекти)** пов'язані з законодавством з питань імміграції та біженців, з переміщенням населення, з компаративними міграційними дослідженнями, з інтеграцією іммігрантів у приймаюче суспільство, з впливу міжнародної міграції на соціальний, економічний, демографічний розвиток; «Імміграція та інтеграція іммігрантів», «Міграція та розвиток», «Біженці та гуманітарна допомога», «Глобалізація третього покоління та системи розвитку капіталу».

- **Публікації:** монографії, статті у фахових журналах, серія з питань міграції.
- **Друковані органи (інформаційні ресурси):** журнал «International Migration Journal», електронні ресурси.

ПЕРСОНАЛІЇ (SCIENTISTS)

РІГГС Фред Уоррен (*Riggs Fred Warren*) – американський етнолог, етнополітолог (1917-2008 рр.); доктор філософії; навчався у Нанкінському університеті (міжнародні відносини та філософія); бакалаврську ступінь отримав в університеті штату Іллінойс, магістерську – в Школі Флетчера права та дипломатії; працював професором в університеті штату Індіана; в університеті штату Гавайї; викладав в університетах Єгипта, Ефіопії, Саудівської Аравії, Судану, Танзанії; активно працював у Комітеті концептуального й термінологічного аналізу (СОСТА). *Поле професійної діяльності:* компаративна публічна адміністрація; проблеми термінології у соціальних науках; глобалізаційні процеси; підготовка словників з соціальних наук; вперше підготував глосарій з етнічності.

ЛІТЕРАТУРА

Монолатій Іван. Міжгрупові інтеракції в етнополітичному дискурсі. – Івано-Франківськ: Лілея НВ, 2011.

Наулко В. І. Етнічний склад населення УРСР : статистично-картографічне дослідження. – Київ, 1965.

Brinkerhoff Jennifer M. Digital Diasporas: Identity and Transnational Engagement. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009.

Glazer N. Ethnic Dilemma. 1964-1982. – Cambridge : Cambridge University Press, 1983.

Giesen B. Nationale und kulturelle Identitaet. – Frankfurt/Main: Suhrkamp, 1996.

Michael Ruiss
Frankfurt am Main, Germany

HOW TO BE SUCCESSFUL IN PUBLISHING A LIFESTYLE-MAGAZINE (MEISTER-KLASSE)

Master Class I How to be Successful in **Publishing** a Lifestyle-Magazine.

Michael Ruiss • Михаель Руисс
(Publisher of TOP Magazine Frankfurt Rhine-Main)

C*E*S*E*S*P

In these times of ours, you might think that don't read magazines, that online is all that's in these days. But it's for a reality check: 93% of adults read magazines — and that readership has remained steady for than 10 years. And nearly all consumers (87%) reading on a digital device still want to in their printed copy. Why? Because magazines have a unique , providing intimate, engaging experiences that consumers can't get elsewhere.

C*E*S*E*S*P

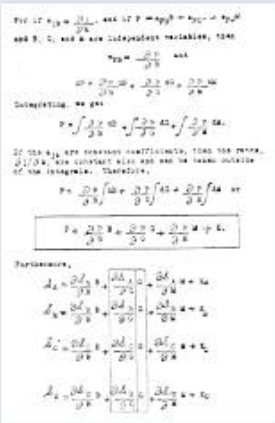
General reputation of the magazine publishing business is:

WONDERFUL	GLAMOROUS	LUCRATIVE

In the majority of cases that's far away from reality.

The reality is, that the magazine publishing business is

DIFFICULT

RISKY

VERY COMPETITIVE

Michael Ruiss • Михаель Руисс

3

MARKET FACTS

	Population: 318 million No. of magazines: 7,390 Copies sold: 4.3 billion
	Population: 81.7 million No. of magazines: 4,690 Copies sold: 3 billion
	Population: 45.5 million No. of magazines: 2,258 Copies sold: 291 million

(Source: PricewaterhouseCoopers, ZenithOptimediaagency, FIPP World Magazine Trends 2013-14)

Michael Ruiss • Михаель Руисс

4

MARKET FACTS – it's a big business

2013

- ▶ Total International circulation revenues US\$ 42 billion
- ▶ International print advertising revenues US\$ 33 billion

Nearly everybody wants to participate.

However, more than 80% of new magazines launched fold within a few years.

Mio. US\$	Projected Total Ad Spend 2014	Magazine Advertising Spend 2014	Magazine Advertising Share 2014
Austria	4.281	488	11,4%
Bulgaria	868	29	3,3%
Czech R.	1.148	153	13,9%
Estonia	99	7	7,0%
Germany	23.341	3.844	16,5%
Hungary	800	106	13,8%
Kazakstan	1.259	37	3,0%
Latvia	97	9	9,7%
Poland	1.923	117	7,1%
Romania	384	14	3,7%
Russia	11.449	589	5,9%
Serbia	221	14	6,5%
Ukraine	951	99	10,9%

Source: FIPP World Magazine Trends 2013 / 2014, ZenithOptimedia

(Source: PricewaterhouseCoopers, ZenithOptimediaagency, FIPP World Magazine Trends 2013-14)

Lifestyle Magazines trending up

News Magazines trending down

MAIN SOURCES OF REVENUE

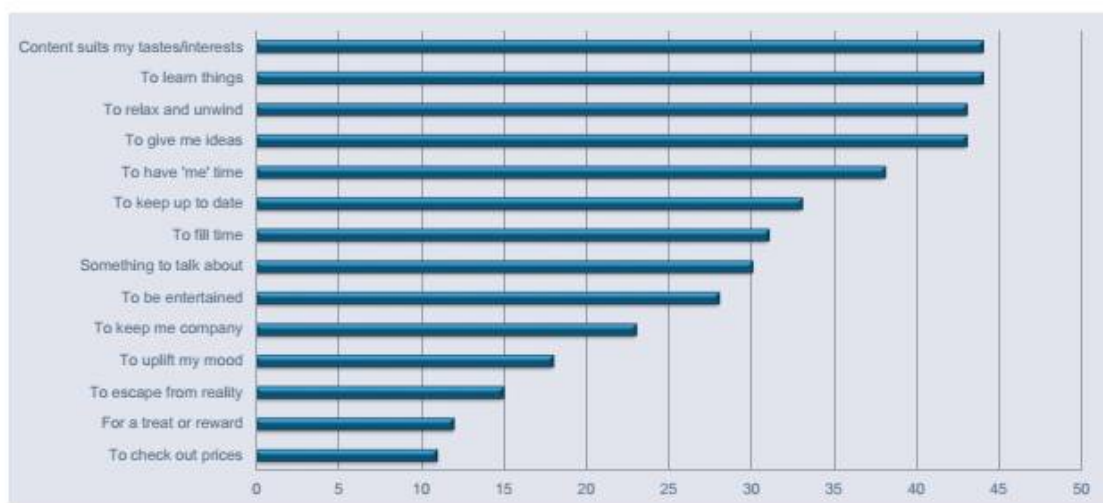
- ▶ Advertisers
- ▶ Subscriptions
- ▶ Newsstand Sales

Michael Ruiss • Михаель Руисс

7

MOTIVATION FOR READING MAGAZINES

Source: Carat Consumer Connection System, UK, 2010

Michael Ruiss • Михаель Руисс

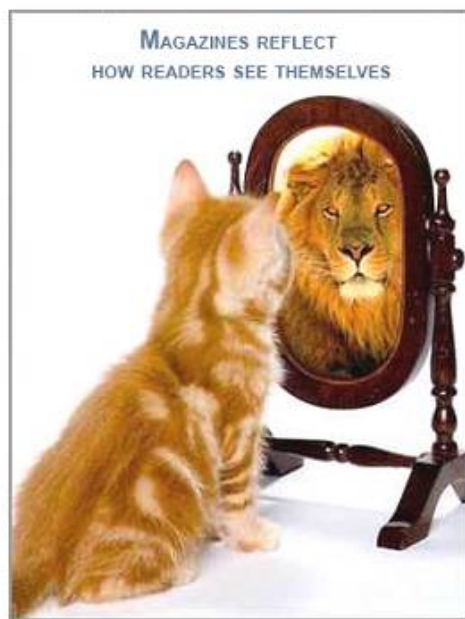
8

IMPORTANT CONTENT

- ▶ People, event & society
- ▶ News & boulevard
- ▶ Fashion
- ▶ Pleasure & gourmet
- ▶ Cars
- ▶ Living & gadgets
- ▶ Health & beauty
- ▶ Travel
- ▶ Art

 No political news or topics at all.

READERS

- ▶ Readers choose magazines which match their own special interests and outlook.
- ▶ Readers find titles which connect with the personal self.
- ▶ Readers develop a personal relationship with a magazine. When a magazine closely chimes in with a reader's self-image, there is a high level of identification with the magazine.
- ▶ There is a feeling of ownership, that this is "my magazine", an informed friend, and "That my magazine helps me to become the type of person I want to be ...
- ▶ ... and to introduce myself to people I'd like to talk to."
- ▶ Readers look forward to spending relaxing moments reading "my magazine".

WELCOME TO THE CLUB!

A magazine helps readers to ...

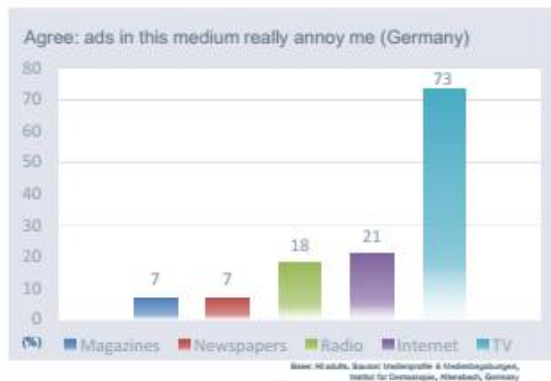
- ▶ ... have something to say.
- ▶ ... to know what's "in", what's "out".
- ▶ ... be an sought after conversation partner on all social levels.
- ▶ ... be an interesting person.
- ▶ ... be better informed and communicate better.
- ▶ ... dress fashionably.
- ▶ ... stay up to date on trends.
- ▶ ... have cachet.

It's not a big investment to be a member of the club.

MAGAZINE BENEFITS

- ▶ Ads in magazines are more welcome to readers than in any other medium.

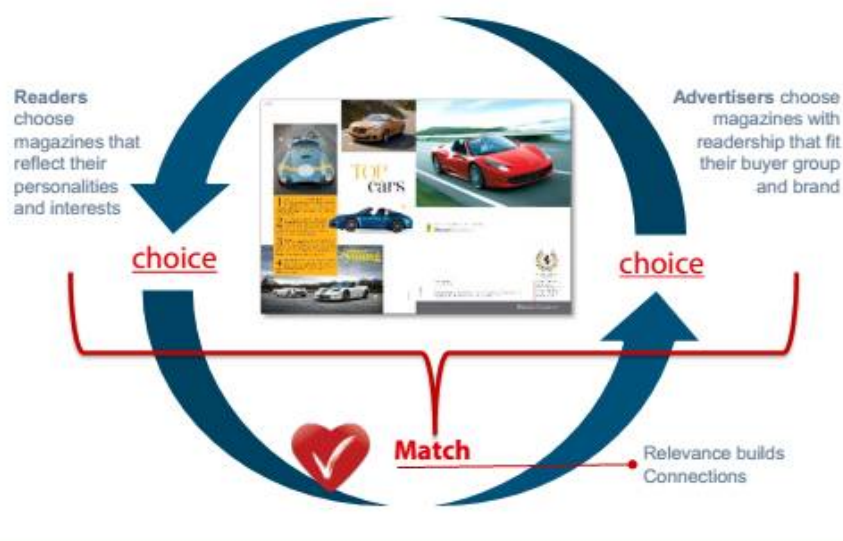

- ▶ In the digital age analog magazines are mobile.
- ▶ Enjoying a magazine doesn't disturb anybody.
- ▶ It's really easy for readers to savour the "magazine moment" – "me time", a treasured, absorbing and usually relaxed experience.

THE PERFECT DATING ARRANGEMENT

- ▶ Magazines are unique in the extent to which ads are welcomed by the audience
- ▶ It's a virtuous circle

Media Matchmaker: It's About Relationships. Magazine Publishers of Australia 2009

PRINT AND INTERNET

- ▶ Websites and print are complementary. Readers find it natural to use both platforms of a magazine brand, looking for different kinds of information on each media channel.
- ▶ The distinction (in part) lies in printed magazines being used for pleasurable relaxation and inspiration, while websites are primarily sources for targeted information-seeking and news.

HOW TO BE SUCCESSFUL

- ▶ Define a promising positioning based on what you (or better research) see in potential audience (demographics, age, income, education).
- ▶ Is there a market big enough to support the magazine?
- ▶ Are there subscribers willing to pay for such a magazine? And how much are they willing to pay?
- ▶ Are advertisers interested in reaching this market and willing to pay for ads to do so?

FACTORS OF FAILING

- ▶ Poor magazine focus/positioning
- ▶ Under capitalization
- ▶ Over-estimation of circulation
- ▶ Over-estimation of advertising revenue
- ▶ Lack of focused editorial concept
- ▶ Lack of "mission"
- ▶ Overstaffing
- ▶ Lack of significant advertising base
- ▶ Poor management

CONCLUSION

- ▶ Success is possible but comes at a cost.
- ▶ Have highly relevant content for your target audience.
- ▶ Circulation and demographics are the key to long-term success.
- ▶ Be sure of positioning advertising appeal.
- ▶ At least have financial buffer to go a few issues before break even.

Michael Ruiss Master Class at Lesya Ukrainka Eastern European National University

Born 1978 in Frankfurt am Main, Germany. In 2000 he founded the biotechnology company humatrix AG (www.humatrix.com) and was appointed CEO. Since 2005 Managing Director and publisher of TOP Magazin Frankfurt Rhein-Main (www.top-frankfurt.de).

Order of Merit for International Cooperation in Journalism (WIUU); Dragomanov Medal for European Communications (NPU); Frankfurt Founder's Award.

DOWNLOAD THIS LECTURE
<http://www.ruiss.com/cesesp>

FACEBOOK
facebook.com/ruiss

LINKEDIN
de.linkedin.com/in/ruiss

TWITTER
twitter.com/mruiss

WEBSITE
www.top-frankfurt.de

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

THESES

Andrzej Zybała
Warsaw, Poland

PUBLIC POLICY AND EVALUATION: POLISH EXPERIENCES

I. The leading point I would like to make relates to the cultural matters in evaluation practice. I intend to emphasize the importance of evaluation as a way of improving effectiveness in public sector including public education, but at the same time I try to indicate how difficult it is to introduce it as a essential activity (as a crucial factor in every day practice of the public sector). The point is that many civil servants tend to treat it as a boring, bureaucratic burden. What is worse, many politicians tend to treat as a dangerous procedure which may reveal true results of policies they formulate and launch.

Let's take a look at Greece. A few years ago this country plunged into the huge crisis. The researchers established that Greece's handling with evaluation has been very poor. The Greek administration and ruling class regarded it as a bureaucratic burden, not as a crucial factor for development. Probably there is a strong relation between the crises which began within the public sector and a poor handling of evaluation.

OECD experts say «there is no tradition of evaluation in Greece, the system is still unprepared to undertake large-scale evaluations because of the limited professional expertise of those with responsibility to evaluate. Other obstacles may be a sense of unfairness perceived by those being evaluated, excessive bureaucratic demands on schools, lack of resources to implement evaluation policies, or inadequate dissemination of evaluation results by the media» [Strong Performers and Successful Reformers in Education, 2011, p. 46].

II. Poland and Ukraine face the similar challenges - how to introduce the evaluation procedures to policymaking in order to make sure it is a crucial factor for development and how to introduce it in a proper way and how to do it quickly and effectively. To be sure, this is going to be very complex process. A lot is at stake. Every country should have the precise strategy and be able to plan every step in the right direction.

In Poland we have rather mixed experience. We can see much talk about how important evaluation is and not much in practice. Only UE funded projects or programs get evaluated as a obligatory procedure introduced by the European Commission.

There are many deeply rooted barriers:

- politicians hate it very much,
- civil servant don't like it and don't understand the true meaning of it,
- average citizens don't pay much attention to it,
- the media don't care about it.

Poland lacks leaders who would be determined to promote evaluation procedures and a culture of evaluation as a method of getting better outcomes for citizens or better value for public money.

The main problem appears to be the political culture. The ruling class seems to be opposed to employing evaluation procedures (as external and independent thing) because they don't want its policies to be evaluated. They don't trust it self. That's why they are not interested in developing a culture of evaluation.

What's a culture of evaluation?

It's mainly about a natural inclination to analyzing values which are drawn out of public money and a whole range of public programs. This is a situation when civil servants, politicians, regular citizens are deeply motivated to analyze and debate the results in order to improve them. In other words, it is, to much extent, about analytical culture.

Having said that we can accept that the evaluation is much about analyzing the outcomes in the public sector. In my opinion the public officials will start evaluating its work (results) on the systemic basis, if they have a natural tendency to analyze on daily basis.

Secondly, the culture of evaluation will be success if we truly desire to improve things in the public sector and improve the quality of public services designed for citizens.

The evaluation creates a fantastic opportunity to get more values for money spent. Whatever public officials do using public money they can provide with various

values. They can build more kilometers of roads spending the same amount of money if they have the potential to analyze things which are associated with evaluation and if they know their work will be evaluated.

Teachers can improve its results in teaching if they begin to seek better methods of teaching through analyzing, reading magazines, research reports etc.

We need to build a culture of analyzing challenges, seeking better ways of doing things. And that leads us to the culture of evaluation.

But there is still a important issue we face at – how to motivate citizens and civil servants to analyze public problems and public values and want to improve results in the public sector and meet citizen's needs.

Of course much depends on how we start educating people about evaluation and its true meaning. OECD put it that way: «The effectiveness of evaluations and assessments depend, to a large extent, on the skills of those who design and undertake evaluation activities and of those who use the results. Since evaluations can have significant consequences for those assessed, it is important to develop competencies and define responsibilities for successful feedback mechanisms in the evaluation process» [Strong Performers and Successful Reformers in Education, 2011, p. 45].

The important step would be directed at developing evaluation capacity and skills to assess it. On this basis every public institutions should possess its strategy referring to pursuing a culture that understands and appreciates the value of evaluation efforts. There is an interesting term – organizational culture. Every agency has something like that. But sometimes it is not mature enough to effectively promote evaluation as a factor for development.

Reference:

Strong Performers and Successful Reformers in Education. Education Policy Advice for GREECE, OECD 2011.

Ganna Kisla
Kyiv, Ukraine

EVALUATION-RESEARCH IN THE EDUCATIONAL SPACE

The scientific term «evaluation» appeared in the late 60's and early 70-ies of XX century in the social sciences as a method of evaluating the effectiveness of the experimental activities on the basis of receipt and analysis of empirical data. The international scientific community has different research strategies of evaluation. Evaluation is the systematic assessment of the importance of the subject. Evaluation is a methodological area where there are a range of estimates to the ability to manage.

Assessing have social processes, social action and social interaction. Evaluation of a balanced valuation of a particular activity or facility on the basis of accepted methods and criteria. Evaluation is the result process of the socialization. The purpose of the evaluation process is the knowledge, understanding and development [Korporowicz, 2009]. Evaluation is the systematic study and evaluation of the object in order to identify and develop their «utility» and «quality factor» [Wikipedia].

Evaluation of Education is an integrative activity that covers all the areas of evaluation and analysis with the definition of the quality of students and the quality of educational systems on the basis of statistics education. As a result, it promotes positive change and improve the quality of teaching. Features assessment: high purpose, informational content and predictability, which is achieved due to the transition to the use of standardized educational measurement: standardized assessment instruments and procedures, standardization of methods of statistical processing of the results, the analysis of approaches to the interpretation of the data. Evaluation of Education is seen as a holistic assessment and control evaluation. This analysis system that provides information on the state of education [Research Methods].

Typology evaluation-research. Evaluation is an external and internal. External evaluation of this study, this monitoring and evaluation of high school subjects.

External factor is the International Certification. The peculiarity of the external evaluation of education quality is openness and transparency, availability of results to interested persons and organizations. External and internal markers assessment is evaluating the quality of education, evaluation of innovative teaching methods, evaluation of social order in the labor market. Internal evaluation is to monitor the quality of education research within the same institution. This allows you to evaluate the quality of educational programs, the effectiveness of innovative teaching methods. Assessing fundamentally linked to the setting of a positive improvement. Empirical research – the basis of modern concepts of software and the quality of education.

Strategies of evaluation.

1. Development and application of existing instruments and methods of assessment. Development of the estimation procedure.
2. Planning.
3. Organization of monitoring the quality of training on a representative sample for independent monitoring and evaluation procedures.
4. Using the principles of analysis: frequency, independence, standardization and statistical interval scale level.
5. The independent nature of the evaluation process.
6. Comparative analysis of achievements, make informed decisions about how to improve the learning process.

Evaluation-study presented jointly by the various countries to develop common approaches to the assessment of learning outcomes and conduct international comparative studies that provide valuable information about the state of education. Independent expert produces an external evaluation, the basic development of evaluation criteria, evaluation procedures ranking educational institutions.

References:

Korporowicz L. Interactive aspects of evaluation process: between analysis and animation of social change // Evaluation in the Making. Contexts and Methods / Edited by Haber A., Szalaj M. – Warszawa : Polish Agency for Enterprise Development, 2009.

Research Methods [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.socialresearchmethods.net/kb/intreval.php>

Wikipedia [Electronic resource]. – Mode of access: <http://en.wikipedia.org/wiki/Evaluation>

Wilde J., Sockey S. Evaluation Handbook, Evaluation Assistance Center-Western Region [Electronic resource]. – Mode of access: <file:///Users/morganenriquez/Desktop/untitled%20folder/BE020502.webarchi>.

Svitlana Tsilyurik
Kyiv, Ukraine

TOPICALITY OF EVALUATION OF EDUCATIONAL SPACE IN THE CONTEXT OF UKRAINIAN SOCIETY

At the beginning of the XXI century the Ukrainian society was hard put to the social and political state due to the internal contradictions and external influence. The complicated social processes which occurred due to the current situation require new approaches to examining, analysis and searching of possible ways out of the situation occurred. The sphere of education is especially important in the development of modern Ukrainian democratic society.

The educational environment as the phenomenon providing the interaction of the human and society which accompanies a person during whole life requires new approaches to learning. One of such new approaches to the understanding and reflection of values in society in general and in the educational environment in particular is the evaluation. The new approach allows to reconsider the system of social relations in the educational environment, to specify the character of the relations between the society and social institutions connected with the satisfaction of the social educational requirements.

Through the reflection of values the evaluation allows to find new possibilities for interaction of all participants of the educational process, to open the area for the secure, use and activation of the creativity of the participants of the educational process.

The process of evaluation searching the changes of the society values and reflecting them makes it possible to get new ideas promoting the development both the educational and the society in general.

The social institute of education provides the society with the people ready for the full operating in the society. Nevertheless nowadays the educational degree is not the separate stage of a human's life, now the process of education, self-study, obtaining of new knowledge accompanies a human during the whole life. In order this process to be effective it must correspond to the requirements on the society on one hand and to be adjustable to the society's perception. The balance between the needs and their implementation in the educational process may be achieved through the evaluation value-conscious approach.

The changes in the process of education require attentive and careful actions. The future of the modern Ukrainian democratic society depends on the changes in the educational environment and on the state.

At the same time the system of education must create the modern high-leveled professionals already now giving the possibility to implement their knowledge and abilities and to work for the perspective of the developed democratic Ukrainian society. To specify the necessary changes in the educational process corresponding the needs of modern times and showing the vectors for development of the democratic society.

The evaluation as the social process of the democratization of the society is the innovative approach to the appropriate changes in the society in general and in the educational process in particular. Through the values reflection, analysis of new social events and use of the developmental approach to them it will be possible to create new essentials for the development of the society.

The entering upon the development process will provide brand new educational services, new facilities and intensities of the educational information; will influence the infrastructure of the education.

The new changes in the Ukrainian educational field must correspond to the requirements and standards of the modern education in European countries. The involvement of the European experience and its successful implementation requires accounting these changes and the peculiarities of the Ukrainian society. In order to create the competitive professionals according to the European requirements but taking into account the Ukrainian mentality expressed in the National and cultural values it is necessary to address the development as the systematic examination of values. According to the development process the activity in the educational area must be organized.

Oleksandr Korotych

Kyiv, Ukraine

UKRAINIAN SCHOOLS IN THE USA: SPECIFICS AND FUNCTIONS

We must add to the proposed topic that Ukrainian scientific and educational space is not only limited by the border of Ukraine. Ukrainian educational organizations are located all over the world. Having in the focus of our scientific work Ukrainian ethnicity in the USA we would like to give a quick look about the traditions of the Ukrainian schooling in the polyethnic society of America.

Known fact that school is one of the most important social communities in which all children are included since compulsory education is enshrined in international law. But if we are talking about ethnic schools we see no law that requires students visiting them. There are many different reasons why parents want children to be members of the ethnic schools and we should name few of them: 1) wish to get children acquainted with the culture and traditions of their ethnic motherland; 2) give them an opportunity to learn the native language; 3) provide them a chance to be in the company of children with the same ethnicity. That is why Ukrainian schools in the USA are popular in the environment of persons with the Ukrainian ancestry for the last 120 years (first Ukrainian school was founded in 1893 in Shamokin city, Pennsylvania). It is a known fact that Ukrainian ethnic groups are willing to preserve its ethnicity and translate for the future generations.

That also determines a structure of the Ukrainian schooling in the USA. Besides traditional Saturday and Sunday schools, where students learn native language, literature and culture of Ukraine, there are also four types of schools: 1) schools, which are taught in Ukrainian; 2) schools, where students study Ukrainian subjects among others; 3) secondary schools, which taught Ukrainian language; 4) schools

where Ukrainian is taught as an optional subject. Also in the USA there are few kindergartens with Ukrainian-language group.

All of the Ukrainian elementary and secondary schools in the USA are financed by Ukrainian Greek Catholic Church and Ukrainian Orthodox Church. As of 2011, in the US there were 40 Ukrainian schools with over 2,500 students [Teacher...]. All of the schools are controlled by the Educational Council of the Ukrainian Congress Committee of America. The Council's main goals are: translation of knowledge of Ukrainian language, support for Ukrainian education and stimulation of interest in the culture and traditions of the Ukrainian people. Educational Council is also publishing text-books (around 30 titles), approves and develops educational programs, issues the educational certificates and takes care of teacher training.

Since Ukraine's independence, the Council has established a close working relationship with Ukraine's Ministry of Education and many of its publications serve as basic texts of study in Ukraine. They also closely with the Ukraine's Ministry of Culture, Prosvita Society, universities, libraries and other educational institutions throughout Ukraine. Thousands of textbooks have been disseminated throughout Ukraine, free of cost [Educational...].

We can conclude that the wide network of Ukrainian schools in the USA has a good base of teaching methods; its textbooks are modeled like first-class American text-books and it has century of a teaching experience. That is why educational exchange between Ministry Of Education And Science Of Ukraine and Ukrainian Congress Committee of America should be intensified during the process of modernization of the system of secondary education in Ukraine.

References:

Teacher conference. MIST-online: Ukrainian Weekly for the whole world. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://meest-online.com/?p=1004>

Educational Council. Ukrainian Congress Committee of America, 2014. [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.ucca.org/index.php?option=com_content&view=article&id=15&Itemid=13&lang=en

Lyudmyla Savenkova
Kyiv, Ukraine

EVALUATION INSTRUMENTAL RESOURCES: ELECTRONIC SEARCHING SYSTEMS

Worldwide computer network, on a twenty-four hour basis offers free access to giant, continually supplemented and modified files of information in all educational branches and scientific directions. Internet, mobile communication, multimedia enchant young people like a main line which leads them to information society. Modern investigations attract the scientists' and practitioners' attention to all components of informational process and their influence on effectiveness of international scientific and educational communications. Absence of access to worldwide information-search systems and non-availability of skills to operate with certain technologies confine professional possibilities of any expert, cutting down his/her progressive tendencies in educational and scientific activity. Information environment should satisfy personal needs in successful social adaptation, professional formation and development. Traditional work with document fixed information in modern scientific and educational environment actively added with informal non-documented channels of dissemination of information (social nets, Blogs, Skype communication, television, video-conferences and etc.) provide for immediacy, selectivity, addressness and quick feedback. Today scientist is interested in not only in information about articles in indexed journals but in citation and research results in social nets, website, and blogs. Such kinds of instrument are supposed to allow deeper and more objectively evaluate every researcher's intellectual contribution, search the researching development.

World information space consists of information infrastructures, separate organizations, communities, states, technologies and common communication rules in interaction. Creation of common rules for forming, registration, storage, and usage

of information resources and data base formats and protocols for providing interactive for all subjects of information communication in society is the important direction function and development of search electronic systems. The new RDA (Resource Description and Access) is a bright example of such work. The RDA contains instructions and administration principles for description and access to resources and serves the exchange and effective data-base administration on international level. It is difficult to forecast strategic acts in the quickly changed world, where social institutions are unavailable to draw up long-term plans. But, of course, the solving for such problems is used west social technology - Foresight. This approach allow to expert group to find out the dominant trends, arrange priorities and form the general vision, common «road-map» for future development. Without full information support is not possible in full measure to use this activity.

According to the results of independent survey, organized by British government, the citizen-centered communicative model, based on the conclusion that all information addressed to the citizens should concern the facts which are important for the people, but not important from the point of view of the government. Such model it is possible to propose for information institutions. We should take pains to breed the need and habit to apply for information service for their benefit.

References:

Граут-Сміт Т., Побережська Л., Гуменюк Л. Сучасна урядова комунікація : приклад Великої Британії // Запровадження комунікацій у суспільстві : зб. статей за результатами круглого столу «Запровадження світових стандартів комунікацій між владою та громадськістю – план дій для України». – К., 2009. – С. 15-19.

Новий стандарт каталогізації Resource Description and Access (RDA) // Пан бібліотекар : блог про бібліотечну справу та інформаційні технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://panbibliotekar.blogspot.com/2014/06/resource-description-and-access-rda.html>

Рубан І. Пріоритети державної політики в сфері розбудови національного інформаційного простору та інформаційного суспільства // Запровадження комунікацій у суспільстві : зб. статей за результатами круглого столу «Запровадження світових стандартів комунікацій між владою та громадськістю – план дій для України». – К., 2009. – С. 12-14.

Соколов А. В. Год культуры в эпоху информатизации // Библиотековедение. – 2014. – №1. – С. 16-22.

Devlin F., Stratton J. Evolving Models of Reference Staffing at the University of Kansas Libraries // Research Library Issues : A Report from ARL, CNI. And SPARC. – 2013. – № 282. – P. 21-26.

Anna Yurieieva
Kyiv, Ukraine

POPULARIZATION OF WORLD-WIDE SCIENTIFIC RESOURCES BY UNIVERSITY LIBRARY

*I Pad and other mobile / portative devices epoch has changed
A library forever and made a pedagogue – librarian's
rolean important leader for all society.*

D. O'Connell

World libraries have a great work experience with their patrons, offering them approximately all spectrum possible library services. Statistics describing the results of library worker activity is impressive. For example, «...60% of Great Britain population has reader's ticket», «...in the USA libraries provides the program «Computer literacy from the cradle to grave». It is known that every university begins from the library. We took the epigraph to our thesis the words by D. O'Connell, in which above all the words «pedagogue – librarians» attracted our attention. The significance of the phrase we took without any scruples. Due to world-wide net, social nets Facebook, Linked in and others it has become possible to communication for librarians in around the world. The most important thing is experience exchange, discussing the hot problems (for example «eBooks providing» which were initialized by Erik Christopher (Contributing Analyst, GigaOM, USA), Usage of eBooks and «The War between 'Authors' and Writers») stimulate the improving and developing library's work, especially university's one. Students prefer the modern devices usage to printed books, periodic journals, research articles and other scientific sources to get information. We should understand that such changes are irrevocable. That's why contemporaneity put the highclaims to a university

library: orient their activity in accordance with modern society's needs. University library as a structural part of educational establishment should be among the important executives of main educational institution's problem: breeding and training of high-qualified expert capable of critical thinking, finding out information, analyzing it, proving his/her scientific thoughts, maintaining then in theory and practice, and in future – to solve the important decisions. As a part of university a university library should not only keep up to date, but it should pass ahead of it. It is impossible to imagine a university library without implementing into its work of modern information technologies: E. Krivonosova defined them as an aggregate of methods, production processes, program and technical tools, combined in one technological complex with the aim of collecting, creating, storage, increasing, processing, searching, withdrawal, copying and spreading of the information.

Created instruments capable to provide quick and effective access to knowledgescattered through different sources require from pedagogue-librarian high qualification. The key-tasks for library worker in the process of experts' training are qualified help in teaching to work with literature, information, in finding out the possible ways for searching, analyzing, and conception's gradual emergence.

Using modern information technologies, websites, social netslike Facebook and others, National Pedagogical Drahomanov University Research Library has the experience of co-operating with virtual Reading Hall of State Library of Russia (it is 620 thousands of full text monographs and dissertations), Alexander Street Press (the UK), IEEC, BiblioTech (6000 thousands of eBooks), propose the open access to database of the Institute of Modern Art's Problems. There is a inter library subscription(ILS) which provide into constant usage copies of some articles and fragments from books, journals, newspapers from other library funds, and provides electronic delivery of documents. Agreement signed with Bavarian State Library assists the access to library repositories of NPDU. Postgraduate students and professors had the trial access to Web of Science of Thompson Reuters. Our library's work is directed on widening of world resources usage and improving the quality of university education.

References:

Кривonosova E. Г. Вызов перемен: информационно-образовательная среда современного вуза // Медиатека и мир. – 2013. – № 3. – С. 24-27.

Новини // Наукова бібліотека НаУКМА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.ukma.kiev.ua/>

Новини // Наукова бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.npu.edu.ua/>

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

ІЗ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ СЕМІНАРУ

**FROM THE TECHNOLOGY
OF THE SEMINAR'S PREPARING**

ЗАПРОШЕННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ЛИСТИ

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

Центр евалюації науково-освітніх
та соціальних програм

м. Київ, вул. Симона Петлюри, 3/29
тел.: +38 (044) 400 99 37

**Доктор історичних наук, професор,
проректор з навчальної роботи
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки
Світлана Гаврилюк**

Шановна професор Гаврилюк,

запрошуємо Вас взяти участь в інноваційному семінарі «Евалюація освітнього простору», який спільно організують Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки та Інститут соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Семінар проходитиме 27-29 серпня 2014 року у комплексі «Гарт» Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Волинська область, озеро Світязь).

Про Вашу участь у семінарі прохання повідомити до 20 червня 2014 року.
Інформаційні матеріали додаємо у долучених файлах.

**З повагою,
професор Володимир Євтух**

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

Центр евалюації науково-освітніх
та соціальних програм

м. Київ, вул. Симона Петлюри, 3/29
тел.: +38 (044) 400 99 37

**Кандидат соціологічних наук, викладач
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка
Богданна Гвоздецька**

Шановна пані Богданно,

інформуємо Вас, що інноваційний семінар «Евалюація освітнього простору», який спільно організують Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки та Інститут соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, відбудеться 27-29 серпня 2014 року.

Семінар проходитиме у комплексі «Гарт» Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Волинська область, озеро Світязь).

Про Вашу участь у семінарі прохання повідомити до 20 червня 2014 року.

Інформаційні матеріали додаємо у долучених файлах.

**З повагою,
професор Володимир Євтух**

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

**Центр евалюації науково-освітніх
та соціальних програм**м. Київ, вул. Симона Петлюри, 3/29
тел: +38 (044) 400 99 37

Professor, Dr. Erhard Wiehn*Dear professor Wiehn,*

we inform You about the innovative seminar "Evaluation of Educational Space", which is organized by the Center for Evaluation of Scientific-Educational and Social Programs, the Lesya Ukrainka Eastern European National University and the Institute for Sociology, Psychology and Social Communication of the National Pedagogical Dragomanov University.

The Seminar takes place 27-29 August 2014 in the Recreation Complex "Hart" of the Lesya Ukrainka Eastern European National University (Volynska Oblast' (Region), Lake Svityaz').

Information materials are in attached files.

Sincerely,
prof. Volodymyr Yevtukh

Запрошення надіслані:

Андерсоне Рудіте (Рига, Латвія)
Гаврилюк Світлана (Луцьк, Україна)
Гунцінгер Морітц (Франкфурт-на-Майні, Німеччина)
Жибала Анджей (Варшава, Польща)
Жогла Ірена (Рига, Латвія)
Каплун Марія (Харків, Україна)
Коваліско Наталія (Львів, Україна)
Корпоровіч Лешек (Краків, Польща)
Коцан Ігор (Луцьк, Україна)
Подляшаник Василь (Луцьк, Україна)
Руісс Міхаель (Франкфурт-на-Майні, Німеччина)
Рутка Луція (Рига, Латвія)
Савенкова Людмила (Київ, Україна)
Хижняк Лариса (Харків, Україна)

Інформаційні листи надіслані:

Андрущенко Віктор (Київ, Україна)
Біскуб Ірина (Луцьк, Україна)
Блок Йорн Хендрік (Німеччина)
Буше Домінік (Одензе, Данія)
Він Рой Едгард (Констанц, Німеччина)
Волгін Сергій (Луцьк, Україна)
Гвоздецька Богданна (Дрогобич, Україна)
Гула Наталія (Київ, Україна)
Гурець Олександр (Київ, Україна)
Данилюк Іван (Київ, Україна)
Зайнчківська Ірина (Київ, Україна)
Засекіна Лариса (Луцьк, Україна)
Кісла Ганна (Київ, Україна)
Коротич Олександр (Київ, Україна)
Кострицька Алла (Київ, Україна)
Крячко Володимир (Київ, Україна)
Кузнєцов Ілля (Луцьк, Україна)
Литвинюк Людмила (Луцьк, Україна)
Мазурик Олег (Донецьк, Україна)

Мацюк Зоряна (Луцьк, Україна)
Мельник Дмитро (Луцьк, Україна)
Мостенець Сергій (Луцьк, Україна)
Моцек Станіслав (Варшава, Польща)
Павліха Наталія (Луцьк, Україна)
Палиця Ігор (Луцьк, Україна)
Рик Сергій (Переяслав-Хмельницький, Україна)
Рогач Оксана (Луцьк, Україна)
Солов'яненко Світлана (Козин, Україна)
Соловійова Надія (Українка, Україна)
Сухомлин Олександр (Луцьк, Україна)
Сюсель Юлія (Київ, Україна)
Теленчук Надія (Київ, Україна)
Токарський Василь (Луцьк, Україна)
Удо Рауін (Франкфурт-на-Майні, Німеччина)
Федонюк Сергій (Луцьк, Україна)
Фіщук Володимир (Луцьк, Україна)
Хаас Аксель (Німеччина)
Харкевич Юрій (Луцьк, Україна)
Цилюрик Світлана (Київ, Україна)
Цьось Анатолій (Луцьк, Україна)
Шалай Мачей (Варшава, Польща)
Штена Сергій (Київ, Україна)
Щерба Галина (Львів, Україна)
Юреєва Анна (Київ, Україна)
Янчук Анатолій (Шацьк, Україна)
Яскула Сільвія (Ломжа, Польща)
Яцишин Михайло (Луцьк, Україна)
Яцишина Наталія (Луцьк, Україна)

ПРЕС-РЕЛІЗ

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

Прес-анонс

Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм започатковує серію семінарів з евалюації

27-29 серпня 2014 року на озері Світязь (Шацькі озера, Волинська область) у співпраці зі Східноукраїнським національним університетом імені Лесі Українки, Інститутом соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова стартує перший семінар «Евалюація освітнього простору». У роботі семінару візьмуть участь провідні вітчизняні і зарубіжні науковці та експерти з евалюації, лідери освітніх громадських організацій, підприємці, журналісти, освітні інноватори, які прагнуть:

- формування евалюаційної культури в Україні
- покращити ефективність української освіти через впровадження інноваційних інформаційних та ресурсних технологій
- застосування новітніх освітніх підходів та платформ
- розвитку евалюаційних інструментів оцінювання якості освіти та фахового супроводу соціальних програм
- дати імпульс освіті через Інтернет
- створення нових ефективних інтегративних освітніх мереж (систем).

На семінарі виступить відомий польський експерт з евалюації Лешек Корпоровіч, доктор соціологічних наук, професор Ягеллонського університету. Також буде репрезентовано ідею першого в Україні наукового журналу «Евалюація», зміст якого міститиме інформацію про практичний досвід та ефективні інструменти евалюації у зарубіжному, а також вітчизняному науковому просторі.

До роботи семінару можуть долучитися доповідачі, експерти, партнери, медіа та блогери, а також усі зацікавлені.

Про організаторів:

Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм (Київ) був створений у 2008 році як громадська організація із фахівців у галузі соціальних наук та адміністрування. Детальніше на сайті www.evaluation.com.ua

Східноукраїнський національний університет імені Лесі Українки розташований у м. Луцьк. Був заснований у 1940 році. Розлогу інформацію див.: www.eenu.edu.ua

Інститут соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова був створений у 2007 році. Детальніше див.: www.ispu.npu.edu.ua

Контакти**Доповіді та участь****Партнерство та спонсорство**

Володимир Євтух
yevtukh@ukr.net
+380 67 466 78 53

Інформація для медіа

Володимир Крячко
volodymyr.kryachko@gmail.com
+380 98 071 58 59

PRESS RELEASE

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

CENTER FOR EVALUATION OF SCIENTIFIC-EDUCATIONAL AND SOCIAL PROGRAMS STARTS A SERIES OF SEMINARS ON EVALUATION

27-29 August 2014 at the lake Svityaz' (Shatski Oзера (Lakes), Volynska Oblast' (Region)) in cooperation with the Lesya Ukrainka Eastern European National University, the Institute for Sociology, Psychology and Social Communications of the National Pedagogical Dragomanov University organize the first seminar "Evaluation of Educational Space". The seminar will bring together the leading Ukrainian and foreign scientists, as well as evaluation experts, leaders of educational NGOs, entrepreneurs, journalists, educational innovators, who aspire to:

- form the evaluation culture in Ukraine
- improve the efficiency of Ukrainian education through the implementation of innovative information and resource technologies
- applicate new educational approaches and platforms
- develop the evaluation tools for assessment of the quality of education and professional support of social programs
- promote the education through the Internet
- create new effective integrative education networks (systems).

The well-known Polish expert of evaluation, doctor of Sociological Sciences, professor of the Jagiellonian University Leszek Korporowicz will take the floor at the Seminar. The idea of the first in Ukraine scientific journal "Evaluation", the content of which will contain the information about practical experience and effective tools of evaluation in the foreign and Ukrainian scientific space will be presented.

The speakers, experts, partners, media and bloggers, as well as all interested in the work of the Seminar may join.

About the organizers:

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs was established in 2008 as non-governmental organization (NGO) of specialists in the field of social sciences and administration. Details on the web-site www.evaluation.com.ua

The Lesya Ukrainka Eastern European National University is located in Lutsk. It was founded in 1940. More information: www.eenu.edu.ua

Institute for Sociology, Psychology and Social Communications of the National Pedagogical Dragomanov University is functioning from 2007. Details: www.ispu.npu.edu.ua

Contacts:**Papers and participation, partnership and sponsorship:**

Volodymyr Yevtukh
yevtukh@ukr.net
+380 67 466 78 53

Information for media:

Volodymyr Kryachko
volodymyr.kryachko@gmail.com
+380 98 071 58 59

ПРОГРАМА

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

Інноваційний семінар
“Евалюація освітнього простору”

Озеро Світязь, Волинська область
27-29 серпня 2014 року

Озеро Світязь, Волинська область, 27-29 серпня 2014 року

Мови семінару: українська, англійська

Група проектного забезпечення:

Світлана Гаврилюк (Луцьк, Україна); **E-mail:** romir1991@yandex.ua

Олександр Коротич (Київ, Україна); **E-mail:** korotich@i.ua

Юлія Сюсель (Київ, Україна); **E-mail:** tms20082008@ukr.net

Анатолій Цьось (Луцьк, Україна); **E-mail:** tsos@ukrpost.ua

Анна Юреєва (Київ, Україна); **E-mail:** uranna@ukr.net

Дизайн:

Олександр Коротич (Київ, Україна); **E-mail:** korotich@i.ua

Арт-консультування:

Світлана Солов'яненко (Козин, Україна); **E-mail:** sveta076@gmail.com

Група логістики:

Зоряна Мацюк (Луцьк, Україна); **E-mail:** zorienka@mail.ru

Василь Подляшаник (Луцьк, Україна); **E-mail:** post@univer.lutsk.ua

Анатолій Янчук (Світязь, Україна); **E-mail:** zorienka@mail.ru

Юридичний супровід:

Надія Соловійова (Українка, Україна); **E-mail:** sheff6060@yandex.ru

Медичне забезпечення:

Алла Кострицька (Київ, Україна); **E-mail:** a.kostryska@gmail.com

Пропозиції:

Володимир Крячко (Київ, Україна); **E-mail:** evaluation.com.ua@gmail.com

Анна Юреєва (Київ, Україна); **E-mail:** uranna@ukr.net

Під патронатом Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи (Президент Асоціації – Віктор Андрущенко)

Ідея семінару:

Ініціювання процесу формування евалюаційної культури в Україні як чинника у визначенні цінності наукових та освітніх програм і проектів, які пропонуються для виконання в Україні, а також окреслення ролі евалюації у демократизації освітнього простору України

Час проведення:

27-29 серпня 2014 року

Локація:

Комплекс «Гарт» Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (озеро Світязь, Волинська область)

Мобілізатори семінару:

Володимир Євтух – член-кореспондент НАН України (Київ, Україна)

Ігор Коцан – доктор біологічних наук (Луцьк, Україна)

Володимир Крячко – кандидат соціологічних наук (Київ, Україна)

Сільвія Яскула – доктор педагогіки (Ломжа, Польща)

Засновники:**C*E*S*E*S*P**

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

«Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм» (Київ, Україна) був заснований у 2008 році як громадська організація із фахівців у галузі соціальних

наук та адміністрування. Основними його завданнями є підготовка, оцінка і супровід науково-освітніх та соціальних програм, а також дослідницьких проєктів, які фінансуються за рахунок державних і спонсорських коштів; формування евалюаційної культури в Україні; проведення досліджень у сфері евалюації, навчання, підготовки магістерських програм та консультування дослідницьких проєктів; супровід здобуття магістерського та докторського («Ph.D.») ступенів у зарубіжних університетах; розробка пілотних магістерських програм у соціальних науках та адмініструванні; організація навчань, курсів, тренінгів для менеджерів програм та проєктів, науково-практичних семінарів, конференцій, «круглих столів»; консультування щодо публікацій у європейських та американських наукових виданнях.

Контакти:

Адреса: м. Київ, вул. Саратівська, 20

Телефон: +38 (044) 400 99 37

Сайт: <http://evaluation.com.ua/>

Twitter: @ukrevalcenter

E-mail: evaluation.com.ua@gmail.com

«Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки» (Луцьк, Україна). Свою історію навчальний заклад почав від 1940 року, коли було утворено Луцький державний учительський інститут. 24 серпня 2012 року Волинський національний університет імені Лесі Українки перейменовано у Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Структура університету включає 7 інститутів (інститут соціальних наук, інститут мистецтв, інститут фізичної культури та

здоров'я, педагогічний інститут, інститут філології та журналістики, інститут іноземної філології, інститут економіки та менеджменту), 9 факультетів (математичний, фізичний, хімічний, біологічний, географічний, юридичний, історичний, психології, міжнародних відносин), навчально-науковий центр післядипломної освіти, підготовче відділення, 75 кафедр із фаховим професорсько-викладацьким складом. Також одним зі структурних підрозділів СНУ імені Лесі Українки є Коледж технологій, бізнесу та права (з 2009 р.). При університеті діють Науково-дослідний інститут Лесі Українки, інформаційний центр ЄС, Інститут Польщі, інформаційно-консультаційний пункт Центру кар'єри, Центр культури і дозвілля, центр волонтерів «Довіра», музей

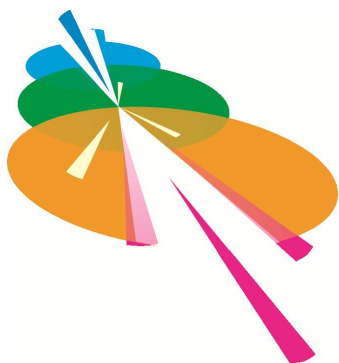
археології, музей етнографії Волині та Полісся, музей історії СНУ імені Лесі Українки тощо. У Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки здійснюється навчання в аспірантурі й докторантурі за 15 галузями наук.

Контакти:

Адреса: м. Луцьк, просп. Волі, 13

Телефон: +38 (0332) 72 01 23

Сайт: <http://eenu.edu.ua/>

«Інститут соціології, психології та соціальних комунікацій» Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна) був створений у 2007 році і на сьогодні успішно функціонує та розвивається. В Інституті здійснюється підготовка фахівців за такими напрямками та спеціальностями: соціологія («соціологія освіти», «соціальні комунікації», «евалюація науково-освітніх програм»); психологія («психологія консультування», «соціальна психологія та психотерапія», «політична психологія»). В інституті у 2009 році засновано науковий часопис «Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент». При Інституті створено Українсько-польський центр «Європейські студії», центр «Етноглобалістики», центр «Телевізійної та публічної комунікації», планується створення соціологічної та психологічної лабораторій, роботу яких буде покладено в основу «Соціально-психологічного центру» Інституту. Працює аспірантура з психологічних наук («Вікова та педагогічна психологія») та соціологічних наук («Спеціальні та галузеві соціології»).

Контакти:

Адреса: м. Київ, вул. Саратівська, 20, 2 поверх, кімната 202

Телефон: +38 (044) 400 99 37

Сайт: <http://www.ispu.npu.edu.ua/>

E-mail: ispu_npu@ukr.net

У співпраці з:

- Міжнародною дослідницькою групою «Ягеллонські культурні студії (Jagiellonian Cultural Studies)» (Краків, Польща)
- Collegium Civitas (Варшава, Польща)

Перебіг семінару:

27.08.14, середа – прибуття учасників

18.00 – знайомство учасників, тематична експрес-дискусія, дружнє спілкування

Модератори: *Морітц Гунцінгер* (Франкфурт-на-Майні, Німеччина), *Володимир Євтух* (Київ, Україна), *Наталія Коваліско* (Львів, Україна)

28.08.14, четвер

9.00 – сніданок

10.00 – слово від ініціаторів семінару: *Володимир Євтух* (Київ, Україна), *Ігор Коцан* (Луцьк, Україна)

Лейт спікери:

Лешек Корпоровіч (Краків, Польща): Наукові і практичні вартості евалюації

Морітц Гунцінгер (Франкфурт-на-Майні, Німеччина): Від початкового до кваліфікованого рівня на ринку праці в Європі – шанс просування у повному смислі слів: професійно, персонально, інтелектуально

Модератори: *Сергій Штепа* (Київ, Україна), *Михайло Яцишин* (Луцьк, Україна)

Кава-пауза

Інфоблок:

Марія Каплун (Харків, Україна): Сучасні підходи до евалюації: навіщо вони українському суспільству?

Анджеей Жибала (Варшава, Польща): Державна політика та евалюація: польські практики

Наталія Коваліско (Львів, Україна): Магістерські програми українських вузів у контексті європейської освіти: сучасний стан та тенденції інтеграції

Людмила Савенкова (Київ, Україна): Інструментальні ресурси евалюації: пошукові електронні системи

Модератори: *Світлана Гаврилюк* (Луцьк, Україна), *Світлана Циліорик* (Київ, Україна)

Майстер-клас:

Міхаель Руісс (Франкфурт-на-Майні, Німеччина): Як успішно робити публічний журнал

Вільна дискусія:

Питання до дискусії:

- Евалюація як інтергалузева дисципліна

- До якої міри евалюація може бути ефективною у супроводі соціальних змін у суспільстві?
- Чи можлива реалізація евалюації в освітньому просторі України?
- Евалюація *versus* оцінювання
- Ефективні інструменти евалюації
- Перспективи розвитку евалюації в Україні
- Інше (за пропозиціями учасників дискусії)

Форварди дискусії: *Морітц Гунцінгер* (Франкфурт-на-Майні, Німеччина), *Анджей Жибала* (Варшава, Польща), *Наталія Коваліско* (Львів, Україна), *Людмила Савенкова* (Київ, Україна), *Сільвія Яскула* (Ломжа, Польща)

До дискусії запрошуються всі учасники семінару

Модератори дискусії: *Володимир Євтух* (Київ, Україна), *Лешек Корпоровіч* (Краків, Польща), *Лариса Хижняк* (Харків, Україна)

14.00 - 16.00 – обідній час

Інтраівент:

Зустріч представників Ягеллонського університету, Латвійського університету та Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова: обговорення проектних ініціатив

16.00 - презентації:

- Презентація Центру евалюації науково-освітніх та соціальних програм (*Володимир Крячко* – Київ, Україна)
  - Презентація шкiцу журналу «Евалюація» (*Міхаель Руісс* – Франкфурт-на-Майні, Німеччина, *Юлія Сюсель* – Київ, Україна)
  - Презентація науково-освітнього проекту «Етнoенциклопедія + підручник контекстуального навчання «Етносоціологія» + Етносоціологічна школа + видання “Центри етнічних досліджень”» (*Володимир Євтух* – Київ, Україна)
  - Презентація міжнародної магістерської програми освіти для дорослих: спільний проект Латвійського університету (*Ірена Жогла* – Рига, Латвія)
  - Презентація лекції в аудиторії під відкритим небом: ідея Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (*Ігор Коцан* – Луцьк, Україна)
- Модератори:** *Богданна Гвоздецька* (Дрогобич, Україна), *Василь Подляшаник* (Луцьк, Україна)

Вечірнє зібрання:

- Спільна декларація за результатами роботи (*Анджеї Жибала* – Варшава, Польща, *Ірина Зайчківська* – Київ, Україна)
- Вручення сертифікатів (*Наталія Гула* – Київ, Україна, *Володимир Євтух* – Київ, Україна)

- Нагородження (*Моріц Гунцінгер* – Франкфурт-на-Майні, Німеччина, *Володимир Євтух* – Київ, Україна, *Ігор Коцан* – Луцьк, Україна)

- Дружнє спілкування

Модератори: *Володимир Євтух* (Київ, Україна), *Ігор Коцан* (Луцьк, Україна)

29.08.14, п'ятниця

9.00 – сніданок

Довільна програма

12.00 – від'їзд учасників

Мови семінару: українська, англійська

PROGRAM

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

INNOVATIVE SEMINAR
"EVALUATION OF EDUCATIONAL SPACE"

Svityaz' Lake, Volynska Oblast'

August 27-29, 2014

Under the Auspices of the Association of Rectors of Pedagogical Universities in Europe (President Victor Andrushchenko)

The Idea:

To initiate the formation of evaluation culture in Ukraine as the factor in determining the value of scientific and educational programs and projects, which are suggested for realization in Ukraine, as well as explication of the evaluation's role in democratization of the scientific space of Ukraine

Date:

August 27-29, 2014

Location:

Recreation Complex «Hart» of Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lake Svityaz', Volyns'ka Oblast')

Mobilizers:

Volodymyr Yevtukh – Corresponding Member of National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Igor Kotsan – Doctor of Biological Sciences (Lutsk, Ukraine)

Volodymyr Kryachko – Ph.D. in Sociology (Kyiv, Ukraine)

Sylwia Jaskuła – Ph.D. in Pedagogy (Łomża, Poland)

Founders:**C*E*S*E*S*P**

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

«Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs» (Kyiv, Ukraine) was established in 2008 as non-governmental organization (NGO) of specialists in the field of social sciences and

administration. Its main aims are: the preparation, assessment and support of scientific, educational and social programs, as well as research projects, that are financing by the state and sponsor resources; formation of evaluation culture in Ukraine; researches in the sphere of evaluation, training, development of master's programs and consulting of research projects; support for obtaining the master's and doctoral (Ph.D.) degrees from foreign universities; development of pilot master's programs in social sciences and administration; organization of studies, courses, trainings for managers of programs and projects, scientific and practical seminars, conferences, «round tables»; consulting concerning scientific publications in Europe and America.

Contacts:

Address: Kyiv, Sarativska 20 Str.

Tel.: +38 (044) 400 99 37

Website: <http://evaluation.com.ua/>

Twitter: @ukrevalcenter

E-mail: evaluation.com.ua@gmail.com**«Lesya Ukrainka Eastern European National University»**

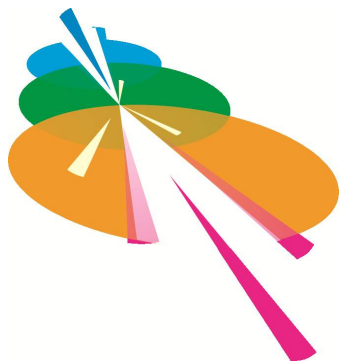
(Lutsk, Ukraine). The educational institution started its history in 1940, when Lutsk State Teacher's Institute was founded. August 24, 2012 Lesya Ukrainka Volyn' National University was named to Lesya Ukrainka Eastern European National University. There are four Institutes in the structure of university now (Institute of Social Sciences, Institute of Arts, Institute of Physical Culture and Health, Pedagogical Institute), 14 faculties, and 73 departments. Also one of the structural units of the University College of Technologies, Business and Law (from 2009) is. At the University the Scientific-Research Institute of Lesya Ukrayinka, European Union Information Center, Institute of Poland, Information and Consultation Post of Career Center, Center of Culture and Leisure, Volunteer Center «Dovira», Archaeology Museum, Museum of Ethnography of Volyn' and Polissya, Museum of History of Lesya Ukrainka Eastern European National University and others institutions are functioning. At Lesya Ukrainka Eastern European National University the postgraduate and doctoral studies in 15 fields of science are possible as well.

Contacts:

Address: Lutsk, Voli 13 Avenue

Tel.: +38(0332) 72-01-23

Website: <http://eenu.edu.ua/>

«Institute for Sociology, Psychology and Social Communications» of National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine) was established in 2007 and today is successfully functioning and developing. The Institute prepares specialists in the following directions and specialities: sociology («sociology of education», «social communications», «evaluation of the scientific-educational programs»); psychology («consulting psychology», «social psychology and psychotherapy», «political psychology»). In 2009 the scientific journal «International Scientific Forum:

Sociology, Psychology, Pedagogy, Management» was founded. At the Institute Ukrainian-Polish Center «European Studies», Center of «Ethnoglobistics», Center of «Television and Public Communication» are founded, as well as the establishment of sociological and psychological laboratories, the work of which will be layed to the basis of «Social-Psychological Center» of the Institute, is planned. The postgraduate study in psychological sciences («Age and Pedagogical Psychology») and sociological sciences («Special and Branch Sociologies») is available.

Contacts:

Address: Kyiv, Sarativska 20 Str., 2 Floor, Room 202

Tel.: +38 (044) 400 99 37

Website: <http://www.ispu.npu.edu.ua/>

E-mail: ispu_npu@ukr.net

In cooperation with:

- *International research group «Jagiellonian Cultural Studies» (Kraków, Poland)*
- *Collegium Civitas (Warsaw, Poland)*

Program:

27.08.14, Wednesday – arrival

18.00 – thematic express-discussion, friendly talks

Moderators: *Moritz Hunzinger* (Frankfurt am Main, Germany), *Volodymyr Yevtukh* (Kyiv, Ukraine), *Nataliya Kovalisko* (Lviv, Ukraine)

28.08.14, Thursday

9.00 – breakfast

10.00 – greetings from organizers: *Volodymyr Yevtukh* (Kyiv, Ukraine), *Igor Kotsan* (Lutsk, Ukraine)

Key speakers:

Leszek Korporowicz (Kraków, Poland): Scientific and Practical Values of Evaluation
Moritz Hunzinger (Frankfurt am Main, Germany): Entry Level and Graduate Jobs in Europe – Chances to Grow in Every Dense of the Word: Professionally, Personally and Intellectually

Moderators: *Mykhaylo Iatsyshyn* (Lutsk, Ukraine), *Sergiy Shtepa* (Kyiv, Ukraine)

Coffee break

Infoblock:

Mariya Kaplun (Kharkiv, Ukraine): The Modern Approaches to Evaluation: Are They Useful for Ukrainian Society?

Andrzej Zybała (Warsaw, Poland): Public Policy and Evaluation: Polish Experiences

Natalya Kovalisko (Lviv, Ukraine): Master's Programs of Ukrainian Universities in the Context of the European Education: Contemporary State of the Art and Integration Tendencies

Lyudmyla Savenkova (Kyiv, Ukraine): Instrumental Resources of Evaluation: Electronic Systems

Moderators: *Svitlana Gavrylyuk* (Lutsk, Ukraine), *Svitlana Tsylyuryk* (Kyiv, Ukraine)

Master-class:

Michael Ruiss (Frankfurt am Main, Germany): How to Be Successful in Publishing a Lifestyle-Magazine

Free discussion:

Questions to be discussed:

- Evaluation as the interfield discipline
- To what extent may the evaluation be effective in the framework of social changes in the society?

- May the realization of evaluation in the educational space of Ukraine possible?
- Evaluation *versus* assessment
- Efficient instruments of evaluation
- Prospects of evaluation's development in Ukraine
- Other (on the suggestions of participants)

Discussion forwards: *Moritz Hunzinger* (Frankfurt am Main, Germany), *Andrzej Zybała* (Warsaw, Poland), *Nataliya Kovalisko* (Lviv, Ukraine), *Lyudmyla Savenkova* (Kyiv, Ukraine), *Sylwia Jaskuła* (Łomża, Poland)

All participants of the seminar are invited to the discussion

Moderators: *Volodymyr Yevtukh* (Kyiv, Ukraine), *Leszek Korporowicz* (Kraków, Poland), *Larysa Khyzhnyak* (Kharkiv, Ukraine)

14.00 - 16.00 – Dinner

Intra-Event:

The meeting of the representatives of Jagiellonian University, University of Latvia and National Pedagogical Dragomanov University: discussion concerning projects initiatives

16.00 – presentations:

- Presentation of Center for Evaluation of Scientific-Educational and Social Programs (*Volodymyr Kryachko* – Kyiv, Ukraine)
- Presentation of a Concept of the Journal «Evaluation» (*Michael Ruiss* – Frankfurt am Main, Germany, *Juliya Syusel* – Kyiv, Ukraine)
- Presentation of Scientific-Educational Project (Ethnoencyclopedia + Contextual Learning Textbook «Ethnosociology» + Ethnosociological School + Edition of «Centers of Ethnic Studies») (*Volodymyr Yevtukh* – Kyiv, Ukraine)
- Presentation of Master's Degree Program of Tertiary and Adult Education: Project of University of Latvia (*Irena Zogla* – Riga, Latvia)
- Presentation of an «Open Air» Lecture: the idea of Lesya Ukrainka Eastern European National University (*Igor Kotsan* – Lutsk, Ukraine)

Moderators: *Bogdanna Gvozdetska* (Drogobych, Ukraine), *Vasyl' Podlyashanyk* (Lutsk, Ukraine)

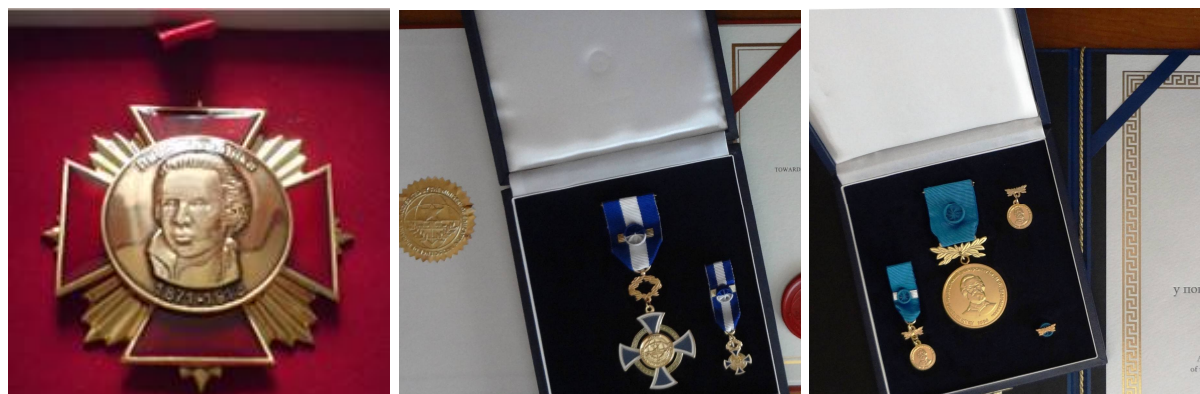
Evening meeting:

- Joint Declaration (*Andrzej Zybała* – Warsaw, Poland, *Iryna Zayinchkivska* – Kyiv, Ukraine)

- Presentation of Certificates (*Nataliya Gula – Kyiv, Ukraine, Volodymyr Yevtukh – Kyiv, Ukraine*)

- Awarding (*Moritz Hunzinger – Frankfurt am Main, Germany, Volodymyr Yevtukh – Kyiv, Ukraine, Igor Kotsan – Lutsk, Ukraine*)

- Friendly communications

Moderators: *Volodymyr Yevtukh* (Kyiv, Ukraine), *Igor Kotsan* (Lutsk, Ukraine)

29.08.14, Friday

9.00 – breakfast

Free time

12.00 – departure

Languages of the Seminar: Ukrainian, English

Group of project support:

Svitlana Gavrylyuk (Lutsk, Ukraine); E-mail: romir1991@yandex.ua

Oleksandr Korotych (Kyiv, Ukraine); E-mail: korotich@i.ua

Juliya Syusel (Kyiv, Ukraine); E-mail: tms20082008@ukr.net

Anatoliy Tsyos' (Lutsk, Ukraine); E-mail: tsos@ukrpost.ua

Anna Yuryeyeva (Kyiv, Ukraine); E-mail: uranna@ukr.net

Design:

Oleksandr Korotych (Kyiv, Ukraine); E-mail: korotich@i.ua

Art-consulting:

Svitlana Solovyanenko (Kozyn, Ukraine); E-mail: Sveta076@gmail.com

Logistics group:

Zoryana Macyuk (Lutsk, Ukraine); E-mail: zorienka@mail.ru

Vasyl Podlyashanyk (Lutsk, Ukraine); E-mail: post@univer.lutsk.ua

Anatoliy Yanchuk (Shatsk, Ukraine); E-mail: zorienka@mail.ru

Law support:

Nadiya Solovyova (Ukrayinka, Ukraine); E-mail: sheff6060@yandex.ru

Medical support:

Alla Kostryts'ka (Kyiv, Ukraine); E-mail: a.kostrytska@gmail.com

Suggestions:

Volodymyr Kryachko (Kyiv, Ukraine); E-mail: evaluation.com.ua@gmail.com

Anna Yuryeyeva (Kyiv, Ukraine); E-mail: uranna@ukr.net

УЧАСНИКИ (PARTICIPANTS)

Rudite Andersone, доктор педагогічних наук, директорка Департаменту освіти Латвійського університету (Рига, Латвія)
Rudite Andersone, Doctor of Sciences (Pedagogy), Director of Department of Education, University of Latvia (Riga, Latvia)

E-mail: ruditean@latnet.lv

Віктор Андрущенко, доктор філософських наук, ректор Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
Viktor Andrushchenko, Doctor of Sciences (Philosophy), Rector, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: shef-npu@ukr.net

Ірина Біскуб, доктор філологічних наук, завідувачка кафедри прикладної лінгвістики Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
Iryna Biskub, Doctor of Sciences (Philology), Head of the Department of Applied Linguistics, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: ibiskub@ukr.net

Сергій Волгін, доктор біологічних наук, завідувач кафедри ботаніки Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
Sergiy Volgin, Doctor of Sciences (Biology), Head of the Department of Botany, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: sergej.volgin@gmail.com

Світлана Гаврилюк, доктор історичних наук, проректор з навчальної роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
Svitlana Gavrylyuk, Doctor of Sciences (History), Vice-Rector for Educational Affairs, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: romir1991@yandex.ua

Богданна Гвоздецька, кандидат соціологічних наук, викладач кафедри правознавства, соціології та політології Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)

Bogdanna Gvozdecska, Ph.D. (Sociology), Lecturer of Department of Law, Sociology and Politology, Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobych (Drohobych, Ukraine)

E-mail: bogdanka@ua.fm

Наталія Гула, викладач кафедри соціальної психології та психотерапії Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)

Nataliya Gula, Lecturer of Department for Social Psychology and Psychotherapy at Institute for Sociology, Psychology and Social Communications, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: nati4ka@bigmir.net

Морітц Гунцінгер, доктор, Почесний професор у галузі зв'язків з громадськістю (PR) та комунікації (Франкфурт-на-Майні, Німеччина)

Moritz Hunzinger, Doctor phil. h.c., Honorary Professor of Public Relations and Communication (Frankfurt am Main, Germany)

E-mail: hunzinger@npu.edu.ua

Олександр Гурець, Народний артист України, соліст Національної опери України імені Т.Г. Шевченка

Oleksandr Gurets, People's Artist of Ukraine, Soloist of The National Opera of Ukraine Taras Shevchenko (Kyiv, Ukraine)

E-mail: im@npu.edu.ua

Іван Данилюк, доктор психологічних наук, декан факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)

Ivan Danylyuk, Doctor of Sciences (Psychology), Dean of the Faculty of Psychology, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

E-mail: psy-univ@ukr.net

Володимир Євтух, доктор історичних наук, директор Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)

Volodymyr Yevtukh, Doctor of Sciences (History), Director of Institute for Sociology, Psychology and Social Communications, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: yevtukh@ukr.net

Анджей Жибала, доктор, Collegium Civitas (Варшава, Польща)
Andrzej Zybała, Doctor of Sciences (Humanities), Collegium Civitas (Warsaw, Poland)

E-mail: zybalaandrzej@gmail.com

Ірена Жогла, доктор педагогічних наук, професор Латвійського університету (Рига, Латвія)

Irena Zogla, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor at the University of Latvia (Riga, Latvia)

E-mail: irena.zogla@lu.lv

Ірина Зайчківська, старший викладач кафедри соціології Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)

Iryna Zayinchkiv's'ka, Senior Lecturer of the Department of Sociology at Institute for Sociology, Psychology and Social Communications, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: 7zira@ukr.net

Лариса Засєкіна, доктор психологічних наук, завідувачка кафедри загальної та соціальної психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Larysa Zasyekina, Doctor of Sciences (Psychology), Head of Department for General and Social Psychology, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: lora_zasyekina@mail.ru

Марія Каплун, магістр соціології, менеджер з персоналу ДП «Клуб сімейного дозвілля» (Харків, Україна)

Mariya Kaplun, Master of Sociology, Personnel Manager of the SE «Club of Family Leisure» (Kharkiv, Ukraine)

E-mail: sachok-mariya@mail.ru

Ганна Кісла, кандидат філософських наук, професор кафедри соціології Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)

Ganna Kisla, Ph.D. (Philosophy), Professor of Department of Sociology at Institute for Sociology, Psychology and Social Communications, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: kisla_anna@mail.ru

Наталія Коваліско, доктор соціологічних наук, професор кафедри історії та теорії соціології Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)

Nataliya Kovalisko, Doctor of Sciences (Sociology), Professor of Department of History and Theory of Sociology, Ivan Franko National University of Lviv (Lviv, Ukraine)

E-mail: kovalisko@mail.lviv.ua

Олександр Коротич, аспірант кафедри соціології Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)

Oleksandr Korotych, Postgraduate Student of Department of Sociology at Institute for Sociology, Psychology and Social Communications, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: korotich@i.ua

Лешек Корпоровіч, доктор соціологічних наук, професор Ягеллонського університету (Краків, Польща)

Leszek Korporowicz, Doctor hab. (Sociology), Professor of Jagiellonian University (Kraków, Poland)

E-mail: leszek.korporowicz@poczta.onet.pl

Алла Кострицька, Заслужений лікар України (Київ, Україна)
Alla Kostryts 'ka, Honoured Doctor of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

E-mail: a.kostrytska@gmail.com

Ігор Коцан, доктор біологічних наук,
 ректор Східноєвропейського національного університету імені
 Лесі Українки (Луцьк, Україна)
Igor Kotsan, Doctor of Sciences (Biology), Rector, Lesya Ukrainka
 Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: rector@univer.lutsk.ua

Володимир Крячко, кандидат соціологічних наук, доцент
 кафедри соціології Інституту соціології, психології та
 соціальних комунікацій Національного педагогічного
 університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)

Volodymyr Kryachko, Ph.D. (Sociology), Associate Professor of
 Department of Sociology at Institute for Sociology, Psychology and
 Social Communications, National Pedagogical Dragomanov
 University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: volodymyr.kryachko@gmail.com

Ілля Кузнецов, кандидат біологічних наук, доцент кафедри
 фізіології людини і тварин Східноєвропейського національного
 університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Ilya Kuznetsov, Ph.D. (Biology), Associate Professor of Department
 of Phisiology of Human and Animals, Lesya Ukrainka Eastern
 European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: kyznip@gmail.com

Олег Мазурик, кандидат соціологічних наук, професор кафедри
 соціології управління Донецького державного університету
 управління (Донецьк, Україна)

Oleg Mazuryk, Ph.D. (Sociology), Professor of Department of
 Sociology and Management, Donetsk State University of
 Management (Donetsk, Ukraine)

E-mail: ma_er@mail.ru

Зоряна Мацюк, директорка студмістечка Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Zoryana Matsyuk, Director of the Campus, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: zorienka@mail.ru

Дмитро Мельник, помічник ректора Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Dmytro Melnyk, Assistant to Rector, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: txd.federation@gmail.com

Сергій Мостенець, помічник ректора Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Sergiy Mostenets, Assistant to Rector, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: sergey.zbs78@gmail.com

Наталія Павліха, доктор економічних наук, завідувачка кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Nataliya Pavliukha, Doctor of Sciences (Economics), Head of Department for International Economic Relations and Projects Management, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: pavliukha@mail.ru

Ігор Палиця, Голова Наглядової ради Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Igor Palytsya, Head of the Supervisory Board of the Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: palytsia.ihor@rada.gov.ua

Василь Подляшаник, кандидат психологічних наук, проректор з економічної та господарської роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Vasyl' Podlyashanyk, Ph.D. (Psychology), Vice-Rector of Economics, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: post@univer.lutsk.ua

Сергій Рук, проректор з наукової роботи Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди (Переяслав-Хмельницький, Україна)

Sergiy Ryk, Vice-Rector for Science, Pereyaslav-Khmelnytsky Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University (Pereyaslav-Khmelnytsky, Ukraine)

E-mail: ryksm@ukr.net

Оксана Рогач, кандидат філологічних наук, декан Інституту іноземної філології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Oksana Rogach, Ph.D. (Philology), Dean of Institute for Foreign Philology, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: nunka65@hotmail.com

Міхаель Руїсс, головний виконавчий директор та видавець «TOP Magazin» (www.top-magazin-frankfurt.de), провідного світського журналу регіону Райн-Майн, Німеччина (Франкфурт-на-Майні, Німеччина)

Michael Ruiss, Chief Executive Officer and Publisher, TOP Magazin (www.top-magazin-frankfurt.de), leading regional lifestyle magazine of the German Rhine-Main region (Frankfurt am Main, Germany)

E-mail: m.ruiss@top-frankfurt.de

Людмила Савенкова, кандидат педагогічних наук, директорка Наукової бібліотеки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)

Lyudmyla Savenkova, Ph.D. (Pedagogy), Director of the Scientific Library, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: lvsav@mail.ru

Світлана Солов'яненко, громадська діячка (Козин, Україна)
Svitlana Solovyanenko, Public Activist (Kozyn, Ukraine)

E-mail: sveta076@gmail.com

Олександр Сухомлин, кандидат фізико-математичних наук, член Наглядової ради Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Oleksandr Sukhomlyn, Ph.D. (Physics-Mathematics), Member of the Supervisory Board, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: post@univer.lutsk.ua

Юлія Сюсель, викладач кафедри соціології Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)

Juliya Syusel, Lecturer of Department of Sociology at the Institute for Sociology, Psychology and Social Communications, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: tms20082008@ukr.net

Надія Теленчук, бакалавр з міжнародної економіки, Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана (Київ, Україна)

Nadiya Telenchuk, Bachelor of International Economics, V. Hetman National Economical University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

E-mail: telenchuk@gmail.com

Василь Токарський, кандидат історичних наук, член Наглядової ради Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Vasyl Tokarskyj, Ph.D. (History), Member of the Supervisory Board, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: v.tokarskyj@ukr.net

Сергій Федонюк, кандидат географічних наук, в.о. проректора з міжнародних зв'язків Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
Sergiy Fedonyuk, Ph.D. (Geography), Vice-Rector for International Relations, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: fedoniuk@ukr.net

Володимир Фіщук, підприємець, меценат (Луцьк, Україна)
Volodymyr Fishchuk, Businessman (Lutsk, Ukraine)

E-mail: vifishuk@ukr.net

Юрій Харкевич, кандидат фізико-математичних наук, завідувач кафедри диференціальних рівнянь і математичної фізики Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
Yuriy Kharkevych, Ph.D. (Physics-Mathematics), Head of Department of Differential Equations and Mathematical Physics of the Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: kharkevich.juriy@gmail.com

Лариса Хижняк, доктор соціологічних наук, професор кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна)
Larysa Khyzhnyak, Doctor of Sciences (Sociology), Professor of the Department of Applied Sociology and Social Communications, V.N. Karazin National University of Kharkiv (Kharkiv, Ukraine)

E-mail: lar.mih@mail.ru

Світлана Циліурік, кандидат соціологічних наук, старший викладач кафедри соціології Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
Svitlana Tsylyuryk, Ph.D. (Sociology), Senior Lecturer of Department of Sociology at Institute for Sociology, Psychology and Social Communications, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: tsilyurik@bigmir.net

Анатолій Цьось, доктор наук з фізичного виховання і спорту, перший проректор Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
Anatoliy Tsyos, Doctor of Sciences (Physical Education and Sport), Vice-Rector, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: tsos@ukrpost.ua

Сергій Штепа, кандидат політичних наук, завідувач кафедри соціальних та публічних комунікацій Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)

Sergiy Shtepa, Ph.D. (Political Sciences), Head of Department of Social and Public Communications at Institute for Sociology, Psychology and Social Communications, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: shtepa_serg@ukr.net

Галина Щерба, кандидат філософських наук, доцент кафедри аналітичної економіки та міжнародної економіки Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
Galyna Shcherba, Ph.D. (Philosophy), Associate Professor of Department for Analytical Economy and International Economics, Ivan Franko National University of Lviv (Lviv, Ukraine)

E-mail: gshcherba@ukr.net

Анна Юреєва, заступник директора Наукової бібліотеки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)

Anna Yurieieva, Deputy Director of the Scientific Library, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: uranna@ukr.net

Анатолій Янчук, база практик табір «Гарт» (о. Світязь) Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Шацьк, Україна)

Anatoliy Yanchuk, Practice Base Camp «Gart», Lesya Ukrainka Eastern European National University (Shatsk, Ukraine)

E-mail: zorienka@mail.ru

Сільвія Яскула, доктор педагогіки (Ломжа, Польща)
Sylwia Jaskuła – Ph.D. in Pedagogy (Łomża, Poland)

E-mail: sylwia.jaskula@poczta.onet.pl

Михайло Яцишин, доктор юридичних наук, проректор з наукової роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Mykhaylo Iatsyshyn, Doctor of Sciences (Jurisprudence), Vice-Rector for Scientific Work, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

E-mail: tps@mail.lutsk.ua

Наталія Яцишина, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов гуманітарних спеціальностей

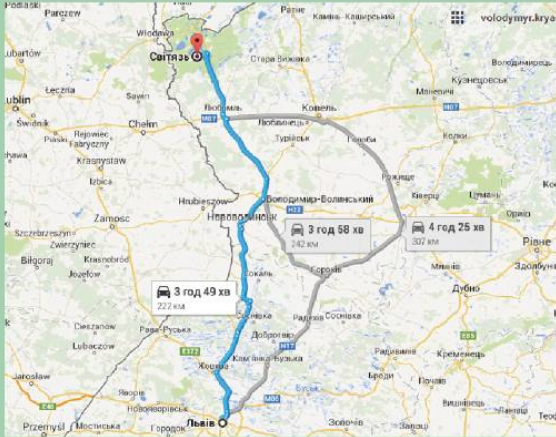
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

Nataliya Iatsyshyna, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of Department of Foreign Languages for Humanitarian Specialities, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine)

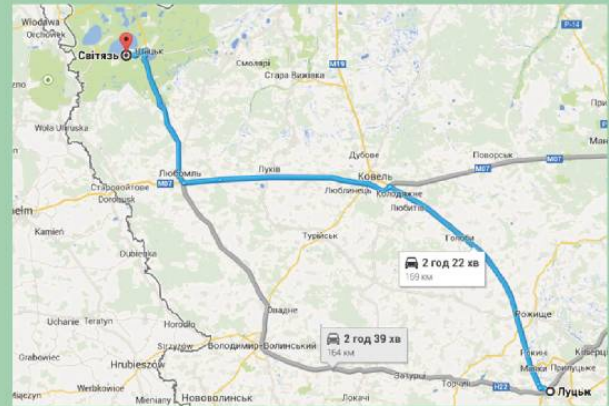
E-mail: nataly.48i@mail.ru

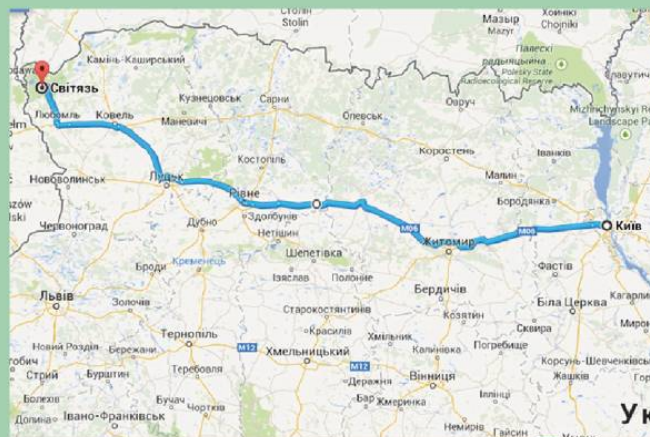

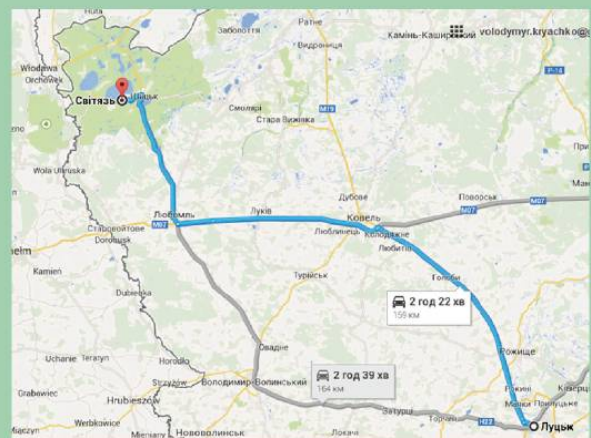
Маршрут: Львів – о. Світязь

Маршрут: Луцьк – о. Світязь

Маршрут: Київ – о. Світязь

Маршрут: Ковель – о. Світязь

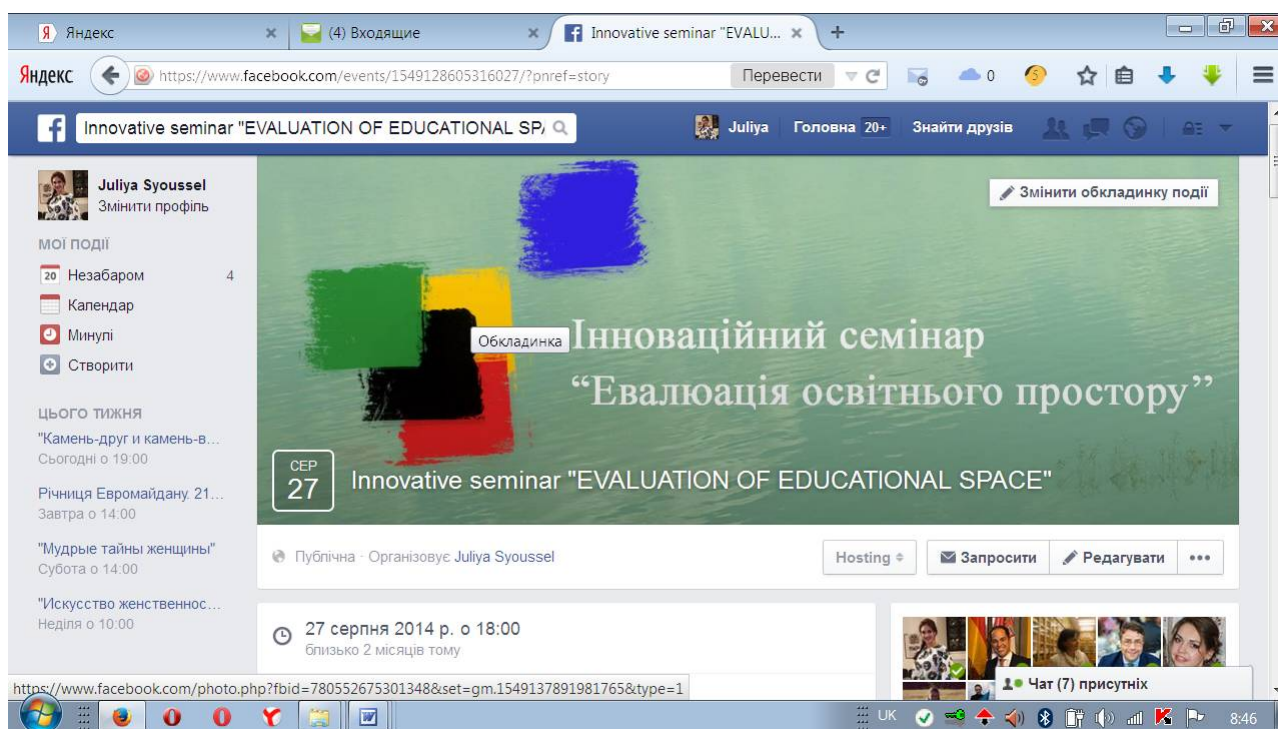
СЕРТИФІКАТИ

Сертифікати вручені:

Андерсоне Рудіте (Рига, Латвія)
Біскуб Ірина (Луцьк, Україна)
Волгін Сергій (Луцьк, Україна)
Гаврилюк Світлана (Луцьк, Україна)
Гвоздецька Богданна (Дрогобич, Україна)
Гунцінгер Морітц (Франкфурт-на-Майні, Німеччина)
Євтух Володимир (Київ, Україна)
Жибала Анджей (Варшава, Польща)
Засекіна Лариса (Луцьк, Україна)
Каплун Марія (Харків, Україна)
Кісла Ганна (Київ, Україна)
Коваліско Наталія (Львів, Україна)
Коротич Олександр (Київ, Україна)
Корпоровіч Лешек (Краків, Польща)
Кострицька Алла (Київ, Україна)
Коцан Ігор (Луцьк, Україна)
Крячко Володимир (Київ, Україна)
Кузнєцов Ілля (Луцьк, Україна)
Литвинюк Людмила (Луцьк, Україна)
Мазурик Олег (Донецьк, Україна)
Мамчич Тетяна (Луцьк, Україна)
Мацюк Зоряна (Луцьк, Україна)
Мостенець Сергій (Луцьк, Україна)
Павліха Наталія (Луцьк, Україна)
Подляшаник Василь (Луцьк, Україна)
Рогач Оксана (Луцьк, Україна)
Руїсс Міхаель (Франкфурт-на-Майні, Німеччина)
Рутка Луція (Рига, Латвія)
Савенкова Людмила (Київ, Україна)
Солов'яненко Світлана (Козин, Україна)
Соловійова Надія (Українка, Україна)
Сюсель Юлія (Київ, Україна)
Фірсов Руслан (Київ, Україна)
Фіщук Володимир (Луцьк, Україна)
Харкевич Юрій (Луцьк, Україна)
Хижняк Лариса (Харків, Україна)
Цилюрик Світлана (Київ, Україна)
Цьось Анатолій (Луцьк, Україна)
Щерба Галина (Львів, Україна)
Янчук Анатолій (Шацьк, Україна)
Яцишин Михайло (Луцьк, Україна)

ПОДІЯ НА FACEBOOK.COM

27-29 серпня 2014 року на озері Світязь (Шацькі озера, Волинська область) у співпраці зі Східноєвропейським національним університетом імені Лесі Українки, Інститутом соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова стартує перший семінар «Евалюація освітнього простору». У роботі семінару візьмуть участь провідні вітчизняні і зарубіжні науковці та експерти з евалюації, лідери освітніх громадських організацій, підприємці, журналісти, освітні інноватори, які прагнуть:

- формування евалюаційної культури в Україні;
- покращити ефективність української освіти через впровадження інноваційних інформаційних та ресурсних технологій;
- застосування новітніх освітніх підходів та платформ;
- розвитку евалюаційних інструментів оцінювання якості освіти та фахового супроводу соціальних програм;
- дати імпульс освіті через Інтернет;
- створення нових ефективних інтегративних освітніх мереж (систем).

На семінарі виступить відомий польський експерт з евалюації Лешек Корпоровіч, доктор соціологічних наук, професор Ягеллонського університету.

Також буде репрезентовано ідею першого в Україні наукового журналу «Евалюація», зміст якого міститиме інформацію про практичний досвід та ефективні інструменти евалюації у зарубіжному, а також вітчизняному науковому просторі.

До роботи семінару можуть долучитися доповідачі, експерти, партнери, медіа та блогери, а також усі зацікавлені.

Про організаторів:

Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм (Київ) був створений у 2008 році як громадська організація із фахівців у галузі соціальних наук та адміністрування. Детальніше на сайті: evaluation.com.ua

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки розташований у м. Луцьк. Був заснований у 1940 році. Розлогу інформацію див.: www.eenu.edu.ua

Інститут соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова був створений у 2007 році. Детальніше див.: www.ispu.npu.edu.ua

Контакти:

Доповіді та участь, партнерство та спонсорство – Володимир Євтух.

yevtukh@ukr.net

+380 67 466 78 53

Інформація для медіа – Володимир Крячко.

volodymyr.kryachko@gmail.com

+380 98 071 58 59

Джерело: <https://www.facebook.com/events/1549128605316027/>

C*E*S*E*S*P

Center for Evaluation of Scientific, Educational and Social Programs

**ФІДБЕК
(ВІДГУКИ ПРО СЕМІНАР)**

FEEDBACK

ПЕРСОНАЛЬНИЙ САЙТ ВОЛОДИМИРА ЄВТУХА (КИЇВ, УКРАЇНА)

Перший в Україні інноваційний семінар «Евалюація освітнього простору»

27-29 серпня 2014 року на озері Світязь (Волинська область) Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм у співпраці зі Східноукраїнським національним університетом імені Лесі Українки і Інститутом соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, а також такими польськими інституціями як Міжнародна дослідницька група «Ягеллонські культурні студії» та Collegium Civitas провів перший в Україні інноваційний семінар «Евалюація освітнього простору».

У роботі семінару взяли участь близько 50 провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, експертів з евалюації, лідерів освітніх громадських організацій, підприємців, журналістів, освітніх інноваторів, зокрема: відомий польський експерт з евалюації, доктор соціологічних наук, професор Ягеллонського університету Лешек Корпоровіч, відомий німецький професор у галузі зв'язків з громадськістю та комунікації Морітц Гунцінгер (mh@hunzinger.de (2014)), відомий німецький видавець Міхаель Руісс, відомий український вчений професор Володимир Євтух, а також представник найвідомішого польського приватного навчального закладу Collegium Civitas Анджей Жибала.

В евалюаційному контексті були репрезентовані концепції першого в Україні наукового журналу «Евалюація», науково-освітнього проекту «Етноенциклопедія», підручника контекстуального навчання «Етносоціологія», міжнародної магістерської програми освіти для дорослих спільно з Латвійським університетом тощо.

На вечірньому зібранні учасникам семінару були вручені сертифікати, а також нагороди професора Морітца Гунцінгера та Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Програму семінару можна переглянути за наступним посиланням: Program. Детальна інформація про Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм – на сайті: <http://evaluation.com.ua>.

Джерело: yevtukh.info

САЙТ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ (ЛУЦЬК, УКРАЇНА)

Евалюація як один зі шляхів інтеграції України в освітній простір Європи

27–29 серпня на базі Східноєвропейського національного університету імені Лесі України під патронатом Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи відбувся інноваційний семінар «Евалюація освітнього простору». Мета заходу – ініціювання процесів із вивчення евалюації в Україні, обґрунтування доцільності наукових і освітніх програм та проектів й визначення ролі евалюації в демократизації освітнього простору.

Засновником заходу виступив «Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм», який очолює доктор історичних наук, директор Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій НПУ імені М. П. Драгоманова Володимир Євтух, у співпраці з Інститутом соціології, психології та соціальних комунікацій НПУ імені М. П. Драгоманова, СНУ імені Лесі України, міжнародною дослідницькою групою «Ягеллонські культурні студії».

У семінарі взяли участь науковці з Німеччини, Польщі й України, зокрема з НПУ імені М. П. Драгоманова, СНУ імені Лесі України, Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка, Львівського національного університету імені Івана Франка, Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Зі словами вітань до учасників наукового зібрання звернулися ініціатори семінару – професор Володимир Євтух та ректор Лесиного вишу, професор

Ігор Коцан. Володимир Борисович зосередив увагу присутніх на потребі дослідження українського освітнього простору крізь призму евалюації з використанням кращого європейського досвіду в цьому напрямі. Також наголосив, що сам термін «евалюація» – це не лише оцінка ефективності освітніх послуг, а значно ширше поняття. Ігор Коцан відзначив важливість такої зустрічі та можливості обміном досвідом й напрацюваннями в сфері освіти, особливо у світлі прийняття нового Закону «Про вищу освіту», який покликаний інтегрувати українську освітню систему до європейського освітнього простору.

Про польський досвід у царині евалюації, наукові та практичні особливості евалюаційних процесів присутнім доповів доктор соціологічних наук, професор Ягеллонського університету Лешек Корпоровіч, який зацентрував на перевагах і викликах евалюації. Почесний професор у галузі зв'язків з громадськістю НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор Морітц Гунцінгер виступив із доповіддю «Від початкового до кваліфікованого рівня на ринку праці в Європі – шанс просування у повному смислі слів: професійно, персонально, інтелектуально», у котрій на прикладі Європейського Союзу проаналізував попит і пропозицію на ринку праці, результативність освітніх програм для молоді, що покликані вдосконалювати професійні навички та сприяти кращій міжкультурній комунікації студентів. Не оминули увагою науковці й новий Закон України «Про вищу освіту». Професор ЛНУ імені Івана Франка Наталія Коваліско, наголосила на позитивних аспектах нового Закону, зокрема на нововведеннях про магістерські програми, студентську мобільність, автономію вишів. На важливості процесу комунікації між науковцями, оприлюдненні своїх наукових праць в Інтернеті через створення веб-сайтів, реєстрації у науково-метричних наукових базах наголосила директор бібліотеки Драгоманівського університету Людмила Савенкова, адже це, безумовно, сприятиме обміну й популяризації української науки у світі. Опісля головний виконавчий директор провідного світського журналу регіону Райн-Майн «ТОП Magazin» Міхаель Руісс провів майстер-клас щодо створення та управління проектом публічного журналу.

Після завершення доповідей дискусія тривала довкола таких питань: евалюація як інтергалузева дисципліна; до якої міри евалюація може бути ефективною у супроводі соціальних змін у суспільстві; чи можлива реалізація евалюації в освітньому просторі України; ефективні інструменти евалюації та перспективи розвитку евалюації в Україні.

Ще одним ключовим моментом семінару стало, те що він збігся у часі та місці проведення з Міжнародним науково-практичним семінаром-конференцією «Нові медіа і громадянське суспільство» (організатор –

ГО «Форум українських журналістів»). Відтак учасники обох заходів провели спільне засідання, під час якого виділили інтереси та можливі шляхи співпраці у сфері міжнаціональної комунікації й підтримці інноваційних освітніх проектів. Так, розглянуто питання будівництва студмістечка на вул. Володимирській, 1, відкриття Європейських студій при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки, низку освітніх програм для талановитої та здібної молоді.

За результатами семінару вирішено започаткувати періодичний науковий журнал, присвячений евалюації, у першому числі якого будуть опубліковані доповіді, виголошені під час семінару; зосередити власні та зусилля партнерів для активнішої співпраці між науковими колами України та ЄС. Крім того, головні ініціатори заходу Володимир Євтух та Ігор Коцан вручили відзнаки учасникам. Володимир Борисович висловив вдячність науковцям і керівництву Лесиного вишу за підтримку та допомогу в організації наукового семінару. Морітц Гунцінгер вручив відзнаку «Хрест ордена за заслуги з міжнародного співробітництва» Ігорю Коцану, а також відзначив проректорів Анатолія Цьося, Михайла Яцишина, Світлану Гаврилук, Василя Подляшаника, професорів Ларису Засекіну, Ірину Біскуб, Наталію Павліху, декана інституту іноземної філології, доцента Оксану Рогач, помічника ректора Сергія Мостенця та підприємця Володимира Фіщука за вагомий внесок в освітню євроінтеграцію.

Зі свого боку, ректор Ігор Коцан вручив найвищу відзнаку СНУ імені Лесі Українки – Золотий нагрудний знак – доктору Морітцу Гунцінгеру та головному виконавчому директору «ТОП Magazin» Міхаелю Руіссу. Срібним нагрудним знаком Лесиного вишу нагороджено доктора Collegium Civitas (Варшава, Польща) Анджея Жибалу, доцента кафедри аналітичної економіки та міжнародної економіки ЛНУ імені Івана Франка Галину Щербу, доцента кафедри соціології, психології та соціальних комунікацій НПУ імені М. П. Драгоманова Володимира Крячка. За плідну співпрацю в науково-освітній діяльності Ігор Ярославович вручив грамоти викладачу кафедри правознавства, соціології та політології Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Богдані Гвоздецькій, магістру соціології Марії Каплун, аспіранту кафедри соціології НПУ імені М. П. Драгоманова Олександрю Коротичу та викладачу кафедри соціології Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій НПУ імені М. П. Драгоманова Юлії Сюсель.

Вл. інф.

При використанні цієї інформації обов'язкове посилання на періоджерело:

<http://eenu.edu.ua/>

**САЙТ КАФЕДРИ ПРАВОЗНАВСТВА,
СОЦІОЛОГІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ
ДРОГОБИЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
(ДРОГОБИЧ, УКРАЇНА)**

Інноваційний семінар «Евалюація освітнього простору»

27-29 серпня 2014 року старший викладач кафедри правознавства, соціології та політології канд. соц. н. Богданна Гвоздецька взяла участь у семінарі «Евалюація освітнього простору», який відбувся на базі комплексу «Гарт» Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (оз. Світязь, Волинська область). Організаторами інноваційного семінару були Інститут соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Ягеллонські культурні студії (Краків, Польща), Collegium Civitas (Варшава, Польща). Захід відбувся під патронатом Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи.

Ідеєю семінару було ініціювання процесу формування евалюаційної культури в Україні як чинника у визначенні цінності наукових та освітніх програм і проектів, які пропонуються для виконання в Україні, а також окреслення ролі евалюації у демократизації освітнього простору України.

До участі в роботі семінару були запрошені як українські науковці (В. Євтух, В. Андрущенко, Г. Кісла, Н. Коваліско, І. Коцан, О. Мазурик, Л. Хижняк, Г. Щерба) так і закордонні гості (Р. Андерсоне, М. Гунцінгер, А. Жибала, Л. Корпоровіч, М. Руїсс). Особливо запам'яталися майстер-класи Лешека Корпоровіча «Наукові і практичні вартості евалюації» (Краків, Польща), Морітца Гунцінгера «Від початкового до кваліфікованого рівня на ринку праці в Європі – шанс просування у повному смислі слів: професійно,

персонально, індивідуально» (Франкфурт-на-Майні, Німеччина), Міхаеля Руїсса «Як успішно робити публічний журнал» Франкфурт-на-Майні, Німеччина.

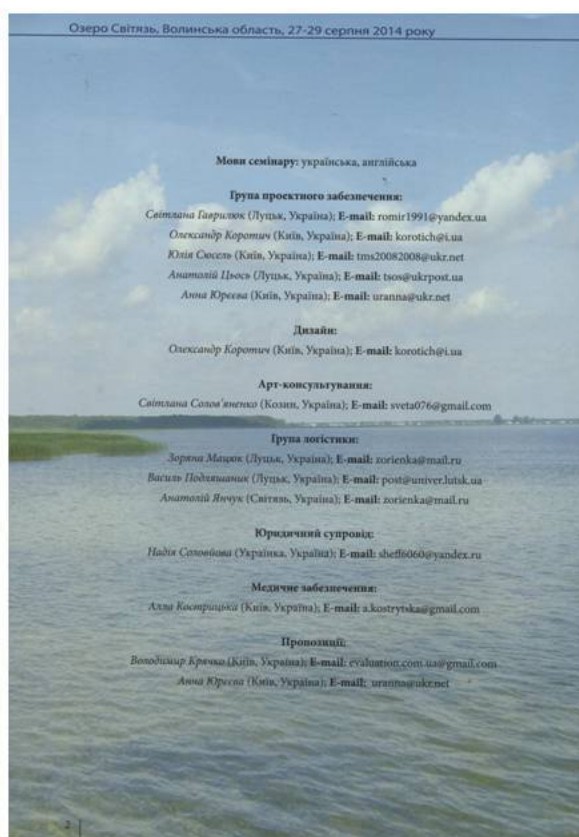
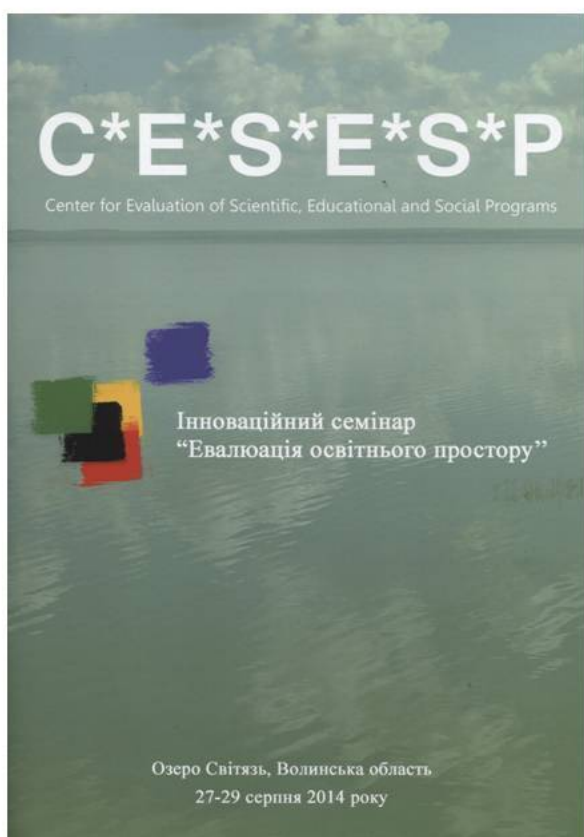
Учасникам семінару були вручені сертифікати, що підтверджують їхню активну участь у заході. Богданна Гвоздецька була нагороджена грамотою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки за плідну співпрацю в науково-освітній діяльності та цінними подарунками. Участь у семінарі сприяла налагодженню нових наукових контактів.

Джерело: http://kpspddpu.ucoz.ua/news/shkola_sociologa_2014/2014-09-04-

62

**САЙТ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
(КИЇВ, УКРАЇНА)**

*Перший в Україні інноваційний семінар
«Евалюація освітнього простору»*

27-29 серпня 2014 року на озері Світязь (Волинська область) Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм у співпраці зі Східноєвропейським національним університетом імені Лесі Українки та Інститутом соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, а також такими польськими інституціями як Міжнародна дослідницька група «Ягеллонські культурні студії» та Collegium Civitas провів перший в Україні інноваційний семінар «Евалюація освітнього простору». У роботі семінару взяли участь близько 50 провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, експертів з евалюації, лідерів освітніх громадських організацій, підприємців, журналістів,

освітніх інноваторів, зокрема: відомий польський експерт з евалюації, доктор соціологічних наук, професор Ягеллонського університету Лешек Корпоровіч, відомий німецький професор у галузі зв'язків з громадськістю та комунікації Морітц Гунцінгер, відомий німецький видавець Міхаель Руісс, відомий український вчений професор Володимир Євтух, а також представник найвідомішого польського приватного навчального закладу Collegium Civitas Анджей Жибала. В евалюаційному контексті були репрезентовані концепції першого в Україні наукового журналу «Евалюація», науково-освітнього проекту «Етноенциклопедія», підручника контекстуального навчання «Етносоціологія», міжнародної магістерської програми освіти для дорослих спільно з Латвійським університетом тощо. Програму семінару можна переглянути за наступним посиланням: Program. Детальна інформація про Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм – на сайті <http://evaluation.com.ua>. Участь у семінарі від Наукової бібліотеки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова взяли директор бібліотеки Л. В. Савенкова та заступник директора А. П. Юреєва. Л. В. Савенкова була нагороджена медаллю «За значний внесок у поширення ідеї єдності Європи» та сертифікатом за участь в інноваційному семінарі «Евалюація освітнього простору».

Джерело: <http://lib.npu.edu.ua/>

ЛИСТ ПРОФЕСОРА ЮРІЯ ХАРКЕВИЧА (ЛУЦЬК, УКРАЇНА)

От: Yurii Kharkevych <kharkevych_yurii@ukr.net>

Кому: yevtukh@ukr.net

Тема: семінар «Евалюація освітнього простору»

Дата: 4 вересня 2014, 13:13:41

Доброго дня, шановний Володимир Борисович!

Мені було дуже приємно познайомитись і поспілкуватись з Вами на першому в Україні інноваційному семінарі «Евалюація освітнього простору». Цей захід виявився надзвичайно цікавим, пізнавальним, присвяченим актуальним і важливим питанням реалізації та розвитку евалюації в Україні, інтегруванню української освітньої системи до європейського освітнього простору.

Я погоджуюсь з Вашою думкою, що потрібно досліджувати український освітній простір крізь призму евалюації, використовуючи кращий європейський досвід.

Минулого року після спілкування з колегами з Івано-Франківська я вирішив перейняти їхній досвід по програмі подвійних дипломів «Інформатика в управлінні». В результаті цього було укладено угоду про співпрацю Гірничо-Металургійної Академії в Кракові та Східноєвропейського національного університету в Луцьку. Зокрема було окреслено засади спільного навчання II ступеню (магістрів) на Факультеті Управління АГН Науково-Технічного Університету у Кракові ім. Ст. Шашіца, а також на математичному факультеті Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки та затверджено рішення про надання подвійних дипломів.

І тому я б дуже хотів би співпрацювати з Вами, та взяти участь ще у подібних заходах, щоб отримати знання та практику в евалюаційних процесах, знайти нові шляхи розвитку освіти і науки в моїй сфері, використовуючи кращий європейський досвід.

З повагою, Юрій Харкевич.

**ЛИСТ МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ
ПАВЛА КЛІМКІНА
(КИЇВ, УКРАЇНА)**

МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ

Пану
Prof.Dr.h.c.Dr.h.c. Моріцу Гунцінгеру
Почесному професору в галузі зв'язків з громадськістю (PR)
та комунікації Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Київ, 26 серпня 2014

Вельмишановний пане проф. Гунцінгер,

Щиро дякую за привітання з приводу мого призначення на посаду міністра закордонних справ України.

Згадуючи з задоволенням торішню церемонію мого нагородження медаллю ім. М.П. Драгоманова, хочу подякувати Вам за надану увагу в якості надсилання мені фотографій та матеріалів конференції у Волинській області.

Я високо ціную Ваш особистий вклад в розвиток українсько-німецьких стосунків, особливо в такій важливій галузі як освіта. Навчальні заклади є центрами виховання молодого покоління та ідеальними відправними точками для майбутніх спеціалістів. Також хочу зазначити, що в нашому світі глобалізації надзвичайно важливим є той факт, що проводиться все більше ефективних зустрічей, в яких нові відкриття та перевірені роками досвід поєднуються в одне ціле.

Сподіваюсь, що Ваша допомога з розвитку співпраці з вищими навчальними закладами Європи надасть гарні результати. Бажаю Вам, шановний проф. Гунцінгер, пану ректору Андрущенко та всім учасникам багато інтересних докладів, дискусій та нових знайомств під час майбутньої конференції.

Буду радий нашій подальшій кооперації!

З повагою,

Павло Клімкін

MINISTER FOR FOREIGN AFFAIRS OF UKRAINE

Herrn
Prof. Dr. h.c. Dr.h.c. Moritz HUNZINGER
Honorarprofessor der Nationalen
Pädagogischen Dragomanov-Universität
für Public Relations und Kommunikation

Kyiv, den 26 August 2014

Sehr geehrter Herr Prof. Hunzinger,

herzlich bedanke ich mich für Ihre Glückwünsche zu meiner Ernennung zum Außenminister der Ukraine.

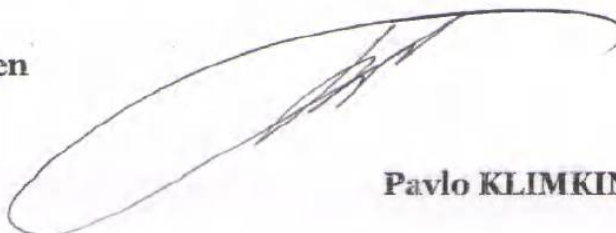
Mit Vergnügen denke ich an die Verleihung der Dragomanov-Medaille an mich vor einem Jahr zurück und bedanke mich für die erwiesene Aufmerksamkeit durch Zusenden von Bildern und Materialien zu anstehender Konferenz in Volynska Oblast.

Ich schätze hoch Ihren persönlichen Beitrag zum Ausbau der ukrainisch-deutschen Beziehungen besonders in so einem wichtigen Bereich wie Bildung. Denn Bildungsanstalten sind Zentren für die Erziehung der jungen Generation und perfekte Ausgangspunkte für die Nachwuchskräfte. Und in unserer globalisierten Welt ist es enorm wichtig, dass immer mehr wirksame Netzwerke geschaffen werden, wo Erfahrung und Geschicklichkeit sich aufeinander treffen.

Zugleich spreche ich meine Hoffnung aus, dass Ihre Tätigkeit noch weiter zur Entwicklung der Kooperation mit Hochschulen in Europa beitragen wird. Und ich wünsche Ihnen, Herr Hunzinger, Herrn Andrushchenko und allen Teilnehmerinnen und Teilnehmern viele interessante Vorträge, Diskussionen und neue Kontakte bei der ankommenden Konferenz.

Ich freue mich sehr auf unsere weitere aufbauende Zusammenarbeit und verbleibe

mit freundlichen Grüßen

Pavlo KLIMKIN

НАГОРОДИ

Нагороджені:

Біскуб Ірина (Луцьк, Україна) – Медаль «За значний внесок у поширення ідеї Єдності Європи»

Гаврилюк Світлана (Луцьк, Україна) – Медаль «За значний внесок у поширення ідеї Єдності Європи»

Гвоздецька Богдана (Дрогобич, Україна) – Нагорода з печаткою Його Величності Імператора Людовика IV (Stadt Frankfurt am Main Siegel Kaiser Ludwig iv. 1329), Грамота Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Гунцінгер Морітц (Франкфурт-на-Майні, Німеччина) – Золотий нагрудний знак СНУ імені Лесі Українки

Жибала Анджей (Варшава, Польща) – Срібний нагрудний знак СНУ імені Лесі Українки,

Засекіна Лариса (Луцьк, Україна) – Медаль «За значний внесок у поширення ідеї Єдності Європи»

Каплун Марія (Харків, Україна) – Нагорода з печаткою Його Величності Імператора Людовика IV (Stadt Frankfurt am Main Siegel Kaiser Ludwig iv. 1329), Грамота Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Коваліско Наталія (Львів, Україна) – Медаль «За значний внесок у поширення ідеї Єдності Європи»

Коротич Олександр (Київ, Україна) – Нагорода з печаткою Його Величності Імператора Людовика IV (Stadt Frankfurt am Main Siegel Kaiser Ludwig iv. 1329), Грамота Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Корпоровіч Лешек (Краків, Польща) – Нагорода з печаткою Його Величності Імператора Людовика IV (Stadt Frankfurt am Main Siegel Kaiser Ludwig iv. 1329)

Коцан Ігор (Луцьк, Україна) – «Хрест ордена за заслуги з міжнародного співробітництва»

Крячко Володимир (Київ, Україна) – Срібний нагрудний знак СНУ імені Лесі Українки, Нагорода з печаткою Його Величності Імператора Людовика IV (Stadt Frankfurt am Main Siegel Kaiser Ludwig iv. 1329)

Мамчич Тетяна (Луцьк, Україна) – Медаль «За значний внесок у поширення ідеї Єдності Європи»

Мацюк Зоряна (Луцьк, Україна) – Нагорода з печаткою Його Величності Імператора Людовика IV (Stadt Frankfurt am Main Siegel Kaiser Ludwig iv. 1329)

Мостенець Сергій (Луцьк, Україна) – Медаль «За значний внесок у поширення ідеї Єдності Європи»

Павліха Наталія (Луцьк, Україна) – Медаль «За значний внесок у поширення ідеї Єдності Європи»

Подляшаник Василь (Луцьк, Україна) – Медаль «За значний внесок у поширення ідеї Єдності Європи»

Рогач Оксана (Луцьк, Україна) – Нагорода з печаткою Його Величності Імператора Людовика IV (Stadt Frankfurt am Main Siegel Kaiser Ludwig iv. 1329)

Руїсс Міхаель (Франкфурт-на-Майні, Німеччина) – Золотий нагрудний знак СНУ імені Лесі Українки

Савенкова Людмила (Київ, Україна) – Медаль «За значний внесок у поширення ідеї Єдності Європи»

Солов'яненко Світлана (Козин, Україна) – Медаль «За значний внесок у поширення ідеї Єдності Європи»

Сюсель Юлія (Київ, Україна) – Нагорода з печаткою Його Величності Імператора Людовика IV (Stadt Frankfurt am Main Siegel Kaiser Ludwig iv. 1329), Грамота Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Фіщук Володимир (Луцьк, Україна) – Нагорода з печаткою Його Величності Імператора Людовика IV (Stadt Frankfurt am Main Siegel Kaiser Ludwig iv. 1329)

Хижняк Лариса (Харків, Україна) – Медаль «За значний внесок у поширення ідеї Єдності Європи»

Цьось Анатолій (Луцьк, Україна) – Медаль «За значний внесок у поширення ідеї Єдності Європи»

Щерба Галина (Львів, Україна) – Срібний нагрудний знак СНУ імені Лесі Українки

Янчук Анатолій (Шацьк, Україна) – Нагорода з печаткою Його Величності Імператора Людовика IV (Stadt Frankfurt am Main Siegel Kaiser Ludwig iv. 1329)

Яцишин Михайло (Луцьк, Україна) – Нагорода з печаткою Його Величності Імператора Людовика IV (Stadt Frankfurt am Main Siegel Kaiser Ludwig iv. 1329)

Наукове видання

ЕВАЛЮАЦІЯ
НАУКОВІ, ОСВІТНІ, СОЦІАЛЬНІ ПРОЕКТИ

Випуск 1

Матеріали інноваційного семінару
«Евалюація освітнього простору»

Редактори :

Володимир Євтух, Морітц Гунцінгер, Ігор Коцан, Міхаель Руїсс

Scientific publications

EVALUATION
SCIENTIFIC, EDUCATIONAL, SOCIAL PROJECTS

Issue 1

Proceedings of Innovative Seminar
«Evaluation of Educational Space»

Editors :

Volodymyr Yevtukh, Moritz Hunzinger, Igor Kotsan, Michael Ruiss

Підписано до друку 23.03.2015 р.
Формат 60X84/16. Папір офсетний.
Ум.-друк. арк. 12.67. Наклад 300 прим. Зам № 2403/15

Видавець: ТОВ "НВП "Інтерсервіс",
Київ, вул. Бориспільська, 9,
Свідоцтво: серія ДК № 3534 від 24.07.2009 р.

Виготовлювач: СПД Андрієвська Л.В.
м. Київ, вул. Бориспільська, 9.
Свідоцтво: серія В03 № 919546 від 19.09.2004 р.

